

Stratégia spravovania budov štátnej správy

**Štúdia na zmapovanie systémov a
nástrojov na podporu obnovy štátnych
budov**

Marec 2025

Obsah

Obsah	2
Zoznam tabuliek	4
Zoznam schém	5
Zoznam skratiek	6
Vymedzenie pojmov	8
1 Úvod	10
1.1 Predmet a cieľ štúdie	10
1.2 Súčasný prístup k správe a obnove budov	10
1.3 Energetická efektívnosť a udržateľnosť budov	12
2 Systémy a nástroje na podporu obnovy štátnych budov	14
2.1 Systémy a nástroje na podporu obnovy budov využívané v podmienkach SR	14
2.1.1 Program Slovensko	15
2.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov	16
2.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov	18
2.1.2 Plán obnovy a odolnosti	22
2.1.3 Environmentálny fond	30
2.2 Projekty podporené z fondov Európskej únie v predchádzajúcich programových obdobiach	36
2.2.1 Integrovaný regionálny operačný program	36
2.2.2 Operačný program Kvalita životného prostredia	58
2.2.3 OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	67
2.3 Štátna pomoc	67
2.3.1 Schémy štátnej pomoci	68
2.4 Alternatívne prístupy k podpore obnovy budov	70
2.4.1 Projekty verejno-súkromného partnerstva	70
2.4.2 Garantované energetické služby (energetické kontrakty)	74
2.4.3 Slovak Investment Holding	85
2.5 Zhrnutie dostupných finančných nástrojov na obnovu budov	86
2.6 Optimalizácia schém podpory pre obnovu štátnych budov	87
2.6.1 Koordinácia a príprava metodík a politík	89

2.6.2	Efektívna prioritizácia projektov obnovy budov	89
2.6.3	Schémy pomoci pre štátne budovy	91
3	Záver	98
Príloha: Informačné systémy na správu údajov o budovách.....		100
	Centrálna evidencia majetku	100
	Centrálny ekonomický systém	101
	Inforeg	103
	Odporúčania pre informačné systémy.....	105

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Budovy štátnej správy rozdelené podľa rezortov.....	10
Tabuľka 2 Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách	16
Tabuľka 3 Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách	18
Tabuľka 4 Výzva na podporu znižovania energetickej náročnosti budov v regióne hornej Nitry.....	20
Tabuľka 5 Výzva na podporu obnovy verejných historických a pamiatkovo chránených budov.....	23
Tabuľka 6 Výzva „Rýchle energetické opatrenia“	26
Tabuľka 7 Prehľad výziev zameraných na obnovu budov z komponentov 8, 11 a 15	29
Tabuľka 8 Dotácie v oblasti zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov s dôrazom na ochranu ovzdušia	31
Tabuľka 9 Prehľad žiadostí o dotácie z Environmentálneho fondu za roky 2015-2024 ...	32
Tabuľka 10 Výzva č. 4/2025 – Zvyšovanie energetickej hospodárnosti existujúcich budov	33
Tabuľka 11 Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti	37
Tabuľka 12 Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti	39
Tabuľka 13 Modernizácia nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť.....	41
Tabuľka 14 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 2.1.3.....	42
Tabuľka 15 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl	43
Tabuľka 16 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl	45
Tabuľka 17 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl	46
Tabuľka 18 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl v Bratislavskom kraji	48
Tabuľka 19 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 2.2.1	49
Tabuľka 20 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní	50
Tabuľka 21 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní	51
Tabuľka 22 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní	53

Tabuľka 23 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions	54
Tabuľka 24 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní	55
Tabuľka 25 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions Banskobystrického kraja	56
Tabuľka 26 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 2.2.3	58
Tabuľka 27 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov	59
Tabuľka 28 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov	60
Tabuľka 29 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov	62
Tabuľka 30 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov	63
Tabuľka 31 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 4.3.1	65
Tabuľka 32 Verejno-súkromné partnerstvá podporené EÚ v období rokov 2000 – 2014 podľa krajiny (v mil. EUR)	72
Tabuľka 33 Výhody a nevýhody GES	75
Tabuľka 34 Príklady GES na Slovensku	81
Tabuľka 35 Podporované aktivity Programu EFEKT III	82
Tabuľka 36 Prehľad finančných nástrojov	86
Tabuľka 37 Štatistika vydaných energetických certifikátov za rok 2019-2024	104

Zoznam schém

Schéma 1 Garantovaná energetická služba	75
Schéma 2 Postup pri príprave a realizácii garantovaných energetických služieb vo verejnej správe	80
Schéma 3 Postupy pri uplatnení kombinácie dotačnej podpory a GES	83
Schéma 4 Fázy predprojektovej podpory	90
Schéma 5 Úlohy energetického manažéra	96
Schéma 6 Systematický prístup k obnove štátnych budov	99
Schéma 7 Základné aplikačné moduly CES roztriedené do piatich hlavných kategórií	102
Schéma 8 Diagram prepojenia na ďalšie systémy riadenia verejných financií (v správe MF SR)	103
Schéma 9 Funkcionality systému pre optimálnu správu nehnuteľností	106
Schéma 10 Proces implementácie informačného systému	106

Zoznam skratiek

Skratka	Vysvetlenie
CEM	Centrálna evidencia majetku
CES	Centrálny ekonomický systém
DS	Dátový sklad
EF	Environmentálny fond
EPC	viď. GES (EPC z ang. Energy Performance Contracting)
ESCO	Skratka z anglického „Energy Saving Company“ (spoločnosť na efektívne využívanie energií a úsporné zaobchádzanie s nimi), poskytovateľ GES
ESG	Skratka z anglického „Environmental, Social, Governance“ (aspekt životného prostredia, sociálnych vplyvov a riadenia/vedenia)
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
GES	Garantované energetické služby (aj ako energetické služby so zárukou úspor)
INEKP	Integrovaný národný energetický a klimatický plán
IoT	Internet vecí (z ang. Internet of things)
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IWMS	Systém na správu pracovného priestoru (z ang. Integrated workplace management system)
MD SR	Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MJ	Merná jednotka
MoF	Modernizačný fond
MU	Merateľný ukazovateľ
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NKÚ	Najvyšší kontrolný úrad
NZEB	Úroveň budovy s takmer nulovou spotrebou energie (Nearly zero energy building standard)
OP KZP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PMÚ	Protimonopolný úrad SR
PO	Prioritná os
POO	Plán obnovy a odolnosti
PPP	Verejno-súkromné partnerstvá

Skratka	Vysvetlenie
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SIH	Slovak Investment Holding, a.s.
SR	Slovenská republika
ŠC	Špecifický cieľ
ŠR	Štátny rozpočet
ÚHS	Útvar hodnoty za peniaze
ÚOŠS	Ústredné orgány štátnej správy
VO	Verejné obstarávanie
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Vymedzenie pojmov

Pojem	Vysvetlenie
Verejná budova	<p>Budova vlastnená štátom, obcou, mestom alebo inými verejnými inštitúciami.</p> <p>Slúži na poskytovanie služieb verejnosti, ako sú školy, nemocnice, knižnice, kultúrne centrá a podobne.</p> <p>Je prístupná širokej verejnosti a jej služby sú zvyčajne financované z verejných zdrojov.</p>
Štátna budova	<p>Budova vlastnená štátom a spravovaná štátnymi orgánmi.</p> <p>Slúži na výkon štátnej správy a administratívy, ako sú ministerstvá, úrady, súdy a iné štátne inštitúcie.</p> <p>Prístup môže byť obmedzený na zamestnancov a osoby s oprávnením, hoci niektoré časti môžu byť prístupné verejnosti (napr. podateľne, informačné kancelárie).</p>
Pasportizácia budov	<p>Proces, ktorý zahŕňa podrobné zmapovanie, hodnotenie a dokumentovanie stavu budovy alebo jej častí. Môže zahŕňať rôzne aspekty, ako sú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizácia a dispozícia budovy, • stavebné konštrukcie a ich stav, • technické vybavenie, • prevádzkové náklady a spotreba energie. <p>Pasportizácia je nevyhnutným predpokladom pre správu budov, plánovanie údržby, modernizáciu a optimalizáciu nákladov. Pomáha tiež pri riešení právnych a technických otázok týkajúcich sa nehnuteľností.</p> <p>Pasportizáciu a certifikáciu budov je možné považovať kľúčové nástroje na hodnotenie energetickej hospodárnosti budov.</p>
Energetický certifikát	<p>Osvedčenie o vykonanej energetickej certifikácii (§ 7 zákona č. 555/2005 Z.z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Certifikát obsahuje informácie o ročnej spotrebe energií, podiele energie z obnoviteľných zdrojov a návrhy opatrení na zlepšenie energetickej hospodárnosti. Dokument poskytuje podrobný prehľad o energetickej spotrebe budovy a identifikujú oblasti, kde je možné dosiahnuť úspory energie.</p>
Pasport obnovy budovy	<p>Pasport obnovy budovy je podrobný plán (15 – 20 rokov) hĺbkovej obnovy budovy, ktorý zahŕňa technické a finančné aspekty potrebné na realizáciu obnovy. Obsahuje harmonogram prác a odhadované náklady na jednotlivé opatrenia/alebo:</p> <p>Pasport obnovy budovy je v novelizovanej smernici EÚ o energetickej hospodárnosti budov (EPBD) definovaný ako dlhodobý plán (15 – 20 rokov) na postupnú hĺbkovú obnovu budovy s cieľom dosiahnuť výrazné zlepšenie jej energetickej efektívnosti pre prípady, kedy nie je možné hĺbkovú obnovu realizovať naraz. Plán zahŕňa konkrétne kroky</p>

Pojem	Vysvetlenie
	a odporúčania, ako dosiahnuť hĺbkovú obnovu, pričom zohľadňuje technické špecifiká danej budovy.
Energetická potreba	Množstvo energie, ktorá je potrebná na zabezpečenie určitej úrovne komfortu alebo prevádzky budovy či zariadenia. Zahŕňa teoretické výpočty na základe ideálnych podmienok. Energetická potreba budovy môže zahŕňať energiu potrebnú na vykurovanie, chladenie, osvetlenie a prevádzku spotrebičov, pričom sa berú do úvahy faktory ako izolácia, klimatické podmienky a využitie budovy.
Energetická spotreba	Skutočné množstvo energie, ktoré sa spotrebuje v reálnych podmienkach. Zahŕňa všetky straty a neefektívnosti, ktoré môžu vzniknúť počas prevádzky. Energetická spotreba budovy je meraná pomocou energetických meračov a zahŕňa všetku energiu, ktorá bola skutočne použitá na vykurovanie, chladenie, osvetlenie a prevádzku spotrebičov.
ESG Taxonómia	<p>ESG taxonómia je klasifikačný systém EÚ, ktorý určuje, aké kritériá musí činnosť alebo investícia spĺňať, aby bola považovaná za environmentálne udržateľnú (zelenú). Tento systém je súčasťou širšieho rámca ESG (Environmental, Social, and Governance), ktorý sa zameriava na environmentálne, sociálne a riadiace aspekty udržateľnosti.</p> <p>ESG taxonómia definuje kritériá založené prevažne na vedeckých základoch, ktoré majú za cieľ zlepšiť dôveryhodnosť tvrdení o tom, že určitá činnosť je zelená, a bojovať proti greenwashingu.</p> <p>Okrem toho, aby bola činnosť v súlade s taxonómiou Európskej únie, musí významne prispievať k jednému zo šiestich environmentálnych cieľov, medzi ktoré patria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmiernenie zmeny klímy, • ochrana vodných a morských zdrojov, • prevencia a kontrola znečisťovania, • adaptácia na zmenu klímy, • prechod na cirkulárnu ekonomiku a • ochrana a obnova biodiverzity <p>a zároveň nesmie výrazne narušiť ostatné environmentálne ciele. Taktiež musí spĺňať minimálne sociálne záruky, ako sú základné ľudské práva a štandardy pre pracovné podmienky.</p>
ESCO spoločnosť	Spoločnosť, ktorá poskytuje širokú škálu energetických služieb vrátane návrhu a realizácie energeticky úsporných projektov, údržby a prevádzky energetických systémov, a financovania týchto projektov. Poskytovateľ garantovaných energetických služieb (GES).
Výstupové merateľné ukazovatele	Merajú priame, okamžité výsledky projektu, ktoré sú dosiahnuté realizáciou projektu.
Výsledkové merateľné ukazovatele	Hodnotia krátkodobé až strednodobé účinky projekty a vplyvy projektu, ktoré sa prejavujú až po určitom čase od jeho realizácie. Sú dopadovými ukazovateľmi.

1 Úvod

1.1 Predmet a cieľ štúdie

Cieľom štúdie je poskytnúť prehľad možností využitia relevantných dostupných finančných mechanizmov, systémov a nástrojov na podporu a zabezpečenie financovania výstavby, rekonštrukcií a obnovy verejných budov vo vlastníctve štátu. Dokument sa zameriava taktiež na zhodnotenie doterajších schém podpory, z pohľadu ich dopadov a nastavenia výziev.

Štúdia zároveň prezentuje prehľad odporúčaní pre nadchádzajúce schémy podpory a návrhy na optimalizáciu systémov a nástrojov týkajúcich sa postupov hĺbkovej obnovy a energetického manažmentu.

1.2 Súčasný prístup k správe a obnove budov

Na Slovensku je približne 15 tisíc verejných budov, pričom budovy štátnej správy tvoria takmer dve tretiny z nich, t.j. takmer 10 tisíc.

Najväčší podiel je podľa podlahovej plochy v správe Ministerstva vnútra SR, a to 30,1 %. Druhým najväčším rezortom podľa podlahovej plochy je Ministerstvo zdravotníctva SR, s podielom 20,1 %. Tieto dve ministerstvá spolu spravujú až polovicu podlahovej plochy všetkých budov štátnej správy¹.

Tabuľka 1 Budovy štátnej správy rozdelené podľa rezortov

	Počet budov	Výmera budov v m ²	Výmera v %
Ministerstvo vnútra	3 826	1 808 682	30,1 %
Ministerstvo zdravotníctva	931	1 206 568	20,1 %
Ministerstvo kultúry	693	557 281	9,3 %
Ministerstvo spravodlivosti	362	372 075	6,2 %
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny	830	344 988	5,7 %
Ministerstvo obrany	557	318 417	5,3 %
Ministerstvo financií	485	279 506	4,7 %
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka	769	257 525	4,3 %
Ostatné	1 179	858 587	14,3 %
Spolu	9 632	6 003 629	100 %

Zdroj: Útvar hodnoty za peniaze²

Slovenská republika sa zaviazala ku klimatickej neutralite do roku 2050 a má plniť ambiciózne klimaticko-energetické ciele. Na dosiahnutie zníženia emisií do roku 2030

¹ Zdroj: Priorizácia obnovy štátnych budov, Útvar hodnoty za peniaze, 2022

² Zdroj: Priorizácia obnovy štátnych budov, Útvar hodnoty za peniaze, 2022

aspoň o 55 % musí Európska únia znížiť emisie skleníkových plynov v budovách o 60 %, ich spotrebu energie o 14 % a spotrebu energie pri vykurovaní a chladení o 18 %, a to vrátane verejných budov. Pre dosiahnutie týchto cieľov je potrebné vykonávanie renovácií a obnovy verejných budov. Cieľ energetickej efektívnosti vo verejnom sektore stanovený v čl. 5 smernice 2023/1791 o energetickej efektívnosti³ požaduje znižovanie konečnej energetickej spotreby verejných subjektov o 1,9 % ročne podľa lokality verejného subjektu. Vzhľadom na vysoký podiel spotreby energie verejných budov to znamená požiadavku zabezpečenie kontroly a správy energetiky pri prevádzke budov.

Cieľ obnovy verejných budov je v čl. 6 smernice 2023/1791 o energetickej efektívnosti upravený do podoby požiadavky na obnovu 3 % z celkovej podlahovej plochy všetkých verejných budov na úroveň NZEB. V tomto prípade sa jedná iba o tie budovy, ktoré sú schopné byť nákladovo efektívne obnovené do triedy A0.

Integrovaný národný energetický a klimatický plán Slovenska na roky 2021-2030⁴ je vypracovaný v zmysle čl. 9 nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení EÚ a opatrení v oblasti klímy⁵. Týmto plánom sa aktualizuje platná energetická politika z roku 2014. Okrem základných pôvodných štyroch pilierov, o ktoré sa opierala energetická politika (energetická bezpečnosť, energetická efektívnosť, konkurencieschopnosť a udržateľnosť energetiky) sa plánom rozširuje aj o rozmer dekarbonizácie.

Tento plán je kľúčovým strategickým dokumentom, ktorý definuje ciele a opatrenia v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov do roku 2030, s výhľadom do roku 2050. Súčasný návrh aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu (INEKP) obsahuje 45 opatrení energetickej efektívnosti vrátane opatrení na obnovu verejných budov, ktoré prispievajú k plneniu cieľov energetickej efektívnosti.

Ročná miera obnovy budov ústredných orgánov štátnej správy bola stanovená na základe článku 5 smernice 2012/27/EÚ⁶ a to vo výške 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov tak, aby dosiahli aspoň minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť.

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955, dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32023L1791&qid=1740470538145>

⁴ Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021-2030, dostupné na internete: <https://www.economy.gov.sk/energetika/integrovaný-narodný-energetický-a-klimatický-plán-na-roky-2021-2030/navrh-integrovaného-narodného-energetického-a-klimatického-planu?csrt=11445120976535193381>

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02018R1999-20231120&qid=1740471008686>

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A02012L0027-20230504&qid=1740471682262>

Národný kontrolný úrad vo svojej správe (2022) identifikoval nízku angažovanosť verejných vlastníkov budov pripravovať obnovu budov a hodnotí súčasné tempo obnovy budov ako veľmi nízke a nepostačujúce na dosiahnutie cieľa klimateckej neutrality⁷.

Problémom v tejto oblasti je nedostatok požadovaných údajov k vypracovávaní plánov obnovy relevantných budov a absencia nadrezortnej prioritizácie obnovy štátnych budov. O obnove budov v súčasnosti rozhoduje správca (t.j. jednotlivé rezorty) na základe vlastných rozpočtových prostriedkov, pričom chýba nadrezortný pohľad na priority.

Správa nehnuteľností štátu nemá na národnej úrovni zadanú žiadnu stratégiu, ciele a ukazovatele výkonnosti, podľa ktorých by bolo možné kontrolovať a priebežne efektívne vyhodnocovať hospodárnosť nakladania s majetkom štátu, ako aj efektívnosť vynakladania finančných prostriedkov na jeho údržbu a prevádzku.

1.3 Energetická efektívnosť a udržateľnosť budov

Energetická efektívnosť a udržateľnosť budov sú v súčasnosti kľúčovými témami v oblasti správy nehnuteľností, najmä pokiaľ ide o štátne budovy. Tieto budovy často predstavujú významnú časť verejného majetku a ich efektívna správa môže priniesť značné úspory nákladov a zníženie environmentálneho dopadu. V kontexte rastúcich cien energií a zvyšujúcich sa požiadaviek na znižovanie emisií skleníkových plynov je nevyhnutné, aby verejné budovy boli spravované s dôrazom na energetickú efektívnosť a udržateľnosť.

Analytici Útvaru hodnoty za peniaze⁸ uvádzajú, že štátne budovy produkujú odhadom 187 tisíc ton CO₂ ekvivalentu ročne, čo predstavuje vyše 0,5 % celkových emisií Slovenska. Výdavky na energie sú významnou časťou výdavkov rozpočtu verejnej správy, v roku 2021 to bolo až 493 miliónov EUR. Pri budovách, ktoré sú v správe ústredných orgánov štátnej správy, ide o výdavky vo výške 123 miliónov EUR. Rozsiahla obnova štátnych budov by prispela k zníženiu emisií a môže priniesť úspory na energiách v rádoch miliónov EUR každý rok.

Obnova štátnych budov zahŕňa nielen zlepšenie ich fyzického stavu, ale aj modernizáciu ich fungovania, vrátane optimalizácie ich priestorového využitia, implementácie riešení k adaptácii na zmenu klímy a optimalizáciu ich energetickej spotreby. Hĺbková obnova, ktorá zahŕňa modernizáciu vykurovacích systémov, zateplenie, výmenu okien a inštaláciu inteligentných meracích systémov, môže výrazne znížiť energetickú náročnosť budov.

Energetická obnova budov je preto dôležitá pre dosiahnutie cieľov v znižovaní CO₂ a bez nej nemožno dosiahnuť európske a národné klimatecké záväzky. Zároveň prispeje k úspore energií a tým zníženiu vplyvu cien komodít na rozpočty štátnej a verejnej správy, ako aj zvýšeniu kvality vnútorného prostredia, štandardu a komfortu pracovníkov verejnej a štátnej správy.

⁷ Správa o výsledku kontroly – Obnova verejných budov, Najvyšší kontrolný úrad, 2022, dostupné na internete: <https://www.nku.gov.sk/documents/d/nku/obnova-verejnych-budov>

⁸ Zdroj: Priorizácia obnovy štátnych budov, Útvar hodnoty za peniaze, 2022, dostupné na internete: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/36/Priorizacia-obnovy-statnych-budov.pdf>

Správa štátnych budov čelí viacerým výzvam, vrátane zastaraných technológií, nedostatočného financovania a potreby koordinácie medzi rôznymi zainteresovanými stranami. Napriek týmto výzvam existuje množstvo príležitostí na zlepšenie. Využitie moderných technológií, ako sú inteligentné systémy riadenia budov a energetický manažment, môže priniesť významné úspory a zlepšiť efektívnosť správy budov.

2 Systémy a nástroje na podporu obnovy štátnych budov

Vzhľadom na súčasný stav verejných financií je možno konštatovať, že v krátkodobom, ale ani dlhodobom horizonte nedokážu disponibilné finančné zdroje pokryť potrebu sanácie, rekonštrukcie a riešenia častokrát havarijného stavu nehnuteľností vo vlastníctve štátu, ktorý môže viesť až k neplneniu povinností verejných inštitúcií na jeho riadne užívanie a udržiavanie v zodpovedajúcom stave na účely riadneho plnenia svojich úloh a predmetu činnosti.

Podľa správy Útvaru hodnoty za peniaze⁹ (ÚHP, 2022), z celkového množstva 15 tisíc verejných budov si obnovu vyžaduje až 75 %, pričom súčasná miera ich obnovy je veľmi nízka.

Na podporu obnovy budov štátnej správy je možné využiť rôzne finančné a právne nástroje. Medzi najvýznamnejšie patria:

- štátny rozpočet (ŠR),
- európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF),
- energetické kontrakty/garantované energetické služby (GES),
- verejno-súkromné partnerstvá (PPP),
- návratné finančné prostriedky (úvery, pôžičky),
- kombinácia nástrojov.

Tieto nástroje umožňujú efektívne financovanie a realizáciu projektov obnovy, čím prispievajú k zlepšeniu technického stavu budov, ich energetickej efektívnosti a k zníženiu prevádzkových nákladov.

Jedným z vhodných spôsobov, ako financovať obnovu budov vo vlastníctve štátu v podmienkach Slovenskej republiky, je využívanie zdrojov Európskej únie. V súčasnosti ide najmä o finančné prostriedky alokované v Programe Slovensko 2021 – 2027 a Pláne obnovy a odolnosti vo forme nenávratných finančných príspevkov (NFP). Vzhľadom na výšku investičného dlhu Európska komisia odporúča využívanie garantovaných energetických služieb (GES), ktoré si nevyžadujú úvodný kapitál a renovácia sa spláca z úspor energie.

2.1 Systémy a nástroje na podporu obnovy budov využívané v podmienkach SR

V podmienkach Slovenskej republiky sú najviac využívaným nástrojom na obnovu budov zdroje Európskej únie. Jednotlivé prostriedky sú alokované jednak na štátne, ako aj verejné budovy, pričom tento dokument sa primárne zameriava na štátne budovy.

⁹ Zdroj: Priorizácia obnovy štátnych budov, Útvar hodnoty za peniaze, 2022, dostupné na internete: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/36/Priorizacia-obnovy-statnych-budov.pdf>

Vzhľadom na určité prekrytie v súčasnosti a v minulosti realizovaných schém pomoci z eurofondov, nasledovné časti obsahujú prehľad nástrojov zameraných jednak na štátne, ako aj verejné budovy.

Štátnymi budovami v kontexte tohto dokumentu sú budovy vlastnené štátom a spravované štátnymi orgánmi, slúžiace na výkon štátnej správy a administratívy, ako sú ministerstvá, úrady, súdy a iné štátne inštitúcie.

Verejné budovy môžu byť vlastnené štátom, obcou, mestom alebo inými verejnými inštitúciami a slúžia na poskytovanie služieb verejnosti. Príkladom verejných budov sú školy, nemocnice, knižnice a kultúrne centrá.

Pre verejné budovy sú v oblasti zvyšovania energetickej účinnosti okrem eurofondov alokované taktiež prostriedky cez Environmentálny fond Ministerstva životného prostredia SR, a to formou dotácií.

2.1.1 Program Slovensko

Program Slovensko je rámec pre čerpanie eurofondov na obdobie 2021-2027. Jeho cieľom je efektívnejšie a spravodlivejšie investovanie do oblastí ako sú konkurencieschopnosť, zelená transformácia, sociálna inklúzia a spravodlivá transformácia, a to prostredníctvom realizácie jednotlivých projektov.

Program Slovensko cez priority **2P1 „Energetická efektívnosť a dekarbonizácia v oblasti obnovy budov“** a **8P1 „Fond na spravodlivú transformáciu“** podporuje projekty, ktoré smerujú k riešeniu obnovy verejných budov.

Proces hodnotenia a výberu projektov v rámci Programu Slovensko vychádza z podmienok stanovených v samotných jednotlivých výzvach, avšak možno ho zovšeobecniť do niekoľkých krokov:

1. Formálna kontrola žiadostí o nenávratný finančný príspevok, t.j. kontrola, či žiadosť obsahuje všetky požadované dokumenty a či spĺňa formálne náležitosti stanovené v danej výzve.
2. Hodnotenie oprávnenosti, počas ktorého sa kontroluje, či žiadateľ a projekt spĺňajú všetky podmienky oprávnenosti, ako sú definované vo výzve. To zahŕňa napríklad oprávnenosť žiadateľa, oprávnenosť aktivít a výdavkov.
3. Odborné hodnotenie vykonané odbornými hodnotiteľmi na základe stanovených kritérií, ktoré môžu zahŕňať kvalitu projektu, jeho prínos, udržateľnosť, finančnú efektívnosť a iné relevantné aspekty. Jednotlivé kritériá sú stanovené pre každú výzvu a sú súčasťou podkladov k vypracovaniu žiadosti o NFP.
4. Výber projektov - Na základe výsledkov odborného hodnotenia sa zostaví zoznam odporúčaných projektov. Tento zoznam je následne predložený na schválenie príslušnému orgánu.
5. Schvaľovací proces - Príslušný orgán rozhodne o schválení alebo zamietnutí žiadostí na základe odporúčaní hodnotiteľov a schváleným žiadateľom sa následne poskytne zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku.

6. Informovanie žiadateľov - Žiadatelia sú informovaní o výsledku hodnotenia a schvaľovacieho procesu. V prípade zamietnutia žiadosti sú poskytnuté dôvody zamietnutia.

V rámci Programu Slovensko bolo vyhlásených niekoľko relevantných výziev zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti, ktorých prehľad je uvedený nižšie.

Tabuľka 2 Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách

Prioritná os	2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Názov výzvy	Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách
Kód výzvy	PSK-SIEA-002-2023-DV-EFRR ¹⁰
Podporené opatrenia	2.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov 2.2.2 Podpora využívania OZE v systémoch zásobovania energiou
Dátum vyhlásenia	22.12.2023
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA)
Celková alokácia	143 700 001 EUR zo zdrojov EÚ, z toho: - na opatrenie 2.1.2: 133 700 001 EUR a - opatrenie 2.2.2: 10 000 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: 200 000 EUR Maximálna: 5 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	všetky kraje, okrem BA: 85 % EŠIF, 15 % ŠR Bratislavský kraj: 40 % EŠIF, 60 % ŠR
Štátna pomoc	Neuplatňuje sa
Oprávnení žiadatelia	Cirkevná organizácia, nadácia, nezisková organizácia, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad), príspevková organizácia, rozpočtová organizácia, samosprávny kraj (úrad samosprávneho kraja), verejná výskumná inštitúcia, verejnoprávna inštitúcia, združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.) Výzva nemá regionálne obmedzenie.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre opatrenie 2.1.2 je oprávneným typom akcie Zlepšovanie energetickej hospodárnosti a obnovy verejných budov s nasledovnými hlavnými aktivitami: a) vypracovanie energetickeho auditu minimálne na predmet projektu; b) vypracovanie projektovej dokumentácie na predmet projektu; c) zateplenie obvodového plášťa; d) zateplenie strešného plášťa; e) výmena otvorových konštrukcií;

¹⁰ Zdroj: Výzva PSK-SIEA-002-2023-DV-EFRR, dostupné na internete: <https://portal.itms21.sk/vyhlasena-vyzva/?id=2928>

Prioritná os	2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Názov výzvy	Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách
	<p>f) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia vykurovacieho systému;</p> <p>g) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia systémov chladenia a vetrania;</p> <p>h) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia systémov prípravy teplej vody;</p> <p>i) rekonštrukcia / modernizácia osvetlenia;</p> <p>j) inštalácia systémov merania a riadenia;</p> <p>k) iné opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie;</p> <p>l) zavádzanie energetickeho manažmentu;</p> <p>m) zavádzanie monitoringu prevádzkových údajov;</p> <p>n) realizácia opatrení zlepšujúcich kvalitu vnútorného prostredia; Kvalita vnútorného prostredia zahŕňa zabezpečenie: výmeny (kvality) vnútorného vzduchu, tepelnej pohody, sluchovej spokojnosti (akustiky), svetelnej pohody, zdravia a základného komfortu využívania budovy, ak základný komfort prispieva ku kvalite vnútorného prostredia. V rámci základného komfortu využívania budovy sú oprávnené výlučne výdavky na podlahové krytiny, interiérové omietky a farby, interiérové dvere, základnú sanitu a súvisiace rozvody a odstránenie zdravotných rizík napr. plesní. Výdavky na nábytok, koberce a dekoračné prvky nie sú v tejto hlavnej aktivite oprávnené.</p> <p>o) realizácia debarierizačných opatrení;</p> <p>p) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia elektrických nabíjajúcich staníc pre elektromobilitu;</p> <p>q) realizácia estetických opatrení „Nového Európskeho Bauhausu“;</p> <p>r) realizácia zelených opatrení (napr. zelené strechy / steny, systémy využitia dažďovej vody);</p> <p>s) realizácia opatrení ochrany biodiverzity.</p> <p>Pre opatrenie 2.2.2 je oprávneným typom akcie Podpora zariadení využívajúcich OZE vrátane zariadení, ktoré sú súčasťou systému zásobovania energiou verejných budov s nasledovnými hlavnými aktivitami:</p> <p>a) inštalácia zariadení využívajúcich OZE;</p> <p>b) uskladňovanie energie z OZE;</p> <p>c) zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie.</p>
Počet žiadostí	<p>K 3.2.2025 bolo predložených 766 žiadostí</p> <p>Schválených: 219</p> <p>Neschválených: 536</p> <p>V konaní: 11</p> <p>Počet zrealizovaných projektov: 196</p>
Merateľné ukazovatele	<p>Výstupové ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou • Dodatočná výrobná kapacita v oblasti energie z OZE: elektrická • Dodatočná výrobná kapacita v oblasti energie z OZE: tepelná

Prioritná os	2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Názov výzvy	Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách
	<p>Výsledkové ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ročná primárna spotreba energie: verejné budovy • Odhadované emisie skleníkových plynov • Celková vyrobená energia z OZE: elektrická • Celková vyrobená energia z OZE: tepelná
Zhodnotenie výsledkov schémy	Otvorená výzva

Tabuľka 3 Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách

Prioritná os	2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Názov výzvy	Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách
Kód výzvy	PSK-SIEA-007-2024-ITI-EFRR ¹¹
Podporené opatrenia	2.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov 2.2.2 Podpora využívania OZE v systémoch zásobovania energiou
Dátum vyhlásenia	13.1.2025
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA)
Celková alokácia	148 036 180EUR zo zdrojov EÚ, pričom alokácia zdrojov pre integrované územné investície VÚC/UMR je rozdelená podľa územia.
Alokácia na projekt	Minimálna: 201 000 EUR Maximálna: nie je uvedená
Miera spolufinancovania	všetky kraje, okrem BA: 85 % EŠIF, 15 % ŠR Bratislavský kraj: 40 % EŠIF, 60 % ŠR
Štátna pomoc	Neuplatňuje sa
Oprávnení žiadatelia	Obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad), príspevková organizácia, rozpočtová organizácia, samosprávny kraj (úrad samosprávneho kraja)
	Výzva nemá regionálne obmedzenie.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre opatrenie 2.1.2 je oprávneným typom akcie Zlepšovanie energetickej hospodárnosti a obnovy verejných budov s nasledovnými hlavnými aktivitami: <ul style="list-style-type: none"> a) vypracovanie energetickeho auditu minimálne na predmet projektu; b) vypracovanie projektovej dokumentácie na predmet projektu; c) zateplenie obvodového plášťa; d) zateplenie strešného plášťa; e) výmena otvorových konštrukcií;

¹¹ Zdroj: ITMS 2021+, dostupné na internete: <https://portal.itms21.sk/vyhlasena-vyzva/?id=3633>

Prioritná os	2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Názov výzvy	Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách
	<p>f) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia vykurovacieho systému;</p> <p>g) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia systémov chladenia a vetrania;</p> <p>h) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia systémov prípravy teplej vody;</p> <p>i) rekonštrukcia / modernizácia osvetlenia;</p> <p>j) inštalácia systémov merania a riadenia;</p> <p>k) iné opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie;</p> <p>l) zavádzanie energetickeho manažmentu;</p> <p>m) zavádzanie monitoringu prevádzkových údajov;</p> <p>n) realizácia opatrení zlepšujúcich kvalitu vnútorného prostredia; Kvalita vnútorného prostredia zahŕňa zabezpečenie: výmeny (kvality) vnútorného vzduchu, tepelnej pohody, sluchovej spokojnosti (akustiky), svetelnej pohody, zdravia a základného komfortu využívania budovy, ak základný komfort prispieva ku kvalite vnútorného prostredia. V rámci základného komfortu využívania budovy sú oprávnené výlučne výdavky na podlahové krytiny, interiérové omietky a farby, interiérové dvere, základnú sanitu a súvisiace rozvody a odstránenie zdravotných rizík napr. plesní. Výdavky na nábytok, koberce a dekoračné prvky nie sú v tejto hlavnej aktivite oprávnené.</p> <p>o) realizácia debarierizačných opatrení;</p> <p>p) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia elektrických nabíjajúcich staníc pre elektromobilitu;</p> <p>q) realizácia estetických opatrení „Nového Európskeho Bauhausu“;</p> <p>r) realizácia zelených opatrení (napr. zelené strechy / steny, systémy využitia dažďovej vody);</p> <p>s) realizácia opatrení ochrany biodiverzity.</p> <p>Pre opatrenie 2.2.2 je oprávneným typom akcie Podpora zariadení využívajúcich OZE vrátane zariadení, ktoré sú súčasťou systému zásobovania energiou verejných budov s nasledovnými hlavnými aktivitami:</p> <p>a) inštalácia zariadení využívajúcich OZE;</p> <p>b) uskladňovanie energie z OZE;</p> <p>c) zavádzanie systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie.</p>
Počet žiadostí	<p>K 3.2.2025 bolo predložená 1 žiadosť</p> <p>Schválených: 0</p> <p>Neschválených: 0</p> <p>V konaní: 1</p> <p>Počet zrealizovaných projektov: 0</p>
Merateľné ukazovatele	<p>Výstupové ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou • Dodatočná výrobná kapacita v oblasti energie z OZE: elektrická • Dodatočná výrobná kapacita v oblasti energie z OZE: tepelná

Prioritná os	2P1 Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
Názov výzvy	Výzva na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE vo verejných budovách
	Výsledkové ukazovatele: <ul style="list-style-type: none"> • Ročná primárna spotreba energie: verejné budovy • Odhadované emisie skleníkových plynov • Celková vyrobená energia z OZE: elektrická • Celková vyrobená energia z OZE: tepelná
Zhodnotenie výsledkov schémy	Otvorená výzva

Tabuľka 4 Výzva na podporu znižovania energetickej náročnosti budov v regióne hornej Nitry

Prioritná os	8P1 Fond na spravodlivú transformáciu
Názov výzvy	Výzva na podporu znižovania energetickej náročnosti budov v regióne hornej Nitry
Kód výzvy	PSK-SIEA-006-2024-DV-FST ¹²
Podporené opatrenia	8.2.1 Podpora čistej energie a obehového hospodárstva (región horná Nitra)
Dátum vyhlásenia	14.10.2024
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA)
Celková alokácia	15 828 201 EUR
Alokácia na projekt	Nie je stanovená
Miera spolufinancovania	85 % EŠIF, 15 % ŠR
Štátna pomoc	Neuplatňuje sa
Oprávnení žiadatelia	Rozpočtová organizácia, príspevková organizácia, obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad), samosprávny kraj (úrad samosprávneho kraja) Trenčiansky kraj, okresy Prievidza a Partizánske
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre opatrenie 8.2.1 Podpora čistej energie a obehového hospodárstva (región horná Nitra) je oprávneným typom akcie „zvýšenie energetickej efektívnosti verejných budov, vrátane podpory inteligentných opatrení a inovatívnych riešení“ s nasledovnými hlavnými aktivitami: <ol style="list-style-type: none"> vypracovanie projektovej dokumentácie na predmet projektu; zateplenie obvodového plášťa; zateplenie strešného plášťa; výmena otvorových konštrukcií; inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia vykurovacieho systému; inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia systémov chladenia a vetrania;

¹² Zdroj: ITMS 2021+, dostupné na internete: <https://portal.itms21.sk/vyhlasena-vyzva/?id=3531>

Prioritná os	8P1 Fond na spravodlivú transformáciu
Názov výzvy	Výzva na podporu znižovania energetickej náročnosti budov v regióne hornej Nitry
	<p>g) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia systémov prípravy teplej vody;</p> <p>h) rekonštrukcia / modernizácia osvetlenia;</p> <p>i) inštalácia systémov merania a riadenia;</p> <p>j) inštalácia zariadení využívajúcich OZE pre spotrebu energie v budove. Za takéto zariadenia sa pre účely výzvy považuje výlučne:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. výstavba fotovoltického zariadenia / fotovoltickej elektrárne a/alebo tepelných čerpadiel a/alebo slnečných termických kolektorov; ii. inštalácia zariadení uskladňovania energie z OZE; iii. inštalácia systémov monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie vyrobenej z OZE; <p>k) iné opatrenia prinášajúce úsporu primárnej energie;</p> <p>l) zavádzanie energetického manažmentu;</p> <p>m) zavádzanie monitoringu prevádzkových údajov;</p> <p>n) realizácia opatrení zlepšujúcich kvalitu vnútorného prostredia; Kvalita vnútorného prostredia zahŕňa zabezpečenie: výmeny (kvality) vnútorného vzduchu, tepelnej pohody, sluchovej spokojnosti (akustiky), svetelnej pohody, zdravia a základného komfortu využívania budovy, ak základný komfort prispieva ku kvalite vnútorného prostredia. V rámci základného komfortu využívania budovy sú oprávnené výlučne výdavky na podlahové krytiny, interiérové omietky a farby, interiérové dvere, základnú sanitu a súvisiace s realizáciou debarierizačných opatrení;</p> <p>o) inštalácia / rekonštrukcia / modernizácia elektrických nabíjajúcich staníc pre elektromobilitu;</p> <p>p) realizácia estetických opatrení „Nového Európskeho Bauhausu“;</p> <p>q) realizácia zelených opatrení (napr. zelené strechy/steny, systémy využitia dažďovej vody);</p> <p>r) realizácia opatrení ochrany biodiverzity.</p>
Počet žiadostí	<p>K 3.2.2025 bolo predložených 5 žiadostí</p> <p>Schválených: 0</p> <p>Neschválených: 4</p> <p>V konaní: 1</p> <p>Počet zrealizovaných projektov: 0</p>
Merateľné ukazovatele	<p>Výstupové ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou <p>Výsledkové ukazovatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ročná primárna spotreba energie: verejné budovy
Zhodnotenie výsledkov schémy	Otvorená výzva

Pre prioritu **8P1** je v harmonograme výziev naplánovaná jedna výzva, a to, príprava energetických auditov pre Banskobystrický kraj (plánovaná alokácia 1 mil. EUR).

Všetky informácie o výzvach sú uverejnené na portáli **ITMS21+**¹³, ktorý je informačným systémom určeným na správu a implementáciu projektov financovaných z eurofondov pre programové obdobie 2021 - 2027. Tento systém nahradil predchádzajúci ITMS2014+ a poskytuje platformu na podávanie žiadostí, monitorovanie a administráciu projektov.

2.1.2 Plán obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti (POO) je spoločnou reakciou krajín Európskej únie na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID-19. Jeho hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ.

Hlavným rozdielom voči Programu Slovensko je spôsob čerpania prostriedkov. Mechanizmus čerpania týchto prostriedkov bude závisieť od dosahovania dohodnutých výsledkov (plnenia míľnikov), na základe ktorých bude EK postupne peniaze vyplácať. Oproti operačným programom je rozdiel aj vo vyššej miere spolupráce medzi jednotlivými rezortami z dôvodu zabezpečenia synergie pri jednotlivých reformách a projektoch¹⁴.

Hlavnými prioritami POO sú kvalitné vzdelávanie, efektívna verejná správa a digitalizácie, veda, výskum a inovácie, zelená ekonomika a lepšie zdravie. V oblasti „**Zelená ekonomika**“ sa nachádza šesť kľúčových komponentov, pričom najrelevantnejšími z pohľadu obnovy budov a zvyšovania energetickej efektívnosti budov sú:

- Komponent 2: Obnova budov
- Komponent 19: REPowerEU

KOMPONENT 2: Obnova budov je významnou časťou plánu Slovenska na zníženie emisií do roku 2030 a 2050 a podporuje trvalo udržateľnú obnovu, zlepšuje energetickú efektívnosť a adaptuje budovy na zmenu klímy. Tento komponent zahŕňa nasledujúce reformy a investície:

- **Investícia 2: Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov**

Zameriava sa na zlepšenie energetickej hospodárnosti a stavebno-technického stavu historických budov s cieľom obnoviť aspoň 93 622 m² podlahovej plochy a dosiahnuť úsporu primárnej energie na úrovni aspoň 30 %, pričom sa zároveň zachová ich kultúrna hodnota. Pod túto investíciu môže spadať časť objektov v správe orgánov verejnej moci (OVM), vrátane administratívnych budov.

Pre túto investíciu bola vyhlásená „Výzva č. 1 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov“¹⁵ (viac v nasledovnej tabuľke).

¹³ Zdroj: ITMS2021+, dostupné na internete: <https://portal.itms21.sk/>

¹⁴ Pozn. Z pohľadu obnovy budov ide napríklad o reformu 3 a 4 Komponentu 19.

¹⁵ Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, dostupné na internete: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/zalezitosti-eu-a-medzinarodnych-vztahov-14/fondy-eu/plan-obnovy/obnova-budov-54280>

Záujem o finančné prostriedky prostredníctvom tejto výzvy prevyšovali možnosti alokácie o viac ako 266 mil. EUR.

Tabuľka 5 Výzva na podporu obnovy verejných historických a pamiatkovo chránených budov

Komponent	2 Obnova budov
Názov výzvy	Výzva č. 1 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov
Kód výzvy	02I02-29-V01 ¹⁶
Podporené opatrenia	Investícia 2 - Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov
Dátum vyhlásenia	30.6.2022
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo dopravy SR
Celková alokácia	180 000 000 EUR s DPH (150 000 000 EUR bez DPH)
Alokácia na projekt	Minimálna: 240 000 EUR s DPH (200 000 EUR bez DPH) Maximálna: 10 000 000 EUR bez DPH (+prípadná nevratná DPH), pričom limit podpory na 1 m ² celkovej podlahovej plochy budovy je 1 400 EUR bez DPH (typ budovy „Základ“), resp. 1 900 EUR bez DPH (typ budovy „Pamiatka“)
Miera spolufinancovania	n/a
Štátna pomoc	Neuplatňuje sa
Oprávnení žiadatelia	<ul style="list-style-type: none"> a) Správca majetku štátu - štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond alebo právnická osoba zriadená osobitným zákonom, ak na základe zákona spravuje majetok štátu, b) Obec a ňou zriadená rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia, c) Mesto a ním zriadená rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia, d) Mestská časť a ňou zriadená rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia - v prípade Hlavného mesta SR Bratislava a mesta Košice, e) Vyšší územný celok a ním zriadená rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia, f) Verejnoprávna inštitúcia - verejnoprávna inštitúcia, verejnoprávna ustanovizeň alebo verejná vysoká škola, g) Správca majetku štátu podľa osobitného predpisu - štátny podnik, Železnice Slovenskej republiky a iné, h) Správca lesného majetku vo vlastníctve štátu, resp. ostatného majetku vo vlastníctve štátu, i) Slovenský Červený kríž a územné spolky Slovenského Červeného kríža, j) Verejné výskumné inštitúcie.

¹⁶ Zdroj: MD SR, dostupné na internete:

https://www.mindop.sk/uploads/Pl%C3%A1n%20obnovy/Obnova%20budov/Vyzva-1-v-zneni-ozn-5_20072023.pdf

Komponent	2 Obnova budov
Názov výzvy	Výzva č. 1 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie podmienok poskytnutia prostriedkov mechanizmu podľa výzvy
Podporované aktivity	<p>A - Energetické aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlepšenie tepelnej ochrany stavebných konštrukcií tvoriacich obal existujúcej budovy • zlepšenie technických zariadení a prvkov slúžiacich pre vykurovanie, prípravu teplej vody, vetranie, chladenie a osvetlenie budovy • systém energetického manažmentu budovy • adaptačné opatrenia • ďalšie relevantné aktivity, ktoré majú preukázateľný vplyv na zlepšenie energetickej hospodárnosti budovy <p>B – Iné aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stavebno-technická obnova budovy a jej technických systémov, ktorá nezlepšuje energetickú hospodárnosť budovy • odstránenie a likvidácia nebezpečného odpadu • osadenie prvkov elektromobility a cyklodopravy • zvýšenie mobility a debarierizácia • implementácia zelených opatrení • ďalšie relevantné aktivity nevyhnutné pre predĺženie životnosti budovy, zachovanie kultúrneho dedičstva pre ďalšie generácie, zlepšenie vnútorného prostredia budovy a zefektívnenie jej prevádzky, ako aj komfortu užívateľov a zlepšenie využiteľnosti a prístupnosti pre služby verejnosti <p>C – Projektová dokumentácia obnovy budovy (max 40 % z A + B)</p> <p>D – Rezerva na nepredvídané výdavky (max 2,5 % z A + B)</p>
Počet žiadostí	Schválené: 167 Neschválené: 20 Uzavreté zmluvy: 161 (údaje k 30.12.2024)
Merateľné ukazovatele	<ul style="list-style-type: none"> • hodnota globálneho ukazovateľa primárnej energie pred realizáciou projektu (kWh/m².a); • hodnota globálneho ukazovateľa primárnej energie po realizácii projektu (kWh/m².a);predpokladaná úspora primárnej energie (v %); • predpokladaná úspora primárnej energie (v MWh/a); • celková podlahová plocha budovy (v m²).
Zhodnotenie výsledkov schémy	Uzavretá výzva, oprávnené obdobie realizácie projektu je do 31.12.2025.

Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov by mala byť opätovne podporená prostredníctvom vyhlásenia ďalšej výzvy na realizáciu obnovy ďalších aspoň 29 500 m² plochy historických a pamiatkovo chránených verejných budov. Vykonávateľom bude Ministerstvo dopravy SR, a to cez **komponent 19: REPowerEU**.

KOMPONENT 19: REPOWEREU je novou kapitolou POO, ktorej cieľom je zaistenie nezávislosti Európy od ruských fosílnych palív a boj s klimatickou krízou. Komponent sa venuje štyrom hlavným témam, vrátane obnovy a spravovania budov, a to v **tematickej**

oblasti 2: Obnova a spravovanie budov. V tejto oblasti sa sústreďuje na systematické opatrenia a investície do oblasti zvýšenia energetickej hospodárnosti starších nehnuteľností – štátnych budov a rodinných domov. V rámci tohto komponentu sú zahrnuté nasledovné reformy a investície:

- **Reforma 3: Vytvorenie databázy a systému výmeny údajov o energetickej hospodárnosti budov**

Reforma je zameraná na vytvorenie jednotnej digitálnej dátovej platformy¹⁷ na zhromažďovanie, spracúvanie, uchovávanie a výmenu štruktúrovaných informácií o energetickej hospodárnosti verejných a súkromných budov na Slovensku, ktorou sa zabezpečí plnenie povinností vyplývajúcich z nového návrhu smernice EP a Rady o energetickej hospodárnosti budov. Táto platforma má poskytnúť prístup k údajom o budovách príslušným zainteresovaným stranám a pomôcť urýchliť a prioritizovať investície do obnovy budov, najmä tých s najnižšou energetickou hospodárnosťou. Platforma bude centrálnym prístupovým bodom ku všetkým relevantným údajom na úrovni jednotlivých budov a bude zabezpečovať integráciu, interoperabilitu a výmenu údajov s existujúcimi vnútroštátnymi systémami týkajúcimi sa budov.

Implementáciu tejto reformy zabezpečuje Ministerstvo dopravy SR. V rámci reformy sa do 2. štvrtroka 2026 dokončí zber údajov týkajúcich sa energetických certifikátov a pasportov obsahujúcich plány konkrétnych opatrení obnovy v prípade aspoň 4 100 verejných budov, z ktorých aspoň 1000 má podlahovú plochu nad 2000 m², a údaje sa nahrajú do novej funkčnej dátovej platformy.

- **Reforma 4: Spravovanie budov štátnej správy**

Cieľom reformy je vytvorenie rámca pre efektívne spravovanie budov štátnej správy, najmä prostredníctvom lepšieho energetického manažmentu, efektívnejšieho využívania dostupných priestorov budov a strategického a prioritného plánovania obnovy a výstavby budov. Implementácia reformy je v gescii Ministerstva vnútra SR.

Reforma bude zahŕňať prípravu **stratégie spravovania budov štátnej správy** (stratégia vymedzí nástroje a postupy na optimalizáciu fondu budov štátnej správy a jeho efektívnejšie využívanie, zvyšovanie energetickej efektívnosti, dosahovanie úspor energie a zvyšovanie využívania energie z obnoviteľných zdrojov a riešení šetrných k životnému prostrediu a zníženie celkových nákladov spojených s užívaním budov). Na základe záverov stratégie bude reformou zriadený ústredný koordinačný orgán pre administratívne budovy štátnej správy.

- **Investícia 2: Zlepšenie energetickej hospodárnosti a efektívnosti štátnych budov**

Cieľom investície je zníženie spotreby energie vo verejných budovách prostredníctvom rýchlych intervencií na zvýšenie energetickej efektívnosti vo verejných budovách.

¹⁷ Zdroj: Popis projektu „ Ministerstvo dopravy SR, dostupné na internete:

<https://www.mindop.sk/ministerstvo/bytova-politika-stavebnictvo-a-mestske-rozvoj/digitalna-platforma-udajov>

Investícia zahŕňa rýchle intervencie na zvýšenie energetickej efektívnosti približne v 85 budovách s celkovou plochou najmenej 184 000 m² vybraných na základe dopytovo-orientovanej výzvy. Vykonávateľom investície je Ministerstvo hospodárstva SR, a to prostredníctvom sprostredkovateľského orgánu Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry.

Výzva „Výzva č. 1 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na zlepšenie energetickej hospodárnosti a efektívnosti štátnych budov“, bola vyhlásená 16.7.2024 a uzatvorená 20.9.2024. Na výzvu bolo alokovaných 23 539 992 EUR s DPH (19 616 660 EUR bez DPH).

K 23.8.2024 bolo predložených na SIEA spolu 162 žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu v celkovej výške 43 449 738,24 EUR s DPH, čo predstavovalo takmer dvojnásobnú výšku alokácie výzvy. Aj z tohto dôvodu bola výzva uzavretá.

Tabuľka 6 Výzva „Rýchle energetické opatrenia“

Komponent	19 REPowerEU
Názov výzvy	Výzva č. 1 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na zlepšenie energetickej hospodárnosti a efektívnosti štátnych budov
Kód výzvy	19IO2-26-V01 ¹⁸
Podporené opatrenia	Investícia 2 - Zlepšenie energetickej hospodárnosti a efektívnosti verejných budov ("Rýchle opatrenia")
Dátum vyhlásenia	16.7.2024
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA)
Celková alokácia	23 539 992 EUR s DPH
Alokácia na projekt	Minimálna: 100 000 EUR Maximálna výška nesmie prekročiť: <ul style="list-style-type: none"> • 115,14 násobok celkovej podlahovej plochy budovy (pre žiadateľa, ktorý nemá právo na vrátenie DPH) alebo • 95,95 násobok celkovej podlahovej plochy (pre žiadateľa, ktorý má právo na vrátenie DPH).
Miera spolufinancovania	n/a
Štátna pomoc	Neuplatňuje sa
Oprávnení žiadatelia	Subjekty štátnej správy, subjekty územnej samosprávy a ostatné subjekty verejnej správy (verejnoprávna inštitúcie).
Spôsob určenie poradia/výberu	Kritérium najskoršieho doručenia úplnej žiadosti Splnenie podmienok poskytnutia prostriedkov mechanizmu podľa výzvy
Podporované aktivity	Cieľom výzvy je zníženie spotreby energie prostredníctvom rýchlo realizovateľných a procesne nenáročných stavebno-technických alebo technologických opatrení vo verejných budovách. Ide o nasledovné opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Výmena okien a ostatných vonkajších otvorových konštrukcií; • Zateplenie podlahy nevykurovaného podkrovia;

¹⁸ Zdroj: SIEA, dostupné na internete: <https://www.siea.sk/podporne-programy/rychle-energeticke-opatrenia/>

Komponent	19 REPowerEU
Názov výzvy	Výzva č. 1 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na zlepšenie energetickej hospodárnosti a efektívnosti štátnych budov
	<ul style="list-style-type: none"> • Zateplenie strechy; • Modernizácia vnútorného osvetlenia; • Inštalácia termostatických hlavíc / ventilov; • Inštalácia solárnych termických systémov. <p>Cieľom investície je vykonať opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti na 184 000 metrov štvorcových celkovej podlahovej plochy verejných budov.</p>
Počet žiadostí	Podaných žiadostí: 162
Merateľné ukazovatele	Celková podlahová plocha budov s vykonanými opatreniami v oblasti energetickej efektívnosti
Zhodnotenie výsledkov schémy	Uzavretá výzva, avšak ešte neboli zazmluvnené žiadne projekty (informácia k 17.1.2025 ¹⁹). Vecná realizácia projektov musí skončiť do 30.6.2025.

- **Investícia 3: Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov**

Zámerom investície je zlepšiť energetickú hospodárnosť a stavebnotechnický stav historických a pamiatkovo chránených budov. Výsledkom investície bude ďalších najmenej 29 500 m² obnovených plôch historických a pamiatkovo chránených budov, pričom sa dosiahnu úspory primárnej energie v priemere aspoň na úrovni 30 %. Vykonávateľom investície bude Ministerstvo dopravy SR. Táto investícia nadväzuje, resp. je navýšením investície 2 z Komponentu 2: Obnova budov.

Okrem dvoch hlavných komponentov zameraných na obnovu budov sú v Pláne obnovy a odolnosti aj ďalšie komponenty, ktoré čiastočne riešia obnovu najmä verejných budov. Možnosti podpory v rámci ostatných komponentov sú značne fragmentované, pričom v niektorých prípadoch predstavuje renovácia budov len okrajovú, resp. nepovinnú aktivitu. Ide o nasledovné komponenty:

- v oblasti školstva v gescii Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR boli realizované projekty so zameraním na zvýšenie energetickej efektívnosti cez výzvy vyhlásené v rámci **Komponentu 8: Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl**, a to prostredníctvom reformy 5: Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít:
 - Investícia 1: Investičná podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl;
- v oblasti zdravotníctva v gescii Ministerstva zdravotníctva SR: **Komponent 11: Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť**²⁰, a to prostredníctvom reformy 5: Reforma poskytovania všeobecnej starostlivosti o dospelých, deti a dorast:
 - Investícia 2: Nová sieť nemocníc – výstavba, rekonštrukcie a vybavenie;

¹⁹ Zdroj: MH SR, dostupné na internete: <https://www.mhsr.sk/podpora-investicii/plan-obnovy/harmonogram-vyziev/archiv/vyzvy-komponent-k19/zvysenie-energetickej-efektivnosti-verejnych-budov?csrt=17665591950226524694>

²⁰ Zdroj: Ministerstvo zdravotníctva SR, dostupné na internete: <https://www.health.gov.sk/?Plan-obnovy-a-odolnosti>

- Investícia 4: Výstavba a obnova staníc záchranej zdravotnej služby (ZZS);
- v oblasti justície v gescii Ministerstva spravodlivosti SR²¹: **Komponent 15: Reforma justície**, a to prostredníctvom reformy 1: Reforma súdnej mapy:
 - Investícia 1: Investície do budov a reorganizácie súdov (reforma súdnej mapy);
- v oblasti bezpečnosti a ochrana obyvateľstva v gescii Ministerstva vnútra SR: **Komponent 16: Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí, bezpečnosť a ochrana obyvateľstva**, a to prostredníctvom reformou:
 - Reforma 2: Vybavenie a digitalizácia Policajného zboru (Investícia 2: Vybavenie a digitalizácia Policajného zboru) a
 - Reformy 3: Optimalizácia riadenia krízových situácií (Investícia 3: Modernizácia hasičského a záchranného systému).

Obnova a renovácia budov za predpokladu, že bude dosiahnutá priemerná úspora primárnej energie vo výške 30 %, je jednou z oprávnených aktivít, ktoré možno financovať v rámci **Komponentu 12: Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie** a **Komponentu 13: Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť**. Ich primárnym zámerom je však rozšírenie alebo vybudovanie kapacít zameraných na poskytovanie zdravotných a sociálnych služieb a preto nie sú ďalej rozoberané.

Pre **komponent 15: Reforma justície** boli vyhlásené priame vyzvania pre krajské a okresné sudy, a to v dvoch fázach, pričom prvá fáza sa postupne ukončuje a prechádza sa do druhej fázy zameranej na modernizáciu budov. Pre prvú fázu bolo alokovaných viac ako 5,6 mil. EUR a pre druhú fázu takmer 57 mil. EUR.

Fáza 1: Zabezpečenie investičných štúdií a energetického posúdenia, projektovej dokumentácie a inžinierskej činnosti bola zameraná na zabezpečenie projektovej dokumentácie a inžinierskej činnosti na modernizáciu a zvýšenie kapacity budov súdov s cieľom:

- vytvorenia materiálno-technických podmienok pre výkon súdnictva v objektoch, ktoré budú tvoriť sústavu súdov po zavedení súdnej mapy,
- zníženia ekologickej záťaže existujúcich budov súdov v rámci ich reorganizácie.

Oprávnenými aktivitami sú:

- spracovanie investičných štúdií a súvisiace technické poradenstvo,
- spracovanie projektovej dokumentácie,
- zabezpečenie inžinierskej činnosti,
- vykonávanie autorského dozoru.

²¹ Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti SR, dostupné na internete: <https://www.justice.gov.sk/agenda-ministerstva/plan-obnovy-a-odolnosti/>

Fáza 2: Realizácia stavebných prác a výkon technického dozoru investora (stavebný dozor) je orientovaná na zabezpečenie modernizácie a zvýšenie kapacity budov súdov s cieľom:

- vytvorenia materiálo-technických podmienok pre výkon súdnictva v objektoch, ktoré budú tvoriť sústavu súdov po zavedení súdnej mapy,
- zníženia ekologickej záťaže existujúcich budov súdov v rámci ich reorganizácie.

Oprávnenými aktivitami sú najmä:

- zabezpečenie stavebného dozoru (technický dozor objednávateľa),
- zabezpečenie koordinácie BOZP,
- realizácia stavby a ostatných súvisiacich činností.

Priame vyzvania boli adresované v 1. fáze pre 20 okresných a krajských súdov a v 2. fáze na dva sudy. Financovanie aktivít je v plnej miere pokryté z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti.

Stručný prehľad vyhlásených výziev v rámci komponentov 8, 11 a 15, ktoré čiastkovo riešia problematiku obnovy verejných budov je uvedený v tabuľke nižšie. Je však potrebné spomenúť, že tieto komponenty sú primárne zamerané na riešenie iných cieľov a priorít. Pre komponent 16 v čase písania dokumentu neboli naplánované žiadne výzvy.

Tabuľka 7 Prehľad výziev zameraných na obnovu budov z komponentov 8, 11 a 15

Komponent	Názov a kód výzvy/vyzvania	Alokácia (v EUR)	Počet prijímateľov/schválených žiadostí	Stav výzvy
8	Komplexná modernizácia budov a internátov verejných a štátnych vysokých škôl (kód výzvy: 8I01-20-V04)	28 568 231,24	14	uzavretá
8	Komplexná modernizácia budov a internátov verejných a štátnych vysokých škôl (kód výzvy: 08I01-20-V07)	24 000 000	22 (podané žiadosti) ²²	uzavretá
11	Výzva na predkladanie žiadostí POO - Výzva na financovanie veľkých investičných projektov na podporu výstavby a rekonštrukcie nemocníc za účelom zlepšenia kvality a	212 109 738	7	uzavretá

²² Pozn.: V čase spracovania štúdie nebola zverejnená informácia o počte schválených žiadostí.

Komponent	Názov a kód výzvy/vyzvania	Alokácia (v EUR)	Počet prijímateľov/schválených žiadostí	Stav výzvy
	efektívnosti ústavnej zdravotnej starostlivosti (kód výzvy: 11I02-21-V09)			
11	Výzva na predkladanie žiadostí POO - Výzva na financovanie malých investičných projektov na podporu výstavby a rekonštrukcie nemocníc za účelom zlepšenia kvality a efektívnosti ústavnej zdravotnej starostlivosti (kód výzvy: 11I02-21-V10)	53 027 435	15	uzavretá
11	Priame vyzvanie Kód: 11I04-21-P22 Výstavba a obnova staníc záchranej zdravotnej služby (ZZS)	30 634 346	1	uzavretá
15 ²³	Priame vyzvania na Rekonštrukcie budov súdov - fáza 1: zabezpečenie investičných štúdií a energetického posúdenia, projektovej dokumentácie a inžinierskej činnosti	5 602 672	20	uzavretá
15	Priame vyzvania na Rekonštrukcie budov súdov - fáza 2: realizácia stavebných prác a výkon technického dozoru investora (stavebný dozor)	56 789 330	2	uzavretá

2.1.3 Environmentálny fond

Environmentálny fond je štátny fond, ktorý bol primárne zriadený za účelom uskutočňovania štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie a tvorbu životného prostredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja. Fond je zriadený ako právnická

²³ Pozn.: Presné znenie priamych vyzvaní za komponent 15 nie je zverejnené na stránke Ministerstva spravodlivosti SR (<https://www.justice.gov.sk/agenda-ministerstva/plan-obnovy-a-odolnosti/>).

osoba zákonom č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde a jeho správu vykonáva Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

Zdrojmi fondu sú pokuty uložené orgánmi štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, výnosy z verejných zbierok určených na starostlivosť o životné prostredie, odvody, penále a ďalšie pokuty a poplatky.

Hlavným poslaním fondu je poskytovanie finančných prostriedkov žiadateľom vo forme dotácií alebo úverov na podporu projektov v rámci činností zameraných na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni.

Environmentálny fond v roku 2024 taktiež poskytoval (termín na podanie žiadostí bol do 11.12.2023, oprávnené obdobie od 1.1.2024 do 30.11.2024) dotácie v oblasti zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov s dôrazom na ochranu ovzdušia, a to na nasledovné činnosti²⁴:

- Činnosť L1: Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov,
- Činnosť L2: Podpora výroby tepla, teplej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných a nízkoemisných zdrojov,
- Činnosť L3: Výstavba zariadení na využitie slnečnej energie na výrobu elektriny.

Tabuľka 8 Dotácie v oblasti zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov s dôrazom na ochranu ovzdušia

Názov	Dotácie v oblasti zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov s dôrazom na ochranu ovzdušia
Kód	L1, L2, L3
Dátum vyhlásenia	24.10.2023
Zdroj (správca prostriedkov)	Environmentálny fond Podľa § 4 ods. 1 písm. l) zákona o EF
Celková alokácia	neuveďená
Alokácia na projekt	Maximálna pre L1: 500 000 EUR Maximálna pre L2: 200 000 EUR Maximálna pre L3: 130 000 EUR
Miera spolufinancovania	Výška % spoluúčasti na spolufinancovaní projektu bola vypočítaná podľa nasledovného vzorca v závislosti od veľkosti obce podľa počtu obyvateľov: <ul style="list-style-type: none"> • Miesto realizácie projektu je v obci do 2 000 obyvateľov Výška dotácie = 0,99 * výška oprávnených nákladov Výška minimálneho spolufinancovania = Výška oprávnených nákladov – Dotácia z EF • Miesto realizácie projektu je v obci od 2 000 do 5 000 obyvateľov Výška dotácie = 0,97 * výška oprávnených nákladov Výška minimálneho spolufinancovania = Výška oprávnených nákladov – Dotácia z EF

²⁴ Zdroj: Špecifikácia činností podpory formou dotácie na rok 2024, Oblasť: Zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov s dôrazom na ochranu ovzdušia (L), Environmentálny fond, dostupné na internete: https://envirofond.sk/wp-content/uploads/2023/10/Specifikacia_oblast-L_2024-1.pdf

Názov	Dotácie v oblasti zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov s dôrazom na ochranu ovzdušia
	<ul style="list-style-type: none"> Miesto realizácie projektu je v obci nad 5 000 obyvateľov Výška dotácie = 0,95 * výška oprávnených nákladov Výška minimálneho spolufinancovania = Výška oprávnených nákladov – Dotácia z EF
Štátna pomoc	Neuplatňuje sa
Oprávnení žiadatelia	Obce/mestá, príspevková alebo rozpočtová organizácia zriadená obcou, samosprávny kraj, príspevková alebo rozpočtová organizácia zriadená samosprávnym krajom
Spôsob určenie poradia/výberu	Každá žiadosť, podaná na EF v termíne na podanie žiadosti, prešla kontrolou formálnej správnosti a úplnosti. Žiadosti, ktoré splnili všetky náležitosti kontroly formálnej správnosti a úplnosti boli posudzované vylučovacími a hodnotiacimi kritériami stanovenými v špecifikácii činností podpory formou dotácie na rok 2024. Pre činnosti L1 bola zároveň určená prioritizácia projektov.
Podporované aktivity	<p>V rámci činnosti L1 bolo možné realizovať nasledovné aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> zateplenie obvodových stien a plášťa budovy, zateplenie/výmena strechy, výmena otvorových výplní, zateplenie najnižšieho a najvyššieho podlažia. <p>V rámci činnosti L2 bolo možné realizovať nasledovné aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> modernizácia/výmena zdroja tepla a pridružených rozvodov tepla a/alebo teplej vody, budovanie/modernizácia/výmena zdroja tepla, teplej vody a elektrickej energie s využitím obnoviteľných zdrojov energie a pridružených rozvodov, aplikácia inovatívnych technológií na využitie odpadného tepla, ochladzovanie a cirkuláciu vzduchu. <p>V rámci činnosti L3 bolo možné realizovať aktivitu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Budovanie zariadení na využitie slnečnej energie na výrobu elektriny s inštalovaným výkonom do 99,99 kW s jedným bodom pripojenia do distribučnej sústavy (vrátane batérie).
Počet žiadostí	Schválené: 111 Neschválene: 287
Merateľné ukazovatele	Neboli špecifikované
Zhodnotenie výsledkov schémy	Bolo schválených 111 žiadostí v celkovej výške takmer 30 mil. EUR (29 978 270,00 EUR)

Dotácie v oblasti energetických opatrení Environmentálny fond poskytol každoročne už od roku 2015, s výnimkou roku 2016, a to v celkovej výške 186 593 974,63 EUR. Prehľad žiadostí o dotácie za minulé roky je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 9 Prehľad žiadostí o dotácie z Environmentálneho fondu za roky 2015-2024

Rok	Počet schválených žiadostí	Počet neschválených žiadostí	Počet žiadostí spolu	Suma poskytnutých dotácií (v EUR)	Podiel schválených žiadostí
2015	705	139	844	15 860 387,00	13,97%
2017	681	99	780	13 738 575,00	12,66%

Rok	Počet schválených žiadostí	Počet neschválených žiadostí	Počet žiadostí spolu	Suma poskytnutých dotácií (v EUR)	Podiel schválených žiadostí
2018	399	105	504	13 761 457,00	20,02%
2019	460	219	679	31 416 878,00	32,46%
2020	407	136	543	20 100 024,00	25,38%
2021	724	95	819	18 072 981,00	12,42%
2022	292	79	371	17 219 555,00	22,57%
2023	182	102	284	26 445 847,63	33,68%
2024	287	111	398	29 978 270,00	34,52%
SPOLU	4137	1085	5222	186 593 974,63	-

Zdroj: Environmentálny fond, vlastné spracovanie

Pre rok 2025 bola v oblasti zvyšovania energetickej hospodárnosti existujúcich verejných budov vyhlásená výzva č. 4/2025, a to z prostriedkov Modernizačného fondu na podporu investícií na Zvyšovanie energetickej hospodárnosti existujúcich verejných budov²⁵.

Modernizačný fond je podporný mechanizmus zriadený Európskou úniou v rámci systému obchodovania s emisnými kvótami. Jeho cieľom je podporiť investície do modernizácie energetických systémov, zlepšenia energetickej účinnosti, obnoviteľných zdrojov energie a dekarbonizácie priemyslu. Poskytovateľom pomoci je Ministerstvo životného prostredia SR.

Tabuľka 10 Výzva č. 4/2025 – Zvyšovanie energetickej hospodárnosti existujúcich budov

Názov výzvy	Výzva č. 4/2025 z prostriedkov Modernizačného fondu na podporu investícií na Zvyšovanie energetickej hospodárnosti existujúcich verejných budov
Kód výzvy	MoF – 4/2025 ²⁶
Dátum vyhlásenia	28.1.2025
Zdroj (správca prostriedkov)	Environmentálny fond
Celková alokácia	200 000 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: 500 000 EUR Maximálna: 5 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	MoF: 95 % Vlastné zdroje: 5 %
Štátna pomoc	Neuplatňuje sa
Oprávnení žiadatelia	Subjekty štátnej správy: <ul style="list-style-type: none"> ústredné orgány štátnej správy, ostatné ústredné orgány štátnej správy, štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie; Ostatné subjekty verejnej správy: <ul style="list-style-type: none"> subjekty územnej samosprávy: obce a vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové príspevkové organizácie

²⁵ Zdroj: Výzva MoF – 4/2025, Environmentálny fond, dostupné na internete: https://envirofond.sk/wp-content/uploads/2025/01/Vyzva-MOF-4.2025_28.01.2025-1.pdf

²⁶ Zdroj: Výzva MoF – 4/2025, Environmentálny fond, dostupné na internete: https://envirofond.sk/wp-content/uploads/2025/01/Vyzva-MOF-4.2025_28.01.2025-1.pdf

Názov výzvy	Výzva č. 4/2025 z prostriedkov Modernizačného fondu na podporu investícií na Zvyšovanie energetickej hospodárnosti existujúcich verejných budov
Spôsob určenie poradia/výberu	Kritériá pre výber projektov na strane poskytovateľa pozostávajú z hodnotiacich kritérií (bodovacích), vylučujúcich a z výberových kritérií. Postup pri hodnotení žiadostí: 1. administratívne overenie; 2. odborné hodnotenie; 3. rozhodnutie o poskytnutí dotácie.
Podporované aktivity	F1 – Hlavné aktivity: Zvyšovanie energetickej hospodárnosti existujúcich verejných budov: <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia a modernizácia stavby, resp. stavieb za účelom zvýšenia ich energetickej hospodárnosti, • zateplenie obvodových stien a plášťa budovy, • zateplenie/výmena strechy, • zateplenie najnižšieho a najvyššieho podlažia, • výmena otvorových výplní, • modernizácia/výmena zdroja tepla a rozvodov tepla a/alebo teplej vody (vykurovacieho systému), • aplikácia inovatívnych technológií na využitie odpadného tepla, ochladzovanie a cirkuláciu vzduchu, • výmena svietidiel vrátane výmeny rozvodov, • opatrenia na zlepšenie kvality vnútorného prostredia, • opatrenia zabraňujúce prehrievaniu budov, • modernizácia, resp. obstaranie prevádzkových strojov, prístrojov a zariadení bezprostredne súvisiacich so zlepšením energetickej hospodárnosti budov alebo energetickej efektívnosti technických zariadení budov, • zelené opatrenia, napr. zelené vegetačné strechy, zelené steny, dažďové záhrady a pod. F2 – Vedľajšie aktivity: Podpora výroby tepla, teplej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných zdrojov: <ul style="list-style-type: none"> • budovanie/modernizácia/výmena zdroja tepla, teplej vody a elektrickej energie s využitím obnoviteľných zdrojov energie vrátane príslušných rozvodov energie a energetických médií, • aplikácia inovatívnych technológií na využitie odpadného tepla, ochladzovanie a cirkuláciu vzduchu, budovanie zariadení na využitie slnečnej energie na výrobu elektriny s inštalovaným výkonom do 1 MW s jedným bodom pripojenia do distribučnej sústavy.
Počet žiadostí	Informácia nebola k dispozícii
Merateľné ukazovatele	Zníženie potreby primárnej energie verejnej budovy Ročná primárna potreba energie: verejné budovy Zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	otvorená

Na Slovensku sa prostriedky z Modernizačného fondu doteraz využívali najmä na podporu projektov v oblasti teplárstva, obnoviteľných zdrojov energie a zlepšenia energetickej efektívnosti. V čase spracovania tejto správy bola otvorená výzva MoF –

2/2024 (vyhlásená 16.7.2024)²⁷, ktorej vykonávateľom je Environmentálny fond. Pomoc je určená pre mikro, malé, stredné a veľké podniky.

V minulosti prebiehala podobná výzva (Výzva MoF – 1/2022²⁸) taktiež zameraná na zlepšenie energetickej efektívnosti a bola určená pre právnické osoby.

Okrem dotácií poskytuje Environmentálny fond aj úvery v oblasti zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vo vlastníctve samospráv (oprávnenými žiadateľmi sú obce a samosprávne kraje).²⁹

Úver je možné poskytnúť na:

1. Zateplenie obvodových stien, plášťa budovy a podlaží.
2. Zateplenie/výmena strechy.
3. Výmena otvorových výplní.
4. Opatrenia na zachovanie a vytvorenie miest hniezdenia alebo úkrytu chráneného živočícha.
5. Modernizácia/výmena zdroja tepla a pridružených rozvodov tepla a/alebo teplej vody, a alebo elektrickej energie s využitím obnoviteľných zdrojov energie a pridružených rozvodov. Napr.: fotovoltické zariadenia, kotle na biomasu.
6. Aplikácia inovatívnych technológií na využitie odpadného tepla, ochladzovanie a cirkuláciu vzduchu. Napr.: vzduchotechnika, rekuperácia.
7. Výmena svietidiel, modernizácia osvetlenia.
8. Budovanie zariadení na využitie slnečnej energie na výrobu elektriny s inštalovaným výkonom do 99,99 kW s jedným bodom pripojenia do distribučnej sústavy.
9. Odstránenie a likvidácia azbestu.

Pre výšku úveru nie je určená minimálna ani maximálna hodnota. Splatnosť úveru je závislá od jeho výšky, a to buď 15 rokov (úver do 500 000 EUR), alebo 20 rokov (výška úveru nad 500 001 EUR). Úroková sadzba je vo výške 0,1 % p.a.

Úver môže byť poskytnutý len na financovanie projektov, ktorých hospodárske využitie nepodlieha pravidlám poskytovania štátnej pomoci.

²⁷ Zdroj: Výzva MoF – 2/2024, Environmentálny fond, dostupné na internete: https://envirofond.sk/wp-content/uploads/2024/07/Vyzva-MOF-2-2024-Hybridna-Teplarenstvo_EF_16.07.2024.pdf

²⁸ Zdroj: Výzva MoF – 1/2022, Environmentálny fond, dostupné na internete: https://envirofond.sk/wp-content/uploads/2022/07/Vyzva_MOF_1_2022.pdf

²⁹ Zdroj: Špecifikácia činností podpory formou úveru pre obce a vyššie územné celky, Environmentálny fond, dostupné na internete: <https://envirofond.sk/wp-content/uploads/2024/09/Specifikacia-platna-od-16.9.2024.pdf>

2.2 Projekty podporené z fondov Európskej únie v predchádzajúcich programových obdobiach

V období rokov 2014 - 2020³⁰ boli eurofondy v oblasti obnovy budov a zvýšenia energetickej efektívnosti alokované prostredníctvom dvoch operačných programov, a to:

- Integrovaný regionálny operačný program (IROP) a
- Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KZP).

V minulom programovom období bolo vyhlásených viacero dopytovo-orientovaných výziev, najmä v oblasti školstva a zdravotníctva. Jednotlivé výzvy mali ďaleko širší charakter (rozsah oprávnených aktivít) presahujúci oblasť zvyšovania energetickej efektívnosti budov a preto nie je možné presné vyčíslenie ich dopadov. Výzvy boli zamerané na riešenie komplexných problémov v daných sektoroch, pričom obnova budov a zvyšovanie ich energetickej efektívnosti tvorili len parciálnu oblasť.

V programovom období 2007-2013 bol realizovaný projekt energetických auditov v rámci OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

Priame dopady a výsledky intervencií predchádzajúcich programových období v oblasti obnovy budov a zvyšovania ich energetickej efektívnosti je možné vyčíslieť len na úrovni špecifických cieľov na základe plnenia stanovených merateľných ukazovateľov, a to v rozsahu dostupných vypracovaných hodnotení dopadov jednotlivých operačných programov (prioritných osí) a hodnotení stavu implementácie, resp. plnenia cieľov prioritných osí a na základe údajov z výročných správ operačných programov.

Doterajšie skúsenosti s realizáciou predchádzajúcich programových období poukazujú na významné riziká najmä v súvislosti s včasnou prípravou a spustením realizácie, na čo opakovane poukazoval aj Najvyšší kontrolný úrad SR. Oneskorené spustenie implementácie operačných programov spôsobuje neskorší nábeh čerpania finančných prostriedkov, čo v minulosti viedlo k problémom s dodržiavaním pravidla n+3 (fázovanie projektov, prepadnutie a presúvanie prostriedkov).

Problematickými sú projekty, pri ktorých je prípravná a administratívna fáza finančne (a časovo) náročná, a to najmä projekty, ktorých súčasťou sú stavebné zákazky a stavebné práce. Projekty môžu byť zazmluvnené, avšak ich realizácia je ovplyvnená dlhým trvaním verejných obstarávaní, potrebou prípravy projektovej dokumentácie, získavaním stavebných povolení a pod.).³¹

2.2.1 Integrovaný regionálny operačný program

Integrovaný regionálny operačný program (IROP) bol vytvorený na podporu regionálneho rozvoja a zlepšenie kvality života v regiónoch. Jeho hlavnými cieľmi bolo

³⁰ Zdroj: ITMS 2014+ (<https://www.itms2014.sk/>)

³¹ Zdroj: Riziká čerpania ďalších zdrojov z EÚ, Najvyšší kontrolný úrad SR, 2022, dostupné na internete: https://www.nku.gov.sk/documents/33855/34228/Rizika_cerpania_dalsich-zdrojov_EU_analyza_NKU.pdf/4d6626b5-88d8-05e6-cd76-3b7301cb94cc

zlepšenie kvality života, udržateľný rozvoj a sociálna súdržnosť. V rámci oblasti ochrany životného prostredia boli podporené projekty rekonštrukcie budov (zatepľovanie, modernizácia vykurovacích systémov, modernizácia osvetlenia a výťahov).

Z pohľadu obnovy budov a zvyšovania ich energetickej efektívnosti boli v programe IROP podporené projekty v oblasti zdravotníctva a školstva, ich primárnym cieľom však bola modernizácia infraštruktúry a zvyšovanie kvality, produktivity a efektívnosti poskytovaných služieb pre verejnosť, a to prostredníctvom **prioritnej osi 2: Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám**.

Za oblasť zdravotníctva, v gescii Ministerstva zdravotníctva SR, bol relevantným ŠC 2.1.3 Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti a pre oblasť školstva, v gescii MIRRI SR, ŠC 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách a ŠC 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní.

2.2.1.1 Zdravotníctvo

Pre ŠC 2.1.3 boli vyhlásené tri dopytovo-orientované výzvy, v rámci ktorých boli oprávnenými aktivitami i modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov a opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov, a to:

- Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti (IROP-PO2-SC213-2017-20);
- Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti (IROP-PO2-SC213-2017-25);
- Modernizácia nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť (IROP-PO2-SC213-2022-91).

Podrobný popis výziev je uvedený v nasledovných tabuľkách.

Tabuľka 11 Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti

Prioritná os	2 Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Kód výzvy	IROP-PO2-SC213-2017-20 ³²
Podporené opatrenia	ŠC 2.1.3 Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Dátum vyhlásenia	24.5.2017

³² Zdroj: MIRRI SR, dostupné na internete: <https://www.mpsr.sk/vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-nenavratny-financny-prispevok-na-modernizaciu-infrastruktury-ustavnych-zariadeni-poskytujucich-akutnu-zdravotnu-starostlivost-za-ucelom-zvysenia-ich-produktivity-a-efe/376---12285/>

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo zdravotníctva SR
Celková alokácia	70 000 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 15 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci žiadatelia) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % (rozpočtové alebo príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR alebo iného ústredného orgánu štátnej správy), • 10 % (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce a neziskové organizácie), • 5 % (právnické osoby) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 10 % (právnické osoby), • 5 % (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce a neziskové organizácie)
Štátna pomoc	Schéma štátnej pomoci pre modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti v platnom znení ŠP SVHZ – 1/2017
Oprávnení žiadatelia	Subjekty verejnej správy (rozpočtové organizácie alebo príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce, príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR alebo iného ústredného orgánu štátnej správy) a subjekty súkromného sektora (právnické osoby a neziskové organizácie) Regionálne obmedzené na menej rozvinuté regióny
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Oprávnené aktivity: <ol style="list-style-type: none"> a) vypracovanie transformačného plánu zdravotníckeho zariadenia, b) výstavba nových budov, c) modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, d) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov stavebných objektov, e) zabezpečenie materiálno-technického vybavenia, f) dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, g) budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, h) budovanie bezbariérových prístupov, i) opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Počet žiadostí	Schválené: 15 Neschválené: 1
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Počet renovovaných verejných budov Podlahová plocha renovovaných verejných budov Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 12 Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Kód výzvy	IROP-PO2-SC213-2017-25 ³³
Podporené opatrenia	ŠC 2.1.3 Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Dátum vyhlásenia	15.1.2018
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo zdravotníctva SR
Celková alokácia	103 818 791 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 15 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci žiadatelia) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> 15 % (rozpočtové alebo príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR alebo iného ústredného orgánu štátnej správy), 10 % (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce a neziskové organizácie), 5 % (právnické osoby) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> 10 % (právnické osoby), 5 % (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce a neziskové organizácie)

³³ Zdroj: MIRRI SR, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/mz-sr-so-irop-2014-2020/vyzvy/vyzva-na-predkladanie-irop-po2-sc213-2017-25/>

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Štátna pomoc	Schéma štátnej pomoci pre modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti v platnom znení ŠP SVHZ – 1/2017
Oprávnení žiadatelia	Subjekty verejnej správy (rozpočtové organizácie alebo príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce, príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR alebo iného ústredného orgánu štátnej správy) a subjekty súkromného sektora (právnické osoby a neziskové organizácie) Regionálne obmedzené na menej rozvinuté regióny
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Oprávnené aktivity: a) vypracovanie transformačného plánu zdravotníckeho zariadenia, b) výstavba nových budov, c) modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, d) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov stavebných objektov, e) zabezpečenie materiálno-technického vybavenia, f) dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, g) budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, h) budovanie bezbariérových prístupov, i) opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
Počet žiadostí	Schválené: 13 Neschválené: 2
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Počet renovovaných verejných budov Podlahová plocha renovovaných verejných budov Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 13 Modernizácia nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť

Prioritná os	2 Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Modernizácia nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť
Kód výzvy	IROP-PO2-SC213-2022-91 ³⁴
Podporené opatrenia	ŠC 2.1.3 Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti
Dátum vyhlásenia	4.2.2022
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo zdravotníctva SR
Celková alokácia	20 500 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 15 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci žiadatelia) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR alebo iného ústredného orgánu štátnej správy), • 10 % (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce a neziskové organizácie), • 5 % (právnické osoby) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 10 % (právnické osoby), • 5 % (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce a neziskové organizácie)
Štátna pomoc	Schéma štátnej pomoci pre modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti v platnom znení ŠP SVHZ – 1/2017
Oprávnení žiadatelia	Subjekty verejnej správy (príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC alebo obce, príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MZ SR alebo iného ústredného orgánu štátnej správy) a subjekty súkromného sektora (právnické osoby a neziskové organizácie) Regionálne obmedzené na menej rozvinuté regióny
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Oprávnené aktivity: <ol style="list-style-type: none"> a) vypracovanie transformačného plánu zdravotníckeho zariadenia, b) výstavba nových budov, c) modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov, d) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vnútorných a vonkajších priestorov stavebných objektov,

³⁴ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC213-2022-91 - Modernizácia nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Modernizácia nemocníc poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť
	e) zabezpečenie materiálno-technického vybavenia, f) dodávka zdravotníckej techniky, zariadenia a vybavenia, g) budovanie a modernizácia IKT infraštruktúry vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a nákupu softvérového vybavenia, h) budovanie bezbariérových prístupov, i) opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
Počet žiadostí	Schválené: 3 Neschválené: 0
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Počet renovovaných verejných budov Podlahová plocha renovovaných verejných budov Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Vyhodnotenie výsledkov výziev vyhlásených pre ŠC 2.1.3 je možné na základe stanovených merateľných ukazovateľov (MU), kde relevantnými z pohľadu obnovy budov a zvyšovania energetickej efektívnosti boli nasledovné výstupové (projektové) a výsledkové (dopadové) ukazovatele:

- Počet renovovaných verejných budov;
- Podlahová plocha renovovaných verejných budov;
- Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách;
- Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov.

Hodnotenie plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov je vykonávané na úrovni operačného programu, a to za jednotlivé prioritné osi a špecifické ciele. V roku 2024 bolo vypracované Hodnotenie dopadov Integrovaného regionálneho operačného programu³⁵, v rámci ktorého bolo okrem dopadového hodnotenia spracované aj plnenie stanovených cieľov a plnenie merateľných ukazovateľov, a to k 31.12.2023. Zhodnotenie relevantných merateľných ukazovateľov v sledovanej oblasti je uvedené v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 14 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 2.1.3

Kód MU	Názov MU	MJ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12.2023	Plnenie
P0103	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	tona ekvivalent CO ₂	987	1 195	121 %
P0374	Počet renovovaných verejných budov	počet	32	27	84 %

³⁵ Zdroj: MIRRI SR, Hodnotenie dopadov IROP, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/programove-dokumenty-irop/hodnotenie-irop/hodnotenie-dopadov/>

Kód MU	Názov MU	MJ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12.2023	Plnenie
P0614	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	116 188	107 124	92 %
P0700	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	10 157 442	10 464 623	103 %

Zdroj: Hodnotenie dopadov Integrovaného regionálneho operačného programu, 2024³⁶, vlastné spracovanie

Okrem vyššie uvedených dopytovo-orientovaných výziev, bolo v rámci IROP vyhlásené priame vyzvanie, a to pre prijímateľa **Slovak Investment Holding, a.s.** (SIH). Išlo o výzvu na financovanie výdavkov spojených s realizáciou finančného nástroja zameraného na oblasť podpory modernizácie infraštruktúry zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť (IROP-PO2-SC213-2018-40), v rámci ktorých boli oprávnenými aktivitami modernizácia a rekonštrukcia existujúcich budov a opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Vykonávateľom výzvy bolo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a alokácia predstavovala 85 mil. EUR. Finančné prostriedky alokované pre SIH boli plánované na výstavbu nemocnici v Martine, nakoniec však boli použité na pomoc počas pandémie COVID-19.³⁷

SIH a jeho činnosť sú bližšie popísané v samostatnej časti ([časť 2.4.3](#)) nižšie.

2.2.1.2 Školstvo

Pre ŠC 2.2.1 boli vyhlásené štyri dopytovo-orientované výzvy, ktorých cieľom bolo zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl, v rámci ktorých bolo možné rekonštruovať objekty tak, aby bola zároveň dosiahnutá ich zvýšená energetická efektívnosť.

Detailný prehľad výziev, pri ktorých bola jednou z oprávnených aktivít aj obnova budov a zvyšovanie energetickej efektívnosti je uvedený v nasledovných tabuľkách.

Tabuľka 15 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl
Kód výzvy	IROP-PO2-SC221-2016-10 ³⁸
Podporené opatrenia	ŠC 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
Dátum vyhlásenia	6.12.2016

³⁶ Zdroj: MIRRI SR, Hodnotenie dopadov IROP, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/programove-dokumenty-irop/hodnotenie-irop/hodnotenie-dopadov/>

³⁷ Informácia získaná priamo zo SIH.

³⁸ Zdroj: MIRRI SR, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/aktualne-vyzvy-irop/vyzvy-na-predkladanie-zonfp/vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-nenavratny-financny-prispevok-na-zvysenie-kapacit-infrastruktury-materskych-skol/>

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Celková alokácia	81 008 467 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 1 000 000
Miera spolufinancovania	<p>Menej rozvinuté regióny</p> <ul style="list-style-type: none"> • EŠIF: 85 % (všetci) • Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> ○ 15 % (okresné úrady) ○ 10 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) ○ 5 % (subjekty súkromného sektora) • Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> ○ 10 % (subjekty súkromného sektora) ○ 5 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) <p>Viac rozvinutý región</p> <ul style="list-style-type: none"> • EŠIF: 50 % (všetci) • Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> ○ 50 % (okresné úrady) ○ 45 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) ○ 40 % (subjekty súkromného sektora) • Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> ○ 10 % (subjekty súkromného sektora) ○ 5 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie)
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Okresný úrad, obec, mimovládne/neziskové organizácie (združenie ako zriaďovateľ materskej školy, cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ materskej školy), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby)
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ol style="list-style-type: none"> a) výstavba nových objektov materských škôl vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; b) rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov; c) stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestory ZŠ); d) stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých a taktiež otvorených areálov s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; e) obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl; f) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.
Počet žiadostí	Schválené: 243

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl
	Neschválené: 69
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Počet renovovaných verejných budov Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 16 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl
Kód výzvy	IROP-PO2-SC221-2018-35 ³⁹
Podporené opatrenia	ŠC 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
Dátum vyhlásenia	5.11.2018
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Celková alokácia	17 678 051 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 1 000 000
Miera spolufinancovania	Menej rozvinuté regióny <ul style="list-style-type: none"> EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> 15 % (okresné úrady) 10 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) 5 % (subjekty súkromného sektora) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> 10 % (subjekty súkromného sektora) 5 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) Viac rozvinutý región <ul style="list-style-type: none"> EŠIF: 50 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> 50 % (okresné úrady) 45 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) 40 % (subjekty súkromného sektora) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> 10 % (subjekty súkromného sektora) 5 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie)
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Okresný úrad, obec, mimovládne/neziskové organizácie (združenie ako zriaďovateľ materskej školy, cirkev a náboženská spoločnosť ako

³⁹ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC221-2018-35 - Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl
	zriaďovateľ materskej školy), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby)
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ul style="list-style-type: none"> a) výstavba nových objektov materských škôl vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; b) rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov; c) stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestor ZŠ); d) stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých a taktiež otvorených areálov s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; e) obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl; f) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.
Počet žiadostí	Schválené: 52 Neschválené: 17
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Počet renovovaných verejných budov • Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 17 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl
Kód výzvy	IROP-PO2-SC221-2021-67 ⁴⁰
Podporované opatrenia	ŠC 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
Dátum vyhlásenia	28.6.2021
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Celková alokácia	36 162 144 EUR

⁴⁰ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC221-2021-67 - Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 1 000 000
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % (okresné úrady) • 10 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) • 5 % (subjekty súkromného sektora) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 10 % (subjekty súkromného sektora) • 5 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie)
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Okresný úrad, obec, mimovládne/neziskové organizácie (združenie ako zriaďovateľ materskej školy, cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ materskej školy), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby) Regionálne obmedzené na menej rozvinuté regióny.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ol style="list-style-type: none"> a) výstavba nových objektov materských škôl vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; b) rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov; c) stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestor ZŠ); d) stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých a taktiež otvorených areálov s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; e) obstaranie materiálo-technického vybavenia materských škôl; f) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.
Počet žiadostí	Schválené: 117 Neschválené: 55
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Počet renovovaných verejných budov • Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 18 Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl v Bratislavskom kraji

Prioritná os	2 Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl v Bratislavskom kraji
Kód výzvy	IROP-PO2-SC221-2022-94 ⁴¹
Podporené opatrenia	ŠC 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
Dátum vyhlásenia	8.3.2022
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Celková alokácia	19 106 994 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 1 000 000
Miera spolufinancovania	EŠIF: 50 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 50 % (okresné úrady) • 45 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie) • 40 % (subjekty súkromného sektora) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 10 % (subjekty súkromného sektora) • 5 % (obce a mimovládne/neziskové organizácie)
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Okresný úrad, obec, mimovládne/neziskové organizácie (združenie ako zriaďovateľ materskej školy, cirkev a náboženská spoločnosť ako zriaďovateľ materskej školy), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby) Regionálne obmedzené na Bratislavský kraj
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ol style="list-style-type: none"> a) výstavba nových objektov materských škôl vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; b) rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov; c) stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužitý priestor ZŠ); d) stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých a taktiež otvorených areálov s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania; e) obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl; f) zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl.

⁴¹ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC221-2022-94 - Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl v Bratislavskom kraji - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie kapacít infraštruktúry materských škôl v Bratislavskom kraji
Počet žiadostí	Schválené: 29 Neschválené: 27
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Počet renovovaných verejných budov Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Vyhodnotenie výsledkov výziev vyhlásených pre ŠC 2.2.1 je možné na základe stanovených merateľných ukazovateľov (MU), kde relevantnými z pohľadu obnovy budov a zvyšovania energetickej efektívnosti boli nasledovné výstupové (projektové) a výsledkové (dopadové) ukazovatele:

- Počet renovovaných verejných budov;
- Podlahová plocha renovovaných verejných budov;
- Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách;
- Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov.

Hodnotenie plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov je vykonávané na úrovni operačného programu, a to za jednotlivé prioritné osi a špecifické ciele. V roku 2024 bolo vypracované Hodnotenie dopadov Integrovaného regionálneho operačného programu⁴², v rámci ktorého bolo okrem dopadového hodnotenia spracované aj plnenie stanovených cieľov a plnenie merateľných ukazovateľov, a to k 31.12.2023. Zhodnotenie relevantných merateľných ukazovateľov v sledovanej oblasti je uvedené v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 19 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 2.2.1

Kód MU	Názov MU	MJ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12.2023	Plnenie
P0103	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	tona ekvivalent CO ₂	3 236	2 956	91 %
P0374	Počet renovovaných verejných budov	počet	322	265	82 %
P0614	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	221 817	181 111	82 %

⁴² Zdroj: MIRRI SR, Hodnotenie dopadov IROP, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/programove-dokumenty-irop/hodnotenie-irop/hodnotenie-dopadov/>

Kód MU	Názov MU	MJ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12.2023	Plnenie
P0700	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	10 468 890	8 980 923	86 %

Zdroj: Hodnotenie dopadov Integrovaného regionálneho operačného programu, 2024⁴³, vlastné spracovanie

Pre ŠC 2.2.3 bolo vyhlásených šesť dopytovo-orientovaných výziev, ktorých cieľom bolo zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní.

Detailný prehľad výziev, pri ktorých bola jednou z oprávnených aktivít aj obnova budov a zvyšovanie energetickej efektívnosti je uvedený v nasledovných tabuľkách.

Tabuľka 20 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Kód výzvy	IROP-PO2-SC223-2016-14 ⁴⁴
Podporné opatrenia	ŠC 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Dátum vyhlásenia	22.12.2016
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, neskôr Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Celková alokácia	103 443 293 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 4 000 000
Miera spolufinancovania	<p>Menej rozvinuté regióny</p> <ul style="list-style-type: none"> • EŠIF: 85 % (všetci) • Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> ○ 15 % (organizácie štátnej správy) ○ 10 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) ○ 5 % (subjekty súkromného sektora) • Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> ○ 10 % (subjekty súkromného sektora) ○ 5 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) <p>Viac rozvinutý región</p> <ul style="list-style-type: none"> • EŠIF: 50 % (všetci) • Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> ○ 50 % (organizácie štátnej správy) ○ 45 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) ○ 40 % (subjekty súkromného sektora) • Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> ○ 10 % (subjekty súkromného sektora) ○ 5 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie)

⁴³ Zdroj: MIRRI SR, Hodnotenie dopadov IROP, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/programove-dokumenty-irop/hodnotenie-irop/hodnotenie-dopadov/>

⁴⁴ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC223-2016-14 - Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Organizácie štátnej správy (ústredné orgány štátnej správy), subjekty verejnej správy (samosprávne kraje) a ostatné subjekty verejnej správy (stredné odborné školy), mimovládne organizácie (nezisková organizácia, cirkev, náboženská spoločnosť, združenie), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby)
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ul style="list-style-type: none"> a) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných pracovísk; b) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov; c) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov; e) zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
Počet žiadostí	Schválené: 118 Neschválené: 29
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Počet renovovaných verejných budov • Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 21 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Kód výzvy	IROP-PO2-SC223-2017-22 ⁴⁵
Podporované opatrenia	ŠC 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Dátum vyhlásenia	20.9.2017
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Celková alokácia	7 478 703 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 4 000 000

⁴⁵ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC223-2017-22 - Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % (organizácie štátnej správy) • 10 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) • 5 % (subjekty súkromného sektora) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 10 % (subjekty súkromného sektora) • 5 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie)
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Organizácie štátnej správy (ústredné orgány štátnej správy), subjekty verejnej správy (samosprávne kraje) a ostatné subjekty verejnej správy (stredné odborné školy), mimovládne organizácie (nezisková organizácia, cirkev, náboženská spoločnosť, združenie), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby) Regionálne obmedzené na menej rozvinuté regióny.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ol style="list-style-type: none"> a) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných pracovísk; b) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov; c) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov; e) zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
Počet žiadostí	Schválené: 6 Neschválené: 1
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Počet renovovaných verejných budov • Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 22 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Prioritná os	2 Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Kód výzvy	IROP-PO2-SC223-2019-47 ⁴⁶
Podporené opatrenia	ŠC 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Dátum vyhlásenia	26.3.2019
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, neskôr Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Celková alokácia	22 871 441 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: nebola stanovená Maximálna: 4 000 000
Miera spolufinancovania	<p>Menej rozvinuté regióny</p> <ul style="list-style-type: none"> • EŠIF: 85 % (všetci) • Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> ○ 15 % (organizácie štátnej správy) ○ 10 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) ○ 5 % (subjekty súkromného sektora) • Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> ○ 10 % (subjekty súkromného sektora) ○ 5 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) <p>Viac rozvinutý región</p> <ul style="list-style-type: none"> • EŠIF: 50 % (všetci) • Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> ○ 50 % (organizácie štátnej správy) ○ 45 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) ○ 40 % (subjekty súkromného sektora) • Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> ○ 10 % (subjekty súkromného sektora) ○ 5 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie)
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Organizácie štátnej správy (ústredné orgány štátnej správy), subjekty verejnej správy (samosprávne kraje) a ostatné subjekty verejnej správy (stredné odborné školy), mimovládne organizácie (nezisková organizácia, cirkev, náboženská spoločnosť, združenie), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby)
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ol style="list-style-type: none"> a) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných pracovísk; b) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov;

⁴⁶ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC223-2019-47 - Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
	c) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov; e) zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
Počet žiadostí	Schválené: 19 Neschválené: 15
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Počet renovovaných verejných budov Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 23 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions
Kód výzvy	IROP-PO2-SC223-2020-57 ⁴⁷
Podporované opatrenia	ŠC 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Dátum vyhlásenia	15.4.2020
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Celková alokácia	28 000 000 EUR
Alokácia na projekt	nebola stanovená
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % ŠR: 10 % Vlastné zdroje: 5 %
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Subjekty verejnej správy (samosprávny kraj, stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja) Regionálne obmedzené na Prešovský kraj a mestské funkčné územie krajského mesta Prešov
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie

⁴⁷ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC223-2020-57 - Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ul style="list-style-type: none"> a) obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia odborných pracovísk; b) obstaranie a modernizácia materiálo-technického vybavenia internátov; c) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov; e) zvýšenie energetickej hospodárnosti budov; f) podpora stredných odborných škôl identifikovaných v kontexte realizácie Iniciatívy pre dobiehajúce regióny, pričom táto podpora môže zahŕňať aj výstavbu budov pre odborné vzdelávanie a prípravu.
Počet žiadostí	Schválené: 11 Neschválené: 0
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Počet renovovaných verejných budov • Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 24 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Kód výzvy	IROP-PO2-SC223-2021-68 ⁴⁸
Podporené opatrenia	ŠC 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
Dátum vyhlásenia	14.9.2021
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Celková alokácia	29 765 644 EUR
Alokácia na projekt	nebola stanovená
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % (organizácie štátnej správy) • 10 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie) • 5 % (subjekty súkromného sektora) Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 10 % (subjekty súkromného sektora)

⁴⁸ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC223-2021-68 - Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
	<ul style="list-style-type: none"> 5 % (subjekty verejnej správy a mimovládne organizácie)
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Organizácie štátnej správy (ústredné orgány štátnej správy), subjekty verejnej správy (samosprávne kraje) a ostatné subjekty verejnej správy (stredné odborné školy), mimovládne organizácie (nezisková organizácia, cirkev, náboženská spoločnosť, združenie), subjekty súkromného sektora (právnické a fyzické osoby) Regionálne obmedzené na menej rozvinuté regióny.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ul style="list-style-type: none"> a) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných pracovísk; b) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov; c) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov; e) zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.
Počet žiadostí	Schválené: 36 Neschválené: 28
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Počet renovovaných verejných budov Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 25 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions Banskobystrického kraja

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions Banskobystrického kraja
Kód výzvy	IROP-PO2-SC223-2022-97 ⁴⁹
Podporované opatrenia	ŠC 2.2.3 Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní

⁴⁹ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [IROP-PO2-SC223-2022-97 - Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions Banskobystrického kraja - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
Názov výzvy	Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v rámci Iniciatívy Catching-up Regions Banskobystrického kraja
Dátum vyhlásenia	29.4.2022
Zdroj (správca prostriedkov)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Celková alokácia	9 846 890 EUR
Alokácia na projekt	nebola stanovená
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % ŠR: 10 % Vlastné zdroje: 5 %
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja) a vyšší územný celok ako zriaďovateľ stredných odborných škôl Regionálne obmedzené na Banskobystrický kraj
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP schválených Monitorovacím výborom pre IROP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	Pre výzvu boli oprávnenými aktivitami: <ul style="list-style-type: none"> a) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia odborných pracovísk; b) obstaranie a modernizácia materiálno-technického vybavenia internátov; c) prístavba, nadstavba, stavebné úpravy a rekonštrukcia vonkajších a vnútorných priestorov a areálov; e) zvýšenie energetickej hospodárnosti budov; f) podpora stredných odborných škôl identifikovaných v kontexte realizácie Iniciatívy pre dobiehajúce regióny, pričom táto podpora môže zahŕňať aj výstavbu budov pre odborné vzdelávanie a prípravu.
Počet žiadostí	Schválené: 3 Neschválené: 0
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Počet renovovaných verejných budov • Podlahová plocha renovovaných verejných budov Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Znižovanie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Vyhodnotenie výsledkov výziev vyhlásených pre ŠC 2.2.3 je možné na základe stanovených merateľných ukazovateľov (MU), kde relevantnými z pohľadu obnovy budov a zvyšovania energetickej efektívnosti boli nasledovné výstupové (projektové) a výsledkové (dopadové) ukazovatele:

- Počet renovovaných verejných budov;
- Podlahová plocha renovovaných verejných budov;
- Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách;
- Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov.

Hodnotenie plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov je vykonávané na úrovni operačného programu, a to za jednotlivé prioritné osi a špecifické ciele. V roku 2024 bolo vypracované Hodnotenie dopadov Integrovaného regionálneho operačného programu⁵⁰, v rámci ktorého bolo okrem dopadového hodnotenia spracované aj plnenie stanovených cieľov a plnenie merateľných ukazovateľov, a to k 31.12.2023. Zhodnotenie relevantných merateľných ukazovateľov v sledovanej oblasti je uvedené v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 26 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 2.2.3

Kód MU	Názov MU	MJ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12.2023	Plnenie
P0103	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	tona ekvivalent CO ₂	1 962	605	31 %
P0374	Počet renovovaných verejných budov	počet	177	127	72 %
P0614	Podlahová plocha renovovaných verejných budov	m ²	281 247	192 280	68 %
P0700	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	9 728 197	3 767 335	39 %

Zdroj: Hodnotenie dopadov Integrovaného regionálneho operačného programu, 2024⁵¹, vlastné spracovanie

Pre všetky výzvy IROP v rámci sledovanej oblasti obnovy budov a zvyšovania energetickej efektívnosti možno konštatovať, že záujem vysoko prevyšoval dostupné finančné prostriedky.

2.2.2 Operačný program Kvalita životného prostredia

Hlavným cieľom **Operačného programu Kvalita životného prostredia** (OP KZP) bola ochrana životného prostredia, efektívne využívanie prírodných zdrojov, protipovodňová ochrana, prispôsobenie sa klimatickej zmene a podpora nízkouhlíkového hospodárstva. Prostredníctvom tohto programu boli podporené, okrem iného, projekty zamerané na zníženie energetickej náročnosti verejných budov, podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie, ako aj na podporu efektívnych systémov centrálného zásobovania teplom, a to s cieľom znižovať emisie skleníkových plynov.

⁵⁰ Zdroj: MIRRI SR, Hodnotenie dopadov IROP, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/programove-dokumenty-irop/hodnotenie-irop/hodnotenie-dopadov/>

⁵¹ Zdroj: MIRRI SR, Hodnotenie dopadov IROP, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/programove-dokumenty-irop/hodnotenie-irop/hodnotenie-dopadov/>

V rámci OP KZP bolo vyhlásených niekoľko relevantných výziev z pohľadu znižovania energetickej náročnosti, pričom štyri z nich boli zameraná priamo na zníženie energetickej náročnosti verejných budov. Vykonávateľom týchto výziev bola Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA) a ich bližší prehľad je uvedený v nasledovnej tabuľke. Tieto výzvy spadali pod **prioritnú os 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch**, špecifický cieľ 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov a ich detailný prehľad je uvedený v nasledovných tabuľkách.

Tabuľka 27 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Kód výzvy	OPKZP-PO4-SC431-2015-6
Podporované opatrenia	ŠC 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov
Dátum vyhlásenia	7.12.2015
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra
Celková alokácia	160 000 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: 70 000 EUR Maximálna: 2 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % štátne rozpočtové a príspevkové organizácie • 10 % štátne účelové fondy a subjekty územnej samosprávy Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 5 % štátne účelové fondy a subjekty územnej samosprávy
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Subjekty ústrednej správy (štátne rozpočtové a príspevkové organizácie), subjekty ústrednej správy (štátne účelové fondy) a subjekty územnej samosprávy. Regionálne obmedzené pre menej rozvinuté regióny.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy. Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	V rámci oprávnených aktivít bola podpora zameraná na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov realizáciou optimálnej kombinácie nasledovných opatrení vyplývajúcich z energetického auditu: <ol style="list-style-type: none"> a) zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií; b) modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie; c) inštalácia systémov merania a riadenia; d) zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu účinných systémov centrálného zásobovania teplom;

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
	e) inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.
Počet žiadostí	Schválené: 296 Neschválené: 177
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> Podlahová plocha budov obnovených nad rámec minimálnych požiadaviek Počet verejných budov na úrovni nízkoenergetickej alebo ultranízkoenergetickej alebo s takmer nulovou potrebou energie Počet opatrení na zníženie spotreby energie realizovaných vo verejnej budove Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> Spotreba energie v budove pred realizáciou opatrení energetickej efektívnosti Spotreba energie v budove po realizácii opatrení energetickej efektívnosti Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách Zníženie potreby energie vo verejných budovách
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 28 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Kód výzvy	OPKZP-PO4-SC431-2017-19 ⁵²
Podporené opatrenia	ŠC 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov
Dátum vyhlásenia	27.2.2017
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra
Celková alokácia	214 000 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: 70 000 EUR Maximálna: 2 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> 15 % štátne rozpočtové a príspevkové organizácie 10 % štátne účelové fondy a subjekty územnej samosprávy Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> 5 % štátne účelové fondy a subjekty územnej samosprávy

⁵² Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [OPKZP-PO4-SC431-2017-19 - 19. VÝZVA NA PREDKLADANIE ŽIADOSTÍ O POSKYTNUTIE NENÁVRATNÉHO FINANČNÉHO PRÍSPEVKU zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Subjekty ústrednej správy (štátne rozpočtové a príspevkové organizácie), subjekty ústrednej správy (štátne účelové fondy) a subjekty územnej samosprávy. Regionálne obmedzené pre menej rozvinuté regióny.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy. Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	V rámci oprávnených aktivít bola podpora zameraná na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov realizáciou optimálnej kombinácie nasledovných opatrení vyplývajúcich z energetickeho auditu: <ul style="list-style-type: none"> a) zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií; b) modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie; c) inštalácia systémov merania a riadenia; d) zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu účinných systémov centrálného zásobovania teplom; e) inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.
Počet žiadostí	Schválené: 463 Neschválené: 156
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Podlahová plocha budov obnovených nad rámec minimálnych požiadaviek • Počet verejných budov na úrovni nízkoenergetickej alebo ultranízkoenergetickej alebo s takmer nulovou potrebou energie • Počet opatrení na zníženie spotreby energie realizovaných vo verejnej budove Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Spotreba energie v budove pred realizáciou opatrení energetickej efektívnosti • Spotreba energie v budove po realizácii opatrení energetickej efektívnosti • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov • Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách • Zníženie potreby energie vo verejných budovách
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 29 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Kód výzvy	OPKZP-PO4-SC431-2018-48 ⁵³
Podporené opatrenia	ŠC 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov
Dátum vyhlásenia	21.12.2018
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra
Celková alokácia	71 000 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: 70 000 EUR Maximálna: 3 000 000 EUR
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % štátne rozpočtové a príspevkové organizácie • 10 % štátne účelové fondy Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> • 5 % štátne účelové fondy
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa
Oprávnení žiadatelia	Subjekty ústrednej správy (štátne rozpočtové a príspevkové organizácie) a ostatné subjekty ústrednej správy (štátne účelové fondy) Regionálne obmedzené pre menej rozvinuté regióny.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy. Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	V rámci oprávnených aktivít bola podpora zameraná na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov realizáciou optimálnej kombinácie nasledovných opatrení vyplývajúcich z energetickeho auditu: <ol style="list-style-type: none"> a) zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií; b) modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie; c) inštalácia systémov merania a riadenia; d) zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu účinných systémov centrálného zásobovania teplom; e) inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.
Počet žiadostí	Schválené: 62 Neschválené: 38
Merateľné ukazovatele*	Výstupové:

⁵³ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [OPKZP-PO4-SC431-2018-48 - 48. výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
	<ul style="list-style-type: none"> Podlahová plocha budov obnovených nad rámec minimálnych požiadaviek Počet verejných budov na úrovni nízkoenergetickej alebo ultranízkoenergetickej alebo s takmer nulovou potrebou energie Počet opatrení na zníženie spotreby energie realizovaných vo verejnej budove <p>Výsledkové:</p> <ul style="list-style-type: none"> Spotreba energie v budove pred realizáciou opatrení energetickej efektívnosti Spotreba energie v budove po realizácii opatrení energetickej efektívnosti Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách Zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách Zníženie potreby energie vo verejných budovách
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Tabuľka 30 Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Kód výzvy	OPKZP-PO4-SC431-2021-68 ⁵⁴
Podporené opatrenia	ŠC 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov
Dátum vyhlásenia	13.7.2021
Zdroj (správca prostriedkov)	Slovenská inovačná a energetická agentúra
Celková alokácia	64 000 000 EUR
Alokácia na projekt	Minimálna: 100 000 EUR Maximálna: 1 000 000 EUR pre subjekty územnej samosprávy a 3 000 000 EUR pre organizácie štátnej správy a ostatné subjekty verejnej správy
Miera spolufinancovania	EŠIF: 85 % (všetci) Štátny rozpočet: <ul style="list-style-type: none"> 15 % štátne rozpočtové a príspevkové organizácie 10 % štátne účelové fondy a subjekty územnej samosprávy Vlastné zdroje: <ul style="list-style-type: none"> 5 % štátne účelové fondy a subjekty územnej samosprávy
Štátna pomoc	Neuplatňovala sa

⁵⁴ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: [OPKZP-PO4-SC431-2021-68 - 68. VÝZVA NA PREDKLADANIE ŽIADOSTÍ O POSKYTNUTIE NENÁVRATNÉHO FINANČNÉHO PRÍSPEVKU zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov - Vyhlásená výzva, ITMS2014+ Verejná časť](#)

Prioritná os	4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Názov výzvy	Výzva zameraná na zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Oprávnení žiadatelia	Subjekty ústrednej správy (štátne rozpočtové a príspevkové organizácie) a ostatné subjekty ústrednej správy (štátne účelové fondy) a subjekty územnej samosprávy Regionálne obmedzené pre menej rozvinuté regióny.
Spôsob určenie poradia/výberu	Splnenie kvalitatívnej úrovne definovanej prostredníctvom hodnotiacich kritérií stanovených pre ŽoNFP. Splnenie požiadaviek žiadosti podľa výzvy. Odborné hodnotenie
Podporované aktivity	V rámci oprávnených aktivít bola podpora zameraná na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov realizáciou optimálnej kombinácie nasledovných opatrení vyplývajúcich z energetickeho auditu: <ul style="list-style-type: none"> a) zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií; b) modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie; c) inštalácia systémov merania a riadenia; d) zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu účinných systémov centrálného zásobovania teplom; e) inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove.
Počet žiadostí	Schválené: 193 Neschválené: 100
Merateľné ukazovatele*	Výstupové: <ul style="list-style-type: none"> • Podlahová plocha budov obnovených nad rámec minimálnych požiadaviek • Počet verejných budov na úrovni nízkoenergetickej alebo ultranízkoenergetickej alebo s takmer nulovou potrebou energie • Počet opatrení na zníženie spotreby energie realizovaných vo verejnej budove Výsledkové: <ul style="list-style-type: none"> • Spotreba energie v budove pred realizáciou opatrení energetickej efektívnosti • Spotreba energie v budove po realizácii opatrení energetickej efektívnosti • Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov • Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách • Zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách • Zníženie potreby energie vo verejných budovách
Zhodnotenie výsledkov schémy	Zhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov je možné na úrovni špecifického cieľa/prioritnej osi a je uvedené na konci tejto časti.

*uvádzané sú len merateľné ukazovatele relevantné pre obnovu budov.

Vyhodnotenie výsledkov výziev vyhlásených pre ŠC 4.3.1 je možné na základe stanovených merateľných ukazovateľov (MU), kde relevantnými z pohľadu obnovy budov

a zvyšovania energetickej efektívnosti boli nasledovné výstupové (projektové) a výsledkové (dopadové) ukazovatele:

- Podlahová plocha budov obnovených nad rámec minimálnych požiadaviek;
- Počet verejných budov na úrovni nízkoenergetickej alebo ultranízkoenergetickej alebo s takmer nulovou potrebou energie;
- Počet opatrení na zníženie spotreby energie realizovaných vo verejnej budove;
- Spotreba energie v budove pred realizáciou opatrení energetickej efektívnosti;
- Spotreba energie v budove po realizácii opatrení energetickej efektívnosti;
- Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov;
- Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách;
- Zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách;
- Zníženie potreby energie vo verejných budovách.

Hodnotenie plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov je vykonávané na úrovni operačného programu, a to za jednotlivé prioritné osi a špecifické ciele. V roku 2023 bolo vypracované Hodnotenie intervencií OP KŽP v oblastiach podpory prioritnej osi 4⁵⁵, a to k 31.12.2022. Plnenie merateľných ukazovateľov je predmetom Výročnej správy OP KŽP za rok 2022⁵⁶. Zhodnotenie dostupných údajov za relevantné merateľné ukazovatele v sledovanej oblasti je uvedené v nasledovnej tabuľke a to k 31.12.2022.

Tabuľka 31 Vyhodnotenie plnenia merateľných ukazovateľov pre ŠC 4.3.1

Kód MU	Názov MU	MJ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12.2022	Plnenie
P0103	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	t ekviv. CO ₂	69 951	34 328,58	49,8 %
P0701	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	kWh/rok	265 277 625	65 924 212,91	24,9 %
P0470	Počet verejných budov na úrovni nízkoenergetickej alebo ultranízkoenergetickej alebo s takmer nulovou potrebou energie	počet	573	784	136,8 %
P0612	Podlahová plocha budov obnovených nad rámec minimálnych požiadaviek	m ²	1 297 906	1 218 559,86	93,9 %

⁵⁵ Zdroj: OP KŽP, Správa z hodnotení OP, dostupné na internete: <https://www.op-kzp.sk/wp-content/uploads/2023/06/Sprava-z-externeho-hodnotenia-dopadov-PO4-OP-KZP-k-22-06-2023.pdf>

⁵⁶ Zdroj: OP KŽP, Výročná správa, dostupné na internete: <https://www.op-kzp.sk/wp-content/uploads/2023/05/Vyrocná-správa-o-vykonavani-OP-KZP-za-rok-2022.pdf>

Kód MU	Názov MU	MJ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12.2022	Plnenie
P0687	Zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách	kWh/rok	163 599 916	51 492 131,07	31,5 %

Zdroj: OP KŽP, vlastné spracovanie

Podobne ako pri IROP bolo vyhlásené priame vyzvanie (OPKZP-PO4-SC431-2018-FN) adresované **Slovak Investment Holding, a.s.**, ktoré bolo zamerané na zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov. Celková finančná alokácia (zdroje EÚ a ŠR) predstavovala viac ako 30,5 mil. EUR. SIH z poskytnutých prostriedkov pripravil dlhodobé úvery s dobou splatnosti 20 rokov pre projekty obnovy verejných budov. Úverové financovanie bolo poskytnuté šiestim ESCO spoločnostiam a dvom obciam, ktoré realizujú opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti v rámci vlastných projektov. Do konca roka 2023 dosiahla investičná alokácia hodnotu 38,7 milióna EUR, ktorá smerovala do verejných budov (podporených bolo 24 projektov)⁵⁷.

SIH a jeho činnosť sú bližšie popísané v samostatnej časti ([časť 2.4.3](#)) nižšie.

Okrem vyššie uvedených výziev bolo v rámci OP KZP vyhlásených päť výziev zameraných na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu rozvodov tepla, na ktoré bolo alokovaných 205,5 mil. EUR. Na výzvu zameranú na náhrady zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách za nízkoemisné (OPKZP-PO1-SC141-2018-45). Na túto výzvu bolo alokovaných 30 mil. EUR a schválených bolo 6 projektov. Vyhlasovateľom výzvy bolo Ministerstvo životného prostredia SR.

Ďalšími relevantnými výzvami bola výzva zameraná na výstavbu zariadení na využitie vybraných druhov OZE (OPKZP-PO4-SC411-2019-61) a výzva zameraná na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW (OPKZP-PO4-SC451-2019-60), ktoré boli otvorené taktiež pre verejné a štátne inštitúcie.

Na tieto výzvy bolo alokovaných 25 mil. EUR a schválených bolo 129 projektov pre výzvu OPKZP-PO4-SC411-2019-61 a 3,2 mil. EUR a 3 projekty pre výzvu OPKZP-PO4-SC451-2019-60. Vyhlasovateľom oboch výziev bola SIEA.

Všetky žiadosti boli evidované v informačnom systéme určenom na správu a implementáciu projektov financovaných z eurofondov **ITMS2014+**⁵⁸, ktorý slúžil žiadateľom zapojeným do prípravy, administrácie, výberu, kontroly a analýzy projektov. Zároveň bol nástrojom pre implementáciu a monitorovanie fondov EÚ. Po ukončení programového obdobia boli údaje migrované do systému **ITMS2021+**⁵⁹, ktorý je portálom pre programové obdobie 2021 -2027.

⁵⁷ Informácia poskytnutá priamo zo SIH.

⁵⁸ Zdroj: ITMS2014+, dostupné na internete: <https://www.itms2014.sk/>

⁵⁹ Zdroj: ITMS2021+, dostupné na internete: <https://portal.itms21.sk/>

2.2.3 OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

V rámci prioritnej osi 2: Energetika bol realizovaný projekt „Podpora nástrojov na zavádzanie a optimalizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti verejných budov“ (Energetické audity verejných budov). Projekt bol realizovaný SIEA v rokoch 2013 – 2015, v rámci ktorého bolo spracovaných 250 energetických auditov verejných budov, a to najmä administratívnych budov (161) a budov škôl a školských zariadení (79)⁶⁰.

Cieľmi projektu bolo:

1. Zlepšiť predpoklady pre optimalizáciu plánovaných opatrení na úsporu energie poskytnutím energetických auditov verejných budov.
2. Analyzovať potenciál úspor energie vo verejných budovách za účelom optimalizácie využívania prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov a poskytovanie energetických služieb.

2.3 Štátna pomoc

Štátna pomoc v zmysle článku 107 odseku 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je pomoc, ktorá je poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.

V súvislosti s reformou pravidiel Európskej únie v oblasti štátnej pomoci bol prijatý zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci), ktorý upravuje postup pri poskytovaní štátnej pomoci a minimálnej pomoci. Koordinátorom pomoci je Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (PMÚ).

Štátna pomoc môže byť poskytnutá priamou alebo nepriamou formou. Za priamu pomoc sa považuje poskytnutie výhody v peňažných prostriedkoch, a to najmä dotáciou alebo grantom, príspevkom, ale aj úhradou časti úveru alebo úrokov z úveru alebo návratnou finančnou výpomocou, ktorá je poskytnutá za výhodnejších ako trhových podmienok. Nepriamou pomocou je poskytnutie výhody v nepeňažnej forme, napr. štátna alebo banková záruka poskytnutá za výhodnejších ako trhových podmienok, úľava na dani, penále alebo pokute, poskytnutie bezplatnej poradenskej služby a iné.

Štátnu pomoc možno poskytnúť, len ak je schválená Európskou komisiou, a to na základe žiadosti o schválenie poskytnutia štátnej pomoci (notifikácia), ktorú je poskytovateľ povinný podať koordinátorovi pomoci. Povinnosť notifikácie sa nevzťahuje na minimálnu pomoc, schémy štátnej pomoci podľa osobitných predpisov pre skupinové výnimky⁶¹

⁶⁰ Zdroj: SIEA, dostupné na internete: <https://www.siea.sk/podporne-programy/energeticke-audity-verejnych-budov/>

⁶¹ Napr. Nariadenie EK č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, Nariadenie EK č. 702/2014 ktorým sa určité

(napr. odvetvie poľnohospodárstva), individuálnu štátnu pomoc alebo pomoc ad hoc podľa osobitných predpisov (napr. služby vo verejnom záujme⁶²).

Štátna pomoc je prítomná ak sú kumulatívne splnené všetky nasledovné podmienky:

- a) existencia podniku a hospodárskej činnosti,
- b) financovanie zo štátnych zdrojov a pripísateľnosť štátu,
- c) poskytnutie výhody,
- d) selektívnosť podpory,
- e) vplyv na hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi.

V kontexte pravidiel štátnej pomoci sa podnikom rozumie každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť bez ohľadu na právne postavenie a spôsob jeho financovania. Hospodárskou činnosťou je každá činnosť, ktorá spočíva v ponuke tovaru a/alebo služieb na trhu. Označenie konkrétneho subjektu za podnik teda plne závisí od povahy jeho činnosti (tzn. podnikom môže byť napr. aj nezisková organizácia alebo príspevková organizácia za predpokladu výkonu hospodárskej činnosti).⁶³

Pravidlám poskytovania štátnej pomoci nepodlieha:

- a) podpora činností nehospodárskeho charakteru,
- b) podpora činností nehospodárskeho charakteru s doplnkovým hospodárskym využitím, t. j. využitie projektu v miere do dvadsiatich percent (20 %) z celkového využitia,
- c) podpora projektov, ktoré majú lokálny charakter definovaný v Metodickom usmernení Protimonopolného úradu SR – Prípady nepodliehajúce pravidlám v oblasti štátnej pomoci⁶⁴.

Pre správne posúdenie splnenia všetkých kritérií týkajúce sa štátnej pomoci je vhodné overenie pomocou testu štátnej pomoci.

2.3.1 Schémy štátnej pomoci

Schéma pomoci je záväzný dokument, ktorý upravuje poskytovanie pomoci jednotlivým príjemcom. Návrh schémy vypracováva poskytovateľ v pomoci, ktorý následne zasiela koordinátorovi pomoci so žiadosťou o stanovisko. Schémy štátnej pomoci sú

kategórie pomoci v odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a vo vidieckych oblastiach vyhlasujú za zlučiteľné s vnútorným trhom pri uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a Nariadenie EK č. 1388/201 o vyhlásení určitých kategórií pomoci poskytovanej podnikom pôsobiacim vo výrobe, spracovaní a odbyte produktov rybolovu a akvakultúry za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

⁶² Napr. Nariadenie EK č. 1370/2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave.

⁶³ Zdroj: Protimonopolný úrad, dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/o-statnej-pomoci/?csrt=11433127460063567542>

⁶⁴ Zdroj: Pravidlá nepodliehajúce pravidlám v oblasti štátnej pomoci, Protimonopolný úrad SR, dostupné na internete: https://www.antimon.gov.sk/data/files/1707_1nehospodarska-cinnost_aktualizacia-marec-2022.pdf?csrt=14446810024563990633

pripravované najmä v kontexte poskytovania nenávratných finančných prostriedkov z Európskej únie prostredníctvom vyhlásených výziev.

Všetky platné a účinné notifikované schémy štátnej pomoci sú zverejnené na stránke Protimonopolného úradu SR⁶⁵. V súčasnosti nie je v platnosti žiadna schéma v oblasti obnovy budov ani zvyšovania energetickej efektívnosti.

Pre predchádzajúce programové obdobie (2014-2020) v kontexte relevantných výziev operačného programu IROP (časť 2.2.1) bola uplatňovaná Schéma štátnej pomoci pre modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti, pričom išlo o schému štátnej pomoci vo forme náhrady za „služby všeobecného hospodárskeho záujmu“⁶⁶.

Účelom pomoci bola podpora investícií do infraštruktúry optimalizovanej siete akútnych všeobecných nemocníc – poskytovateľov akútnej ústavnej zdravotnej starostlivosti, pričom poskytovaná zdravotná starostlivosť bola hradená z verejného zdravotného poistenia. Dôležitou podmienkou investície do infraštruktúry existujúcich akútnych všeobecných nemocníc v rámci optimalizovanej siete bolo preukázateľné a kvantifikovateľné zvýšenie produktivity zdravotníckeho zariadenia, overované prostredníctvom transformačného plánu predloženého žiadateľom.

V rámci schémy boli oprávnenými projektmi na poskytnutie pomoci projekty realizované podľa stanoveného cieľa pomoci predložené v rámci IROP 2014 – 2020, špecifického cieľa č. 2.1.3 „Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti“.

Maximálna výška pomoci na projekt nesmela presiahnuť sumu potrebnú na pokrytie čistých nákladov, ktoré vznikli pri plnení záväzkov služieb vo verejnom záujme a primeraný zisk a maximálne oprávnené výdavky na projekt podľa jednotlivých výziev boli vo výške 15 mil. EUR z eurofondov, pričom táto suma predstavovala 85 % z celkových oprávnených výdavkov projektu. Výšku pomoci predstavoval súčet jednotlivých hodnôt poskytnutého nenávratného finančného príspevku z EFRR a poskytnutého spolufinancovania zo štátneho rozpočtu SR vo forme náhrady za služby vo všeobecnom hospodárskom záujme.

Aj napriek tomu, že v súčasnom aj minulom období boli financované aktivity súvisiace aj s obnovou budov pre subjekty, ktoré možno považovať čiastočne za hospodárske subjekty (napr. súkromné materské školy, verejné pamiatkové budovy využívané na kultúrne akcie a pod.), pre tieto výzvy neboli uplatňované schémy štátnej pomoci.

Táto skutočnosť bola odôvodnená najmä splnením podmienok podľa metodického usmernenia PMÚ – Prípady nepodliehajúce pravidlám v oblasti štátnej pomoci⁶⁷. Pre

⁶⁵ Zdroj: Protimonopolný úrad, dostupné na internete: <https://www.antimon.gov.sk/platne-a-ucinne-notifikovane-schemy-statnej-pomoci/?csrt=5472384232417097917>

⁶⁶ Zdroj: MIRRI SR, dostupné na internete: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2022/01/Schema-SP-SVHZ-1-2017-v-zneni-DOD.-4-na-zverejnenie.pdf>

⁶⁷ Zdroj: Pravidlá nepodliehajúce pravidlám v oblasti štátnej pomoci, Protimonopolný úrad SR, dostupné na internete: https://www.antimon.gov.sk/data/files/1707_1nehospodarska-cinnost_aktualizacia-marec-2022.pdf?csrt=14446810024563990633

výzvy môžu byť zároveň pripravené aj testy štátnej pomoci (napr. Výzva č. 1 na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na obnovu verejných historických a pamiatkovo chránených budov z Komponentu 2 Plánu obnovy a odolnosti⁶⁸).

2.4 Alternatívne prístupy k podpore obnovy budov

V podmienkach Slovenskej republiky je možné uvažovať s implementáciou ďalších nástrojov, systémov a schém v oblasti obnovy budov. Medzi hlavné možnosti je možné zaradiť najmä garantované energetické služby (GES) alebo projekty verejno-súkromného partnerstva (PPP).

2.4.1 Projekty verejno-súkromného partnerstva

Projekty verejno-súkromného partnerstva (PPP) fungujú na základe spolupráce medzi verejným sektorom (štát, samospráva) a súkromným sektorom (firmy, konzorcia). Tento model umožňuje efektívnejšie financovanie, realizáciu a prevádzku projektov, ako sú obnovy a rekonštrukcie budov.

V súlade s potrebami efektívneho hospodárenia s majetkom štátu a s plánmi a cieľmi bytovej politiky reflektujúcej aj na potreby zamestnancov štátu je nevyhnutné v čo najkratšom časovom horizonte zmapovať možnosti štátu, ktoré môže využiť taktiež v spolupráci s tretími osobami alebo investormi.

Medzi kľúčové aspekty PPP projektov patria:

- Zdieľanie rizík a zodpovedností: V rámci PPP projektov sa riziká a zodpovednosti delia medzi verejný a súkromný sektor. Súkromný partner zvyčajne preberá zodpovednosť za financovanie, výstavbu a prevádzku projektu, zatiaľ čo verejný sektor zabezpečuje legislatívne a regulačné rámce a poskytuje nehnuteľnosti, ktoré by boli súčasťou projektu hĺbkovej obnovy budov;
- Dlhodobé zmluvy: PPP projekty sú zvyčajne založené na dlhodobých zmluvách, ktoré môžu trvať niekoľko rokov až desaťročí. Tieto zmluvy definujú podmienky spolupráce, vrátane kvality služieb, nákladov a časového rámca;
- Financovanie a investície: Súkromný partner investuje do projektu a zabezpečuje financovanie, čo umožňuje verejnému sektoru realizovať projekty bez okamžitého zaťaženia verejných financií. Súkromný partner sa následne snaží generovať príjmy z projektu, napríklad prostredníctvom poplatkov za služby;
- Kvalita a efektívnosť: Súkromní partneri majú motiváciu zabezpečiť vysokú kvalitu a efektívnosť, pretože ich odmena je často viazaná na dosiahnutie dohodnutých výkonových parametrov počas celej doby trvania PPP vzťahu. To môže viesť k lepšiemu riadeniu projektov a zníženiu nákladov na prevádzku a údržbu;

⁶⁸ Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, dostupné na internete:

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.mindop.sk%2Fuploads%2FPI%25C3%25A1n%2520obnovy%2FObnova%2520budov%2FP2-SP-test-SP-02012023.docx&wdOrigin=BROWSELINK>

- Dohľad a regulácia: Verejný sektor si zachováva dohľad nad projektom a zabezpečuje, aby súkromný partner dodržiaval dohodnuté podmienky a normy. To zahŕňa pravidelné kontroly a hodnotenia výkonu.

2.4.1.1 Verejno-súkromné partnerstvá na Slovensku

PPP projekty sú v právnom poriadku Slovenskej republiky zakotvené prostredníctvom viacerých právnych predpisov, ako sú zákon o verejnom obstarávaní, zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, zákon o nakladaní s verejným majetkom a ďalšie zákony. Okrem toho sú PPP projekty upravené aj v iných dokumentoch, ktoré majú odporúčací charakter, pre niektoré subjekty verejného sektora sú však záväzné. Tieto dokumenty schválila vláda Slovenskej republiky a vyplývajú z uznesení vlády Slovenskej republiky.

K takýmto projektom existujú metodické dokumenty:

- Postup pri príprave a realizácii PPP projektu a kontrolný proces⁶⁹,
- Obsah a požiadavky na štúdiu uskutočniteľnosti a komparátor verejného sektora,
- Kódex riadenia prípravy a realizácie PPP projektu.

Projekty realizované ústrednými orgánmi štátnej správy a organizáciami v ich pôsobnosti spĺňajú definíciu verejno-súkromných partnerstiev, v ktorých súkromný partner zabezpečuje na základe dlhodobej zmluvy verejnú službu alebo verejnú infraštruktúru, pričom nesie riziko dopytu alebo dostupnosti. Z pohľadu zákona o verejnom obstarávaní sa tieto projekty väčšinou zakladajú na koncesných zmluvách. V podmienkach Slovenskej republiky boli realizované najmä projekty dopravnej infraštruktúry, a to:

1. Koncesia na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu rýchlostnej cesty R1,
2. Koncesia na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu úsekov diaľnice D4 Jarovce – Rača a rýchlostnej cesty R7 Bratislava Prievoz – Holice,
3. Koncesia na prevádzku a údržbu Terminálu intermodálnej prepravy Žilina (TIP ZA).

Ďalšími zamýšľanými projektmi bola výstavba Nemocnice sv. Michala v Bratislave, kde však nedošlo k podpisu zmluvy a koncesia pre prevádzku, údržbu a rozvoj Letiska M. R. Štefánika – Airport Bratislava, a. s.⁷⁰.

2.4.1.2 Verejno-súkromné partnerstvá v krajinách Európskej únie

Zatiaľ čo na Slovensku sa PPP projekty úspešne využili k rozvoju dopravnej infraštruktúry, v krajinách Európskej únie je okrem dopravných projektov presah verejno-súkromných projektov aj do iných segmentov, najmä informačno-komunikačných technológií a stavebníctva. Prehľad podporených PPP projektov v krajinách Európskej únie je uvedený v nasledovnej tabuľke.

⁶⁹ Zdroj: Ministerstvo financií SR, dostupné na internete: <https://www.mf.sk/files/sk/financie/ppp-projekty/metodicke-dokumenty-k-ppp-projektom/postup-pri-priprave-realizacii-ppp-projektu-kontrolny-proces.pdf>

⁷⁰ Zdroj: Koncesia BTS, Ministerstvo dopravy SR, dostupné na internete: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/ppp-projekty/koncepcia-bts>

Tabuľka 32 Verejno-súkromné partnerstvá podporené EÚ v období rokov 2000 – 2014 podľa krajiny (v mil. EUR)

Krajiny	Počet projektov	Celkové náklady	Príspevok EÚ	% príspevku EÚ
Grécko	8	6 806	3 301	58,53 %
Portugalsko	3	2 379	564	10,00 %
Francúzsko	21	9 856	324	5,74 %
Španielsko	4	2 422	311	5,51 %
Poľsko	4	388	272	4,82 %
Nemecko	14	2 147	254	4,50 %
Taliansko	6	553	210	3,72 %
Spojené kráľovstvo	3	2 212	110	1,95 %
Belgicko	2	686	101	1,79 %
Írsko	3	1 286	81	1,44 %
Litva	3	99	40	0,71 %
Slovinsko	10	52	36	0,64 %
Chorvátsko	1	331	20	0,35 %
Malta	1	21	12	0,21 %
Estónsko	1	4	4	0,07 %
Spolu	84	29 242	5 640	100,00 %

Zdroj: Európsky dvor audítorov⁷¹, vlastné spracovanie

2.4.1.3 Príklady dobrej praxe

Alzira Model - Nemocnice v Španielsku

Alzira Model⁷² je inovatívny projekt verejno-súkromného partnerstva v Španielsku, ktorý bol zavedený v roku 1999 v regióne Valencia. Tento model bol navrhnutý na zlepšenie efektivity a kvality zdravotnej starostlivosti prostredníctvom integrácie verejných a súkromných zdrojov.

Projekt zahŕňal výstavbu a prevádzku nemocnice v Alzire, pričom súkromný partner Ribera Salud zabezpečil financovanie, výstavbu a dlhodobú správu nemocnice. Alzira Model funguje na princípe “kapitácie”, kde súkromný partner dostáva pevný ročný poplatok za každého registrovaného pacienta, čo motivuje k poskytovaniu efektívnej a kvalitnej starostlivosti. Tento model priniesol významné úspory nákladov, zníženie čakacích dôb a zvýšenie spokojnosti pacientov. Napríklad, náklady na zdravotnú starostlivosť sa znížili o 27 % a čakacie doby na pohotovosti sa skrátili o 54 %.

Alzira Model bol neskôr rozšírený na ďalšie nemocnice v regióne Valencia a stal sa vzorom pre podobné projekty v iných častiach Španielska a Európy. Celkové náklady na projekt sa odhadujú na približne 1,5 miliardy EUR. Tento model získal uznanie za svoju inovatívnosť a efektívnosť, pričom bol predmetom mnohých štúdií a analýz ako príklad úspešného PPP v zdravotníctve.

⁷¹ Zdroj: Verejno-súkromné partnerstvá v EÚ: rozsiahle nedostatky a obmedzené prínosy, Európsky dvor audítorov, dostupné na internete: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr18_09/sr_ppp_sk.pdf

⁷² Zdroj: The search for low-cost integrated healthcare: The Alzira model – from the region of Valencia, NHS Confederation, dostupné na internete: <https://www.nhsconfed.org/system/files/2023-04/Search-Low-Cost-Integrated-Healthcare-Alzira-Model.pdf>

Irish Schools PPP Programme (School PPP Bundle) – Školy v Írsku

Projekt Schools PPP Bundle⁷³ v Írsku je významným verejno-súkromným partnerstvom zameraným na výstavbu a modernizáciu školských zariadení. Tento projekt bol iniciovaný Ministerstvom školstva a vedy Írska v roku 2005 s cieľom riešiť rastúci dopyt po vzdelávacej infraštruktúre v rýchlo sa rozvíjajúcich oblastiach.

Projekt zahŕňal výstavbu a rekonštrukciu 27 nových škôl, vrátane 23 stredných a 4 základných škôl, ktoré boli rozdelené do piatich balíkov (bundles). Napríklad Schools PPP Bundle 3 zahŕňal dizajn, výstavbu, financovanie a údržbu ôsmich škôl, ktoré slúžia približne 5 700 študentom. Tento balík bol realizovaný spoločnosťou BAM Schools Bundle 3 Ltd., ktorá získala 25-ročný kontrakt v hodnote približne 100 miliónov EUR. Financovanie poskytli Bank of Ireland, Európska investičná banka a Národný rezervný fond dôchodkov. Celkové náklady na projekt, vrátane budúcich záväzkov, sa odhadujú na približne 412 miliónov EUR. Projekt bol úspešne dokončený v roku 2014 a získal niekoľko ocenení.

Rijkskantoor De Knoop – Administratívna budova v Holandsku

Projekt zahŕňal transformáciu bývalých kasární Knoopkazerne v Utrechte na modernú vládnu administratívnu budovu pre Ústrednú vládnu realitnú kanceláriu (Rijksvastgoedbedrijf)⁷⁴. Tento projekt bol realizovaný konzorciom troch spoločností.

Projekt zahŕňal dizajn, výstavbu, údržbu a prevádzku budovy, pričom sa kládol dôraz na udržateľnosť a efektívne využitie existujúcich štruktúr. Budova bola rozšírená o konferenčné centrum, ktoré môže pojať až tisíc návštevníkov, a prepojená s pôvodnými kasárňami prostredníctvom transparentného átria. Celkové náklady na projekt dosiahli približne 267 miliónov EUR. Projekt bol dokončený v roku 2018 a zahŕňa dvadsaťročnú fázu prevádzky, počas ktorej súkromný partner zabezpečuje údržbu a správu budovy.

Tento projekt je príkladom úspešného verejno-súkromného partnerstva, ktoré prinieslo vysokú kvalitu a udržateľnosť do verejného sektora.

Ministry of Defence Main Building Refurbishment – Rekonštrukcia hlavnej budovy Ministerstva obrany v Spojenom Kráľovstve

Verejno-súkromné partnerstvo zahŕňalo kompletnú rekonštrukciu hlavnej budovy Ministerstva obrany v Londýne⁷⁵. Tento projekt bol realizovaný konzorciom Modus Services Limited a zahŕňal financovanie, výstavbu a dlhodobú údržbu budovy. Cieľom projektu bolo modernizovať a zefektívniť pracovné prostredie pre zamestnancov ministerstva, pričom sa zvýšila kapacita budovy o 26 %, čo umožnilo sústrediť viac

⁷³ Zdroj: Bundled Schools, Ireland, World Bank Group, dostupné na internete:

<https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/subnational-and-municipal/bundled-schools-ireland>

⁷⁴ Zdroj: Ústredná vládna realitná kancelária (Rijksvastgoedbedrijf), dostupné na internete:

<https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/actueel/nieuws/2018/05/18/rijkskantoor-de-knoop-officieel-geopend>

⁷⁵ Zdroj: Ministry of Defence: Redevelopment of MOD Main Building (Report – Value for money), National Audit Office, dostupné na internete: <https://www.nao.org.uk/reports/ministry-of-defence-redevelopment-of-mod-main-building/>

zamestnancov do jednej centrálnej lokality a znížiť prevádzkové náklady o 18 miliónov libier ročne.

Projekt zahŕňal okrem iného zachovanie historických prvkov budovy, ktorá je pamiatkovo chránená. Celkové náklady na projekt dosiahli približne 746 miliónov libier, pričom rekonštrukcia bola dokončená v roku 2004. Tento projekt bol výnimočný svojou komplexnosťou a úspešným dodržaním rozpočtu a časového harmonogramu, čo bolo ocenené Národným kontrolným úradom (NAO) Spojeného kráľovstva.

Herkules Bundeswehr IT – Modernizácia IKT ozbrojených síl Nemecko

Projekt Herkules⁷⁶ bol jedným z najväčších verejno-súkromných partnerstiev v Európe, zameraný na modernizáciu a štandardizáciu informačných a komunikačných technológií (IKT) nemeckých ozbrojených síl. Projekt začal v roku 2006 a bol úspešne dokončený v roku 2016.

Hlavné ciele projektu zahŕňali modernizáciu IT infraštruktúry, vrátane výmeny a aktualizácie približne 140 000 počítačových pracovísk, 7 000 serverov, 300 000 pevných telefónov a 15 000 mobilných telefónov na 1 500 miestach po celom Nemecku, zavedenie SAP systému (SASPF) na zlepšenie riadenia a administratívy ozbrojených síl a zlepšenie bezpečnosti a efektivity prostredníctvom vytvorenia centrálneho kontrolného centra na monitorovanie IT infraštruktúry a zavedenia Public Key Infrastructure (PKI) na elektronické podpisovanie a šifrovanie dokumentov.

Projekt prebiehal v troch fázach: migračná fáza (2006-2007), integračná fáza (2008-2012) a prevádzková fáza (2012-2016). Celkové náklady na projekt Herkules dosiahli približne 7,1 miliardy EUR. Projekt Herkules výrazne zlepšil IT kapacity obranných síl, čo viedlo k stabilnejšiemu a efektívnejšiemu fungovaniu a v roku 2011 získal ocenenie Innovationspreis Public Private Partnership v kategórii informačných technológií.

2.4.2 Garantované energetické služby (energetické kontrakty)

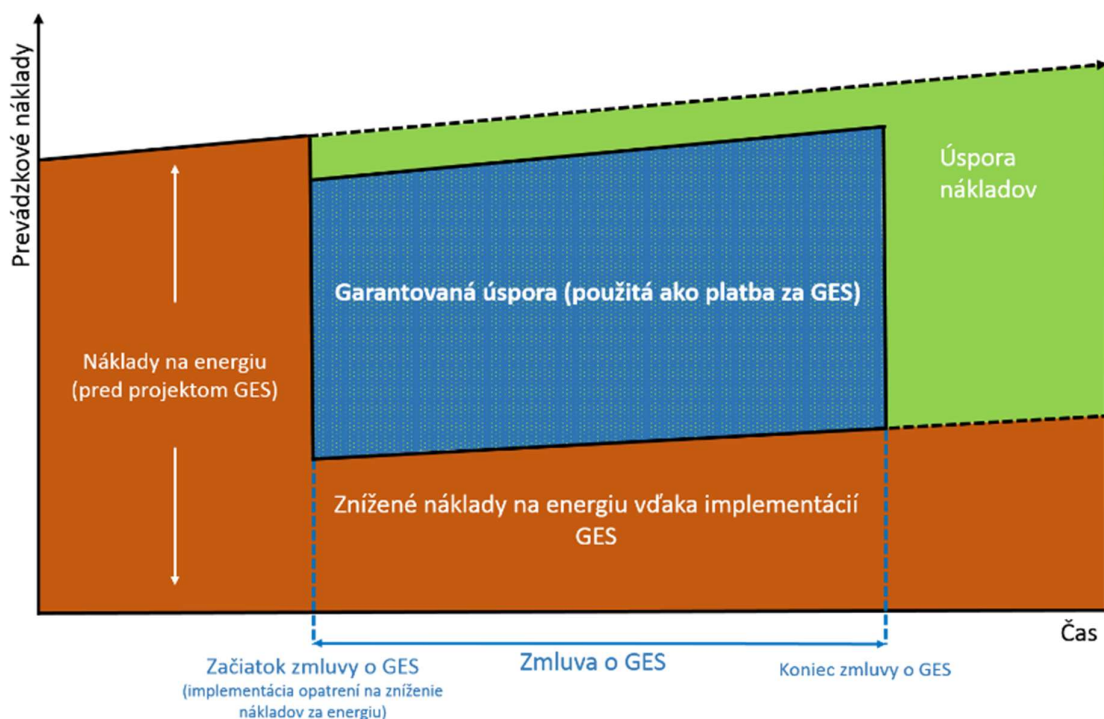
Garantované energetické služby (GES) sú zmluvné dohody medzi poskytovateľom a prijímateľom služby, ktoré umožňujú zvyšovať energetickú efektívnosť budov a financovať tieto opatrenia z budúcich úspor spotreby energetickej energie. Poskytovateľ GES na základe podrobného energetického auditu identifikuje potenciálne úspory a navrhne opatrenia na ich dosiahnutie. Po schválení projektu prijímateľom, ESCO spoločnosť⁷⁷ financuje a implementuje energeticky úsporné opatrenia (napr. modernizácia vykurovacieho systému, výmena zdroja vykurovania, vzduchotechniky, ohrevu vody, osvetlenia, výmena okien). Okrem financovania investícií do týchto opatrení zároveň garantuje výšku energetickej úspory.

⁷⁶ Zdroj: BWI, dostupné na internete: <https://www.bwi.de/magazin/artikel/it-projekt-herkules-erhaelt-innovationspreis-ppp>

⁷⁷ ESCO (Energy Service Company) je spoločnosť, ktorá poskytuje širokú škálu energetických služieb vrátane návrhu a realizácie energeticky úsporných projektov, údržby a prevádzky energetických systémov, a financovania týchto projektov.

Prijímateľ GES namiesto platby za energiu platí za garanciu úspor, t.j. investície do opatrení zvyšujúcich energetickú efektívnosť budov sú spätne splácané iba z ušetrených výdavkov na energiu, pričom platba za GES sa skladá z dvoch častí, a to čiastkovej úhrady investičných nákladov a odmeny za služby. V prípade nedosiahnutia garantovanej výšky úspory, poskytovateľ GES nebude mať nárok na danú časť odmeny.⁷⁸ Princíp fungovania GES je zobrazený na nasledovnej schéme.

Schéma 1 Garantovaná energetická služba

Zdroj: *Koncepcia rozvoja garantovaných energetických služieb vo verejnej správe Slovenskej republiky, Ministerstvo financií SR*⁷⁹

Uplatňovanie garantovaných energetických služieb je presadzované Európskou komisiou, a to z dôvodu vysokého investičného dlhu verejných budov. Dôležité je však upozorniť, že GES možno použiť len v prípade projektov, ktoré sú udržateľné a finančne návratné, t.j. pri projektoch kde úspory z energie pokryjú investičné náklady potrebné na obnovu budov.

Tabuľka 33 Výhody a nevýhody GES

Výhody GES	Nevýhody GES
<ul style="list-style-type: none"> • finančné úspory • zníženie energetickej spotreby • zlepšenie kvality verejných budov 	<ul style="list-style-type: none"> • komplexnosť zmlúv • dlhodobé záväzky • vyššie počiatkové náklady

⁷⁸ Zdroj: Platobný mechanizmus GES, MF SR, dostupné na internete:

<https://www.mhsr.sk/uploads/files/CqkpdgoU.pdf>

⁷⁹ Zdroj: MF SR, dostupné na internete: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/ppp-projekty/garantovane-energeticke-sluzby/garantovane-energeticke-sluzby.html>

Výhody GES	Nevýhody GES
<ul style="list-style-type: none"> • bez potreby verejných investícií • prenos rizika na subdodávateľa • okamžité zhodnotenie majetku 	<ul style="list-style-type: none"> • závislosť na poskytovateľovi • administratívna náročnosť

Zdroj: vlastné spracovanie

GES, ako finančný nástroj je v podmienkach SR zakotvený v zákone č. 321/2014 Z.z. o energetickej efektívnosti (ďalej vo vyhláske č. 99/2015 Z.z. ustanovujúcou podrobnosti pri poskytovaní podpornej energetickej služby a garantovanej energetickej služby) a umožňuje financovanie obnovy budov s dôrazom na energetickú efektívnosť. Gestorom témy garantovaných energetických služieb je Ministerstvo hospodárstva SR a technickú asistenciu pri príprave projektov GES vykonáva SIEA⁸⁰.

Predmetom poskytovanej technickej asistencie je pomoc subjektom verejnej správy, prioritne štátnej správy, pri príprave a realizácii projektov zvyšovania energetickej efektívnosti budov realizovaných prostredníctvom GES.

Technická asistencia SIEA zahŕňa:

- zabezpečenie realizácie vypracovania energetických posudkov budov s dôrazom na možnosti využitia garantovanej energetickej služby,
- pomoc v procese vyhodnocovania energetických posudkov budov so zameraním na výber vhodných postupov realizácie zvyšovania energetickej efektívnosti budov a adekvátnych finančných mechanizmov,
- pomoc a poradenstvo pri príprave štandardnej dokumentácie pre prípravnú fázu projektu GES, realizácii verejného obstarávania a príprave dokumentácie pre realizáciu projektu GES.

Podľa informácie zo SIEA, služby spojené s technickou asistenciou GES sú poskytované na základe konkrétnych dopytov, pričom záujem zo strany žiadateľov je minimálny. SIEA žiadosti vybavuje priebežne.

Slovak Investment Holding však považuje podklady k stavebným aspektom a spotrebe za dôležitejšie ako samotný audit. Podľa SIH sú ideálnym postupom prípravné trhové konzultácie alebo prieskum trhu, kde ESCO spoločnosti navrhnu najlepší postup pri dosiahnutí úspor, kde rôzne ESCO spoločnosti môžu mať rôzne preferované prístupy (napr. cez energetický manažment, využitie OZE). Na základe týchto návrhov potom možno pripraviť verejné obstarávanie. Konzultant by mal podľa názoru SIH podrobiť návrhy ESCO spoločností kritike, vybrať najlepší prístup, no nemal by pripravovať riešenia. Napríklad v ČR je väčšina situácií riešená rokovacím konaním. Táto prax súvisí s tým, že projekty nie sú vhodné pre bežné verejné obstarávanie na základe výkazu výmer, ale „design and build“ prístupu k VO. Tento prístup znamená, že jedna firma alebo tím je zodpovedný za celý proces od návrhu až po realizáciu stavby.⁸¹

⁸⁰ Zdroj: SIEA, dostupné na internete: <https://www.siea.sk/podporne-programy/technicka-asistencia-pre-garantovane-energeticke-sluzby-vo-verejnom-sektore/>

⁸¹ Zdroj: Slovak Investment Holding, konzultácia

Samotná zmluva o GES pre verejný sektor⁸², ktorej vzor je záväzný v prípade, že vlastník budovy nechce tieto výdavky počítať do dlhu, má stanovené minimálne podmienky a princípy, medzi ktoré patria:

- Dĺžka trvania zmluvy o GES je minimálne 8 rokov;
- Riziko nedosiahnutia energetických úspor nesie v plnej miere poskytovateľ GES. Platí princíp, žiadne úspory = žiadna platba;
- Financovanie energetického zhodnotenia zabezpečuje poskytovateľ GES, pričom na financovanie investície môže byť použitá kombinácia finančných zdrojov (aj zo zdrojov EÚ);
- Vybudované energetické zhodnotenie vstupuje do vlastníctva subjektu verejnej správy;
- Poskytovateľ GES má nárok na minimálne 2/3 podiel na úsporách prevyšujúcich garantovanú úroveň. Poskytovateľ GES môže úsporu kombinovať s produkciou energie z obnoviteľných zdrojov, a môže takúto energiu taktiež predávať.
- Poskytovateľ GES môže odpredať práva na platby za GES finančnej inštitúcii, čo ale nemôže mať vplyv na rozdelenie rizík medzi subjektom verejnej správy a poskytovateľom GES.

2.4.2.1 *Využívanie a bariéry GES v podmienkach verejného sektora v SR*

Vychádzajúc z analýzy⁸³ sektora GES jedným z dôvodov nízkeho využívania financovania renovácií z úspor na Slovensku je, že prebieha súťaž medzi nenávratnými formami financovania bez spolufinancovania prijímateľom (eurofondy, POO) a garantovanými energetickými službami pri projektoch obnovy budov.

Súčasný model financovania cez granty je de facto bariérou pre rozvoj GES. V momente vyhlásenia výzvy na 100 % nenávratný finančný príspevok vlastníci budov strácajú záujem o iné formy financovania, vrátane GES modelu. Ak by nenávratné formy podpory nedosahovali až 100 % oprávnených nákladov, GES by bola atraktívnejšia. Je to najmä z dôvodu, že pre splatenie návratnej časti nákladov by vlastník budovy pravdepodobne vyžadoval skutočné dosiahnutie úspor energií v porovnaní so stavom pred obnovou.

Obnova verejných budov iba prostredníctvom dotácií nepriniesla plánované úspory z dôvodu neefektívneho následného energetického manažmentu. Budovy neboli správne monitorované, napr. cez deň sa nechávali otvorené okná, nevypínalo sa kúrenie a neinštalovali sa úsporné svietidlá. Výsledkom týchto „negarantovaných“ obnov je, že energetická spotreba budovy sa po čase opäť zvýši. Vzhľadom na požiadavku kontinuálneho znižovania spotreby energie vo verejnej správe je potrebné zabezpečiť kontinuálnu energetickú správu verejných budov.

Európska komisia odporúča obnovovanie verejných budov z energetických úspor (tam, kde to dáva ekonomicky zmysel) aj preto, že je po ich renovácii bude zabezpečený aj ich

⁸² Zdroj: Ministerstvo financií SR, dostupné na internete: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/ppp-projekty/garantovane-energeticke-sluzby/metodika-vzorova-zmluva.html>

⁸³ Zdroj: Energy Performance Contracting in the EU – 2020-2021, Európska komisia, dostupné na internete: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133984>

energetický manažment. Aktualizovaná smernica 2023/1791 o energetickej efektívnosti v článku 129 o energetických službách vyžaduje, aby sa pri každej nebytovej budove s úžitkovou podlahovou plochou nad 750 m² posudzovala realizovateľnosť využitia zmlúv o energetickej efektívnosti na účely obnovy⁸⁴.

Verejné financovanie umožňuje realizáciu projektov GES bez vysokých počiatkových nákladov pre klientov – verejné inštitúcie, pričom poskytuje potrebné finančné prostriedky na dosiahnutie dlhodobých úspor energie a zlepšenie udržateľnosti.

Pre podporu implementácie projektov GES vo verejnom sektore je zároveň umožnené financovanie investícií do energetických opatrení aj s využitím zdrojov EÚ, verejných a súkromných zdrojov a ich kombináciu. Prostriedky z EŠIF prefinancované formou návratných investícií (poskytovateľom je SIH) boli však k dispozícii len pre samotné ESCO spoločnosti, resp. pre subjekty, ktoré realizovali projekty z vlastných zdrojov⁸⁵. Financovanie priamo ESCO spoločnostiam bolo nevyhnutné, aby tieto prostriedky neboli účtované do štátneho dlhu (keďže sa stali dlhom spoločností voči banke) – jedná sa o PPP prístup.

V súčasnosti absentuje metodika na využívanie kombinácie EŠIF (v nenávratnej alebo návratnej forme) a súkromných zdrojov (GES) v rámci jednej zmluvy v podmienkach verejného sektora, kde je prijímateľom verejná alebo štátna inštitúcia.

Realizácia zámerov obnovy budov, pri ktorých sú využívané zdroje EŠIF a GES zmluva je v súčasnosti koncipovaná len prostredníctvom na seba naviazaných samostatných projektov (samostatných zmlúv), kde poskytovateľ GES zastrešuje len časť aktivít (najmä výmenu technológií), financuje ich svojimi zdrojmi (resp. úverom) a ostatné obstaráva objednávateľ (verejná inštitúcia) samostatne (napr. stavebné práce) a financuje ich formou nenávratného finančného príspevku. Pre verejný subjekt tak vzniká nadmerná administratívna záťaž.

Základnou metodickou výzvou je kombinácia návratnej a nenávratnej zložky do jedného nástroja pomoci, keďže rozsiahle stavebné úpravy (zateplenie, okná a pod.) sú príliš finančne náročné na to, aby boli spätne splácané z dosiahnutých úspor. Z uvedeného dôvodu SIH pripravuje schému, v ktorej bude jedna zmluva a konečným príjemcom pomoci bude vlastník verejnej budovy a financovanie bude smerované na ESCO spoločnosť formou úveru⁸⁶.

2.4.2.2 *Proces realizácie GES*

Procesu realizácie GES vo verejnom sektore musí predchádzať zhodnotenie, či pri danej budove je potenciál využitia GES (pozn. podmienkou je, že projekt obnovy bude návratný). Túto službu môžu poskytnúť samotní poskytovatelia GES – ESCO spoločnosti, resp. o ňu môže verejná inštitúcia požiadať prostredníctvom SIEA (tzv. technická asistencia). Proces

⁸⁴ Zdroj: Smernica EÚ 2023/1791 o energetickej efektívnosti, dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023L1791>

⁸⁵ Podľa informácie zo SIH bolo úverové financovanie poskytnuté šiestim ESCO spoločnostiam a dvom obciam, ktoré realizujú opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti v rámci vlastných projektov.

⁸⁶ Zdroj: Slovak Investment Holding, konzultácia

hodnotenia však nie je komplexne metodicky pokrytý, a to najmä v prípadoch, keď nie je využívaná celá budova.

Dôležitými faktormi, ktoré sú rozhodujúce pre vhodnosť GES, sú:

- typ budovy a jej využitie,
- priemerné ročné náklady na energiu,
- rozsah potreby obnovy a energetických opatrení,
- potenciál energetických úspor,
- reálnosť realizácie opatrení výlučne z dosiahnutých energetických úspor,
- možnosť kombinovaného financovania,
- doba návratnosti projektu,
- výška platby za GES.

Najvhodnejšími objektami pre GES sú najmä väčšie budovy s nepretržitou prevádzkou, ktoré sú v zlom technickom stave s vysokou spotrebou energie, pri ktorých je predpokladaný vysoký potenciál úspor po realizácii energetických opatrení, avšak GES môžu byť úspešne realizované aj pri budovách s jednozmennou prevádzkou. Pri investične náročných projektoch, kde je potreba veľkých stavebných úprav je vhodné uvažovať s využitím kombinácie nenávratných dotácií/pôžičiek a návratných zdrojov/úverov.

V prípade rozhodnutia o vykonaní GES je následne potrebná realizácia verejného obstarávania, vrátane prípravy technickej špecifikácie a inej dokumentácie pre súťažné podklady. Pri príprave technickej špecifikácie je odporúčané, aby subjekt verejnej správy zapojil odborného nezávislého poradcu podľa § 12 alebo § 19 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti. Nezávislý odborný poradca musí preukázať technickú a odbornú spôsobilosť na dodanie požadovanej služby, vrátane osvedčenia o odbornej spôsobilosti na poskytovanie GES alebo energetického audítora podľa zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti, prípadne iný doklad o ekvivalentnej odbornej spôsobilosti v ďalších členských štátoch EÚ. Zoznam držiteľov osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre tieto účely je zverejnený na stránke SIEA (v čase spracovania dokumentu išlo o 44 osôb)⁸⁷.

Verejný subjekt pred samotným výberom poskytovateľa GES musí jednak zhodnotiť potenciál využitia GES pri obnove budov, ako aj pripraviť podklady pre verejné obstarávanie obsahujúce podrobnú technickú špecifikáciu, a môže tak spraviť v spolupráci s nezávislým odborným poradcom.

Zmluvné vzťahy

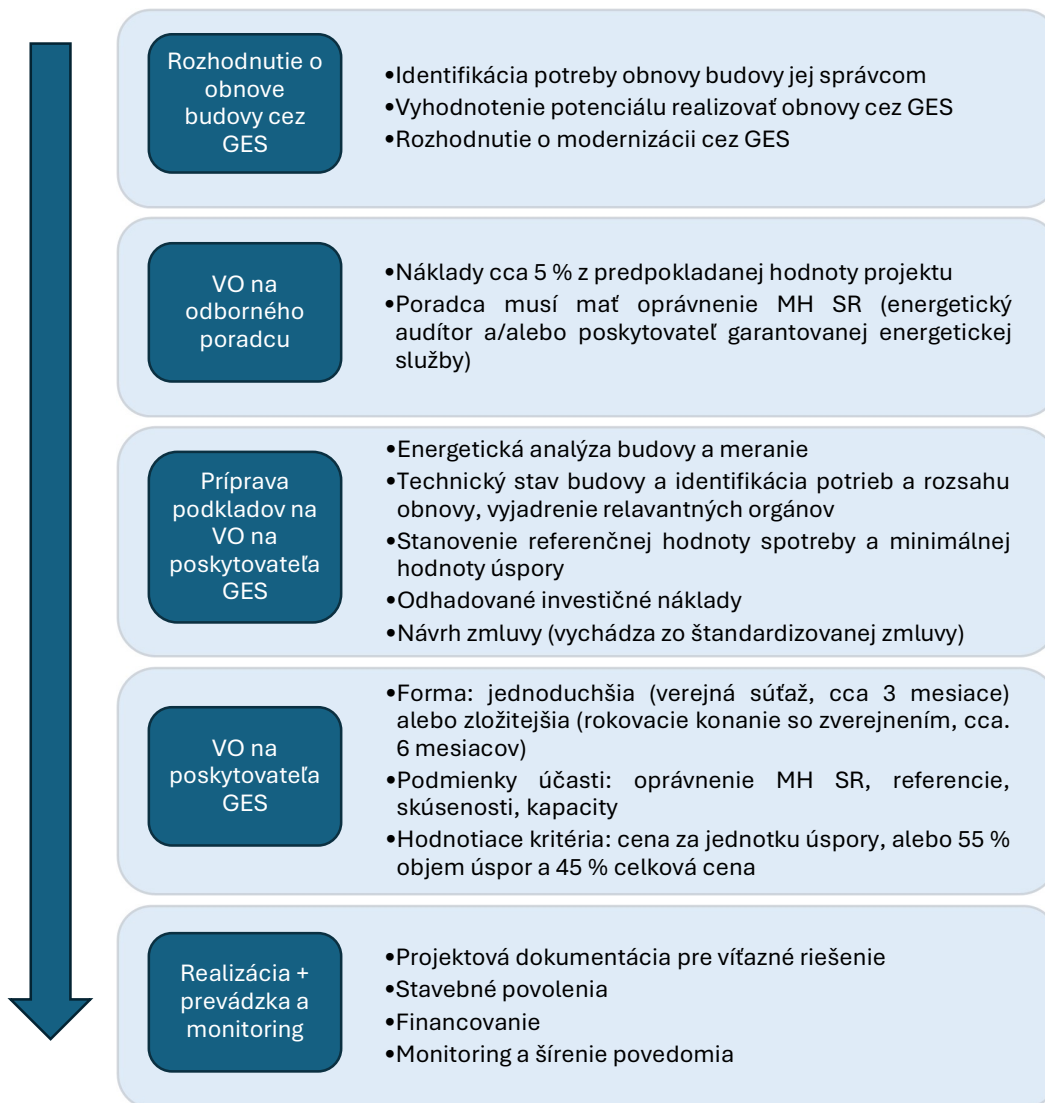
Zmluvy GES sú primárne zamerané na dosiahnutie úspory spotreby energie, pričom ceny energie majú vplyv na výšku garantovaných úspor. Energetický sektor je náchylný na zmeny na trhu (napr. prudký nárast cien surovín, geopolitické udalosti) a ceny energií môžu podliehať výraznejším výkyvom. Regulované ceny energií na Slovensku upravuje

⁸⁷ Zdroj: SIEA, dostupné na internete: https://www.siea.sk/wp-content/uploads/vzdelavanie/energeticka_sluzba/Zoznam-drzitelov-osvedceni_GES.pdf

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, a to zvyčajne raz ročne. Vzhľadom na dlhodobý charakter zmlúv o energetickej efektívnosti pre verejný sektor (viac ako 8 rokov) môže byť takéto nastavenie pre poskytovateľov GES nedostatočne stabilné a vysoko rizikové a tým málo atraktívne.

Postup pri príprave a realizácii GES vo verejnom sektore je zobrazený na nasledovnej schéme.

Schéma 2 Postup pri príprave a realizácii garantovaných energetických služieb vo verejnej správe

Zdroj: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky⁸⁸, vlastné spracovanie

⁸⁸ Zdroj: Postup pri príprave a realizácii garantovaných energetických služieb vo verejnej správe, Ministerstvo hospodárstva SR, dostupné na internete: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/9RzCnDAw.pdf>

Doposiaľ boli energetické kontrakty na Slovensku využívané skôr pre čiastočné modernizácie infraštruktúrnych prvkov, kde poskytovateľ GES zabezpečil výmenu technológií. Prehľad realizovaných projektov je uvedený v nasledovnej tabuľke⁸⁹.

Tabuľka 34 Príklady GES na Slovensku

p. č.	Organizácia	Predmet GES
1	Ekonomická univerzita v Bratislave	Tepelné čerpadlo Rekonštrukcia osvetlenia
2	Rozhlas a televízia Slovenska	Rekonštrukcia osvetlenia budovy Slovenského rozhlasu
3	Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže	Obnova infraštruktúry Oddelenia na výkonu trestu s miestom výkonu služby v Sabinove: <ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia plynovej kotolne, • rekonštrukcia osvetlenia, • inštalácia fotovoltických panelov, • inštalácia čerpadla.
4	Mesto Stupava	Obnova infraštruktúry verejného osvetlenia
5	Obec Beluša	Obnova infraštruktúry verejného osvetlenia

Zdroj: CRZ, vlastné spracovanie

2.4.2.3 Príklady dobrej praxe v Českej republike

Program EFEKT III neinvestičný

Ministerstvo priemyslu a obchodu Českej republiky vyhlásilo v roku 2022 „Štátny program na podporu úspor energie – EFEKT III neinvestičný⁹⁰“ pre obdobie rokov 2022-2027. Finančné pokrytie tohto programu je primárne zo štátneho rozpočtu a plánovaný rozpočet na neinvestičnú podporu je odhadovaný vo výške 160 mil. Kč⁹¹ ročne. Podpora je určená pre fyzické aj právnické osoby, neštátne neziskové organizácie, spoločenstvá vlastníkov a verejnoprávne právnické osoby⁹².

Podpora je rozdelená do nasledovných oblastí:

1. Predprojektová príprava
2. Poradenská činnosť
3. Vzdelávanie
4. Energetický manažment a koncepcia
5. Pilotné projekty.

⁸⁹ Zdroj: Centrálny register zmlúv, zverejnené zmluvy o energetickej efektívnosti pre verejný sektor, dostupné na internete: <https://www.crz.gov.sk/>

⁹⁰ Zdroj: EFEKT III, Ministerstvo priemyslu a obchodu ČR, dostupné na internete: https://www.mpo-efekt.cz/upload/62d0d69c2bcb052223969e1a31d35403/efekt-3-neinvesticni_verze-4.pdf

⁹¹ Pozn.: približne 6,3 mil. EUR

⁹² Pozn.: napr. obce, organizačné zložky štátu, kraj, mestá a mestské časti, príspevkové organizácie, štátne podniky, školy.

Tabuľka 35 Podporované aktivity Programu EFEKT III

Oblasť podpory	Podporované aktivity
Predprojektová príprava	<ul style="list-style-type: none"> a) spracovanie vstupnej štúdie potenciálu energetických úspor; b) spracovanie komplexných energetických štúdií; c) zhodnotenie možností obnovy formou GES; d) príprava investičných zámerov; e) spracovanie dokumentácie pre verejné obstarávanie, technická asistancia pri žiadostiach o podporu dotácií (národné alebo európske zdroje).
Poradenská činnosť	<ul style="list-style-type: none"> a) poradenské a konzultačné služby v oblasti zvyšovania energetickej efektívnosti a energetiky; b) činnosti energetických centier; c) vytváranie energetických agentúr.
Vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> a) implementácia nástrojov a podkladov pre informovanosť a vzdelávanie v oblasti úspor energie; b) akcie zamerané na aktívnu informovanosť a vzdelávanie v oblasti úspor energie.
Energetický manažment	<ul style="list-style-type: none"> 1. návrh opatrení potrebných pre znižovanie energetickej náročnosti a efektívneho nakladania s energiou; 2. príprava na certifikáciu manažmentu hospodárenia s energiou systému energetického riadenia v súlade s platnou normou; 3. spracovanie miestnych energetických koncepcií; 4. príspevok na služby energetického manažéra; 5. podpora pri zakladaní a rozvoji občianskej komunitnej energetiky.
Pilotné projekty	<ul style="list-style-type: none"> a) spracovanie projektov neinvestičného charakteru v oblasti znižovania energetickej náročnosti.

Zdroj: Program EFEKT III, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, vlastné spracovanie

Metodické usmernenie pre programové obdobie 2021-2027 v ČR

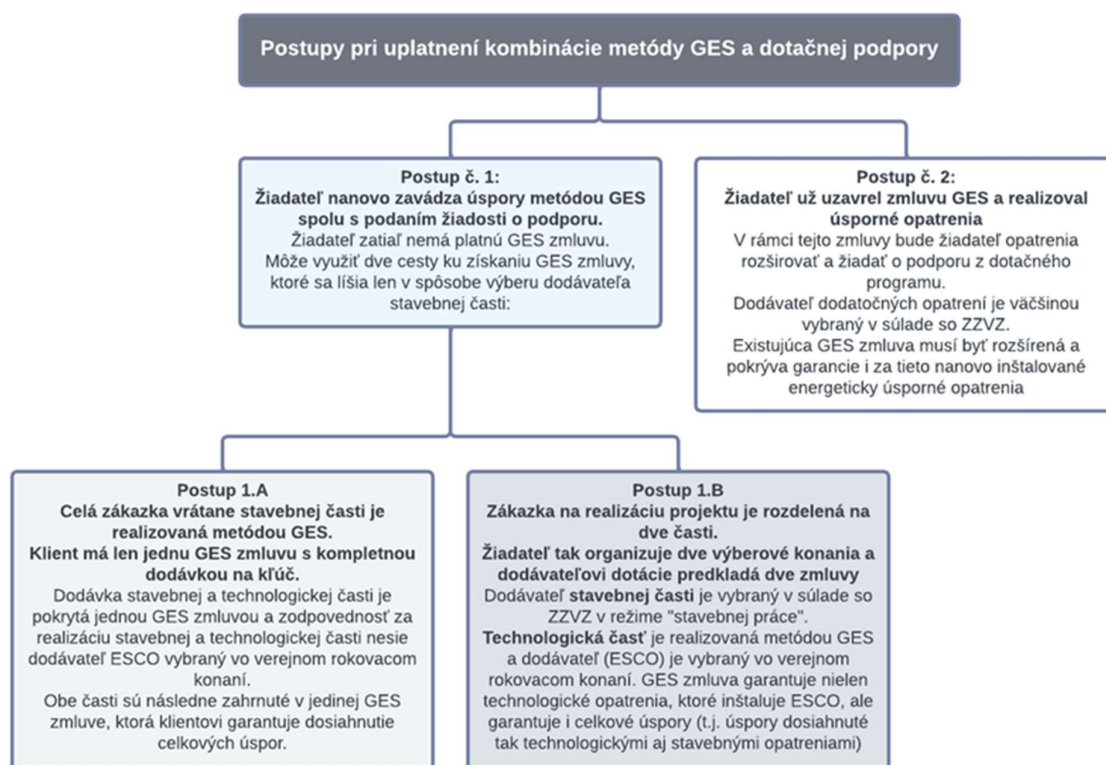
V Českej republike je v rámci výziev Operačného programu Životné prostredie 2021-2027⁹³ umožnené kombinovať dotáciu vo forme prostriedkov EŠIF a služieb GES. Tento postup je definovaný v metodickom pokyne „Pokyny pro žadatele využívající metodu EPC s dotační podporou“⁹⁴, ktorý pokrýva jednak možnosť kombinácie zdrojov pod jednou zmluvou, ako aj samostatne. V oboch prípadoch poskytovateľ GES (ESCO spoločnosť) garantuje dosiahnutie celkových úspor z energie. Usmernenie odporúča aj postup v prípade, ak žiadateľ už má uzavretú zmluvu na garantované energetické služby a chce ju rozšíriť o realizáciu opatrení financovaných formou dotačnej podpory.

Scenáre, ktoré metodický predpis pospisuje sú predstavené na nasledovnej schéme.

⁹³ Zdroj: Operační program Životní prostředí 2021-2027, dostupné na internete: <https://opzp.cz/dokumenty/programovy-dokument/>

⁹⁴ Zdroj: Pokyny pro žadatele využívající metodu EPC s dotační podporou, Operační program Životní prostředí 2021-2027, dostupné na internete: <https://opzp.cz/dokument/3247>

Schéma 3 Postupy pri uplatnení kombinácie metódy GES a dotačnej podpory a GES

Zdroj: Pokyny pro žadatele využívající metodu EPC s dotační podporou, Operační program Životní prostředí 2021-2027

O výbere medzi jednotlivými variantami (1A a 1B) rozhoduje zadávateľ, kde pri variante 1A ide o komplexnú dodávku na kľúč dodávateľom – poskytovateľom GES, ktorý v plnom rozsahu zodpovedá za realizáciu stavebnej a technologickej časti projektu.

Prístup k riešeniu stavebnej časti je rozdielny medzi variantami 1A a 1B v tom, že pri variante 1A síce musí byť vymedzený rozsah stavebnej časti projektu, avšak nemusí byť spracovaná projektová dokumentácia, na rozdiel od variantu 1B, kde projektová dokumentácia je vyžadovaná.

Postup, ktorý umožňuje uzavretie novej zmluvy GES na stavebné aj technologickej opatrenia podľa metodického pokynu, pozostáva z niekoľkých krokov:

- Prípravné práce, ktorých súčasťou je predbežná energetická analýza a rozhodnutie o využití GES, ako aj výber špecializovaného poradcu – administrátora pre organizáciu GES projektu. Dôležitou časťou je aj konkretizácia vhodných objektov a upresnenie projektu, vrátane podrobnej analýzy súčasného stavu, spracovanie energetického posudku a návrh špecifických vhodných energetických úsporných opatrení.
- Požiadanie žiadosti o podporu (podľa požiadaviek a pravidiel jednotlivých výziev operačného programu):
 - definovanie variantov technického riešenia projektov;

- spracovanie podkladov pre podanie žiadosti (vrátane energetického posudku a projektovej štúdie);
- spracovanie podkladov pre stavebnú časť;
- čestné prehlásenie – záväzok využitia pre inštaláciu úsporných technológiou formou GES;
- podanie žiadosti o podporu z operačného programu.
- Verejné obstarávanie:
 - Príprava podkladov pre verejnú súťaž na dodávateľa GES, ktorá je obvykle vypracovaná špecializovaným poradcom pre projekty GES a výberové konanie v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní. Súčasťou súťažných podkladov je aj vzor zmluvy o energetických službách, ktorá definuje všetky fázy GES projektu.
 - Výber dodávateľa GES.
- Upravenie podkladov a dodatok zmluvy GES:
 - Vypracovanie predbežnej správy a projektovej dokumentácie:
V GES projektoch sa konkrétne riešenia a technické návrhy dohadujú priebežne a konečnú podobu majú až po uzavretí zmluvy. Je to preto, že projektovú dokumentáciu bude vypracovávať až vybraná ESCO spoločnosť po uzavretí zmluvy GES. V prípade zásadných rozdielov medzi predbežnou správou a skutočným stavom bude uzavretý dodatok ku GES zmluve.
 - Predloženie dokladov pre vydanie Rozhodnutia o poskytnutí dotácie:
Po prerokovaní predbežnej správy môže ESCO spoločnosť dokončiť projektovú dokumentáciu vrátane rozpočtu, ktorá tvorí podklad pre vydanie Rozhodnutia o poskytnutí dotácie. Okrem projektovej dokumentácie je podkladom pre rozhodnutie aj aktualizovaný energetický posudok a dodatok ku GES zmluve (ak relevantné).
 - Rozhodnutie o poskytnutí dotácie po preverení splnenia všetkých požiadaviek.
- Realizácia opatrení, financovanie a kontrola dosahovania⁵ úspor.

Asociácia poskytovateľov energetických služieb (APES)

Asociácia poskytovateľov energetických služieb bola založená v roku 2010 ako spolok 30 spoločností z oblasti energetických služieb. Poslaním APES je prispievať k trvalému rozvoju energetických služieb na českom trhu ako v komerčnom, tak aj verejnom sektore. Pre verejné inštitúcie zároveň pripravila niekoľko príručiek, ktoré približujú energetické služby a ich výhody, napríklad:

- Energetické služby se zaručeným výsledkom (EPC) – Příručka pro veřejné zadavatele⁹⁵;

⁹⁵ Zdroj: Příručka pro veřejné zadavatele, APES, dostupné na internete:

https://www.apes.cz/stazeno_soubory/APES_EPC_pSiruSka_140617.pdf

- Energetický management pro veřejnou správu – Příručka pro energetické manažery⁹⁶;
- Příprava a realizace projektů EPC PO MZ⁹⁷ (pre príspevkové organizácie Ministerstva zdravotníctva Českej republiky).

Posledná príručka približuje jednotlivé fázy prípravy a realizácie typických GES projektov a ich trvanie (v prípade dodatočného financovania formou dotácií sa môže schvaľovací proces predĺžiť). Tento proces môže trvať až tri roky v závislosti od stavu predprojektovej prípravy, ako aj dĺžky verejného obstarávania. Realizácia projektu bude závisieť od formy a rozsahu implementovaných energetických opatrení, pričom obdobie garancie úspor z energie je v priemere 10 rokov.

2.4.3 Slovak Investment Holding

Slovak Investment Holding, a. s.⁹⁸ (SIH) je akciová spoločnosť v 100-percentnom vlastníctve Slovenskej záručnej a rozvojovej banky. Hlavným cieľom spoločnosti SIH je podpora verejných a súkromných investícií v strategických sektoroch na Slovensku.

Jej hlavným poslaním je podpora strategických verejných i súkromných investícií na Slovensku v oblasti infraštruktúry, energetickej efektívnosti, odpadového hospodárstva, kultúrneho a kreatívneho priemyslu, sociálnej ekonomiky a malých a stredných podnikov. Finančné prostriedky na realizáciu investícií čerpá z Európskych štrukturálnych a investičných fondov. SIH financuje projekty výlučne návratnou formou, tzn. pomocou finančných nástrojov a nie grantovým spôsobom

National Development Fund II., a.s. (NDF II.) je investičný fond, cez ktorý sa implementovali finančné nástroje z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014-2020. NDF II. je v správe spoločnosti SIH. Finančné zdroje alokované do NDF II. k 31.12.2017 dosahovali výšku 623 mil. EUR.

Finančné nástroje implementované cez NDF II. majú návratnú formu. Pre každú investičnú oblasť je navrhnutý finančný nástroj zohľadňujúci špecifiká danej oblasti s cieľom čo najviac zlepšiť podmienky financovania pre konečných prijímateľov.

Medzi finančné produkty implementované prostredníctvom NDF II. patria záručné produkty, úverové produkty a investície do vlastného imania. Investície NDF II. sa môžu implementovať prostredníctvom finančných sprostredkovateľov alebo priamo na úroveň konečných prijímateľov.

Hlavným cieľom NDF II. bolo zlepšiť prístup k financovaniu pre projekty a inštitúcie pôsobiace v nasledovných oblastiach:

- Dopravná infraštruktúra (priame investície);

⁹⁶ Zdroj: Příručka pro energetické manažery, APES, dostupné na internete:

https://www.apes.cz/stazeno_soubory/prirucka-em-porsenna-efekt-30012017_1_105420.pdf

⁹⁷ Zdroj: Příprava a realizace projektů EPC PO MZ, APES, dostupné na internete:

https://www.apes.cz/stazeno_soubory/EPC_MZd_Metodika_FINAL_130633.pdf

⁹⁸ Zdroj: Slovak Investment Holding a.s., dostupné na internete:

<https://www.sih.sk/stranky/cinnosti/national-development-fund-ii/o-spolocnosti-ndf-ii>

- Energetická efektívnosť (prostredníctvom finančných sprostredkovateľov);
- Odpadové hospodárstvo (prostredníctvom finančných sprostredkovateľov);
- Sociálna ekonomika (priame investície + prostredníctvom finančných sprostredkovateľov);
- Malé a stredné podniky (priame investície + prostredníctvom finančných sprostredkovateľov).

V rámci priamych investícií SIH bol primárnym cieľom rozvoj trhu s energetickým službami v zmysle článku 29. smernice 2012/27/EÚ. Zameranie finančného nástroja cielilo na financovanie poskytovateľov energetických služieb tzv. ESCO spoločností (GES poskytovateľov - Energy Service Companies), čím sa podarilo prvýkrát presmerovať podporu z finálnych prijímateľov na realizátorov služby, čo malo kľúčový vplyv na rozvoj trhu s energetickými službami v SR.

2.5 Zhrnutie dostupných finančných nástrojov na obnovu budov

V oblasti realizácie energetických opatrení a obnovy budov štátnej a verejnej správy je možno využiť viacero nástrojov, pričom najviac používanými boli doteraz eurofondy vo forme nenávratného finančného príspevku.

Táto možnosť bola využívaná najmä verejnými a samosprávnymi orgánmi, ktoré dokázali rýchlejšie reagovať na podmienky stanovené v jednotlivých výzvach, a to najmä s ohľadom na požiadavky pripravenosti projektov (napr. projektová dokumentácia). Štátne inštitúcie v tomto ohľade nemajú dostatočne pripravené projekty, nie sú dostupné napr. pasporty obnovy ani projektové zámery na obnovu budov.

Tabuľka 36 Prehľad finančných nástrojov

Nástroj	Forma	Spolufinancovanie	Príklad
Eurofondy	Nenávratný finančný príspevok	0 %	Plán obnovy a odolnosti
	Nenávratný finančný príspevok	Štátny rozpočet 5–50 % a/alebo vlastné zdroje 0-10 %	Operačné programy, Program Slovensko
	Návratný finančný príspevok	-	Nástroje SIH
Štátny rozpočet	Nenávratný finančný príspevok	EŠIF 50-85 % a/alebo vlastné zdroje 0-10 %	Operačné programy, Program Slovensko
	Nenávratný finančný príspevok (dotácia)	3-5% vlastné zdroje	Dotácie Environmentálneho fondu
	Návratný finančný príspevok (úver)	-	Úvery Environmentálneho fondu
Úvery (zvýhodnené podmienky)	Návratný finančný príspevok	-	Environmentálny fond, SIH
Koncesná zmluva	Poskytovanie verejnej služby za účelom zisku	Vlastné zdroje súkromného investora	Verejno-súkromné partnerstvá

Nástroj	Forma	Spolufinancovanie	Príklad
Zmluva GES	Realizácia investície za účelom zisku z úspory energie	Vlastné zdroje (možnosť úveru z EŠIF) poskytovateľa GES	Garantované energetické služby

Zdroj: vlastné spracovania

2.6 Optimalizácia schém podpory pre obnovu štátnych budov

V súčasnosti nie sú pripravené schémy podpory zamerané primárne na obnovu štátnych budov a aj doterajšie výzvy boli koncipované skôr pre verejné budovy, a to v značne fragmentovanej forme. V prípade štátnych inštitúcií je problémom pre zapojenie sa do jednotlivých výziev nízka pripravenosť projektov – nedostatočné predprojektová príprava, chýbajúca projektová dokumentácia, ktoré sú podmienkou pre poskytnutie nenávratného finančného príspevku.

K dispozícií je síce technická asistencija od SIEA pre subjekty verejnej správy, prioritne štátnej správy, ktorá predstavuje pomoc pri príprave a realizácii projektov zvyšovania energetickej efektívnosti budov realizovaných prostredníctvom GES, avšak o túto asistenciu nebol zatiaľ dostatočný záujem⁹⁹.

Zároveň absentuje koordinovaný prístup k obnove štátnych budov, ktorý by zastrešoval všetky oblasti, a to najmä:

- Informácie o stave budov – pasportizácia budov (energetické certifikáty a pasporty obnovy, vrátane najvhodnejších opatrení pre ich obnovu);
- Stanovenie hodnotiacich kritérií pre prioritizáciu obnovy budov (zlý technický stav, vysoké energetické náklady, pripravenosť projektov pre obnovu budov, a pod.);
- Zoznam investičných priorít z pohľadu obnovy budov (priorizácia obnovy budov);
- Stanovenie hodnotiacich kritérií pre výber financovania projektov (ekonomická návratnosť projektu, investičná priorita);
- Optimalizácia schém podpory a nástrojov financovania jednak pre samotnú realizáciu energetických opatrení, ako aj predprojektovú prípravu (v závislosti od stavu budov, pripravenosti projektu, návratnosti);
- Príprava metodických usmernení (napr. pre financovanie prostredníctvom GES a EŠIF pod jednou zmluvou);
- Podpora (administratívnu a finančnú) pri predprojektovej príprave (príprava investičného zámeru, vyhodnotenie ekonomickej návratnosti, príprava verejného obstarávania);
- Vymedzenie oprávnených aktivít, ich adresnosť a zameranie na zvyšovanie energetickej efektívnosti a možnosti ich financovania;
- Udržateľnosť projektov, monitorovanie dosahovania výsledkov projektov a energetický manažment.

⁹⁹ Zdroj: Informácia od SIEA

Niektoré z týchto oblastí sú zahrnuté v Programovom vyhlásení Vlády SR na roky 2023 – 2027, v ktorom sú vymedzené hlavné ciele a priority, ktoré súvisia so spravovaním budov štátnej správy a centralizovaného manažmentu obnovy štátnych budov. Tieto priority sú reflektované v reformách Plánu obnovy a odolnosti komponentu REPowerEU, a to najmä v Reforme 4: Spravovanie budov štátnej správy a Reforme 3: Vytvorenie databázy a systému výmeny údajov o energetickej hospodárnosti budov.

Prostredníctvom reformy 3 Komponentu 19 Plánu obnovy a odolnosti sa zároveň pripravuje zber údajov o najmenej 4100 verejných budovách. Tieto budú zahŕňať energetické certifikáty a pasporty obnovy budov, vrátane plánu konkrétnych opatrení obnovy pre každú budovu. V reforme 4 je deklarovaná príprava strategického dokumentu Stratégie spravovania budov štátnej správy, ako aj zriadenie ústredného koordinačného orgánu pre správu štátnych administratívnych budov.

Strednodobé a dlhodobé priority Vlády SR pre roky 2023-2027¹⁰⁰:

- Vláda prijme Stratégiu spravovania štátnych budov (Reforma 4 Komponentu 19 Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky), ktorej súčasťou bude mapovanie budov vo vlastníctve štátu a vymedzenie nástrojov a postupov pre optimalizáciu fondu budov, zvýšenie energetickej hospodárnosti a efektívnosti, ako aj zníženie celkových nákladov spojených s užívaním budov. Na základe stratégie bude zriadená agentúra (resp. iný vhodný typ inštitúcie) pre správu štátnych budov, ktorá zabezpečí efektívnu správu budov v majetku štátu, optimalizáciu ich využitia, obsadenosti, obnovy a prípadne novej výstavby, a to využitím energetického manažmentu, centrálného obstarávania energií a iných služieb a ďalších odborných postupov. Agentúra bude taktiež dohliadať na ekonomicky efektívne prenájmanie priestorov a budov od tretích subjektov. Bude pripravená zmena legislatívy, aby nepotrebné štátne budovy mohli byť samosprávam bezodplatne prevedené na verejnoprospešné účely.
- Ministerstvo vnútra SR pripraví a zrealizuje program scelenia a zefektívnenia administratívnej infraštruktúry štátu. Cieľom bude vytvoriť taký súbor budov pre potreby ústrednej štátnej správy, ktorý bude efektívne centralizovať administratívne kapacity v moderných a efektívne zariadených priestoroch, pričom tieto budovy budú primerane architektonicky reprezentovať Slovenskú republiku. Program má za cieľ optimalizáciu fungovania štátnej správy, čo prinesie významné úspory na investičných aj prevádzkových nákladoch.
- V gescii Ministerstva vnútra SR vznikne osobitný subjekt, do ktorého sa sústredí kľúčová časť majetku ústrednej štátnej správy. Daný subjekt bude majetok profesionálne spravovať, poskytovať ho ostatným entitám ako službu a zároveň bude poskytovať centralizované poradenstvo ostatným subjektom verejnej správy pri operáciách s nehnuteľným majetkom (prenájmy, predaje, rekonštrukcie, vrátane verejných obstarávaní, či vyhľadávania nájomcov alebo kupcov).

¹⁰⁰ Zdroj: Programové vyhlásenie Vlády SR 2023-2027, dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=535376>

- Vláda bude analyzovať vhodný rozsah zabezpečenia centralizovaného manažmentu obnovy štátnych budov s dôrazom na efektívnosť ich prevádzky na platforme systému zberu dát o energetickej hospodárnosti budov (Reforma 3: Vytvorenie databázy a systému výmeny údajov o energetickej hospodárnosti budov).

Pre úspešnú a efektívnu realizáciu projektov obnovy štátnych budov a zvyšovania ich energetickej efektívnosti je nevyhnutné koordinovať dostupné zdroje, pripraviť metodické odporúčania v oblasti prípravy a financovania projektov, zostaviť zoznam investičných priorít – projektov obnovy budov, ako aj navrhnúť schémy podpory, ktoré by boli adresné a zamerané pre štátne inštitúcie.

2.6.1 Koordinácia a príprava metodík a politík

Pri obnove a správe štátnych budov a zvyšovaní ich energetickej efektívnosti postupujú jednotlivé inštitúcie nekoordinovane a skôr reaktívne v závislosti od dostupných možností (najmä dostupnosť nenávratných foriem financovania). Pre efektívne a koordinované obnovenie a správu štátnych budov je kľúčové vytvorenie systému riadenia, ktorý zahŕňa jasne definované kompetencie, zodpovednosti a úlohy pre všetky zainteresované strany. Základnou podmienkou pre vytvorenie systému riadenia obnovy verejných budov je nastavenie funkčných vzťahov medzi ústrednými orgánmi štátnej správy, vyššími územnými celkami a samosprávami. Základom takýchto funkčných vzťahov by mali byť jasne definované kompetencie a zodpovednosti a z nich vyplývajúce povinnosti a úlohy.

Zriadenie ústredného koordinačného orgánu pre správu štátnych (primárne administratívnych) budov je plánované v druhom polroku 2026. Tento orgán zastreší činnosti v oblasti rozvoja a spravovania nehnuteľností, politiky obnovy, politiky v oblasti prenájmu a vlastníctva, správy zariadení a usmernenia v oblasti energetickeho manažmentu.

Centrálny koordinátor (agentúra) môže prevziať agendu prioritizácie projektov obnovy budov (viď časť [2.6.2](#)), viesť zoznam investičných priorít, sledovať a monitorovať dosahovanie výsledkov realizovaných projektov, poskytovať podporu a poradenstvo, metodicky usmerňovať a viesť prehľad o dostupných finančných a nefinančných schémach pomoci.

Detailné vymedzenie činností, právneho postavenia a organizácie, ako aj portfólia budov, ktoré bude centrálny orgán zastrešovať, bude predmetom pripravovaného strategického dokumentu (Stratégia spravovania budov štátnej správy) a v samotnom prevádzkovom modeli agentúry.

2.6.2 Efektívna prioritizácia projektov obnovy budov

Pre stanovenie investičných priorít obnovy štátnych budov je nevyhnutné poznať jednak technický stav budov a vhodné možnosti riešenia ich technického stavu, ako aj zabezpečiť predprojektovú prípravu pre efektívnu realizáciu opatrení obnovy budov.

Predprojektová fáza by mala poskytnúť potrebné údaje pre rozhodovanie a pomáhať nasmerovať podporu do oblastí, kde bude dopad obnovy najväčší. Súčasťou procesu by malo byť vytvorenie investičného plánu obnovy budov, na základe ktorého bude následne možné vytvoriť model, podľa ktorého sa odhadne potenciál využitia konkrétnej najviac optimálnej formy financovania obnovy.

Schéma 4 Fázy predprojektovej podpory

Zdroj: vlastné spracovanie

Predprojektová fáza by mala byť zameraná na:

1. **Analýzu aktuálneho stavu budov:** Je nevyhnutné posúdiť technický stav budov a identifikovať najkritickejšie oblasti, ktoré potrebujú zásah. Takáto analýza by mala zahrnúť energetické audity, diagnostiku opotrebenia jednotlivých častí budovy a zhodnotenie technickej infraštruktúry.
2. **Vyhodnotenie ekonomickej návratnosti opatrení:** Na základe výsledkov analýz je možné navrhnúť prioritné zásahy, ktoré prinesú najväčšiu úsporu nákladov. Pri starých budovách je potrebné najprv zamerať pozornosť na opatrenia s vysokou návratnosťou.
3. **Stanovenie priorit:** Efektívne využitie finančných prostriedkov umožní stanoviť hierarchiu budov podľa ich technického stavu, strategického významu a potenciálu na dosiahnutie úspor.

V súčasnosti je predprojektová podpora z časti pokrytá aktivitami technickej asistencie SIEA, avšak táto je zameraná najmä na možnosti využívania GES pri obnove budov, pričom sa jednotlivé inštitúcie o technickú asistenciu uchádzajú individuálne a podľa jednotlivých objektov prostredníctvom dotazníka¹⁰¹.

Pre prioritizáciu projektov by mali byť stanovené jasné hodnotiace kritériá, a to napríklad:

- technický stav budov (havarijný, nevyhovujúci a pod.),
- prevádzka budovy (budova je v prevádzke 24/7, počas pracovných dní, budova je opustená),
- existencia pasportu obnovy,
- existencia projektového zámeru,
- predpokladané dosiahnutie výrazných ekonomických a energetických úspor realizáciou zámeru.

¹⁰¹ Zdroj: SIEA, dostupné na internete: <https://www.siea.sk/podporne-programy/technicka-asistencia-pre-garantovane-energeticke-sluzby-vo-verejnom-sektore/>

V nadväznosti na určenie priority jednotlivých projektov a ich zaradenie do zoznamu/investičného plánu budú projekty hodnotené aj na základe finančných kritérií, a to najmä z hľadiska ekonomickej návratnosti, počiatkových investičných nákladov, ako aj predpokladaných prevádzkových nákladov.

Je možné predpokladať, že veľká časť projektov obnovy štátnych, najmä administratívnych budov nebude spĺňať podmienky pre riešenie napríklad formou GES, a to z dôvodu vysokých počiatkových investičných nákladov.

V rámci prioritizácie projektov by preto mali byť definované aj možnosti financovania projektov, a to formou dotácií alebo grantov, návratnou formou alebo kombinovanou formou, v závislosti od ekonomických ukazovateľov projektu (napr. návratnosť projektu, výška investičných nákladov, predpokladané úspory). Možnosti financovania by mali byť reflektované aj v návrhoch nástrojov a schém pomoci. Zároveň by mal byť vypracovaný metodický postup pre výber vhodného finančného nástroja.

Návrh postupu výberu optimálnej schémy podpory:

1. Vytvorenie kľúča, na základe ktorého sa vyberú prioritné budovy do investičného plánu/zoznamu investičných priorít, vrátane odhadu potrebných finančných zdrojov na ich obnovu (rozpočet na obnovu).
2. Vytvorenie modelu, na základe vopred stanovených kritérií (predpokladá sa stanovenie hodnotiacich kritérií napríklad na základe významnosti budovy, investičného dlhu, ekonomickej návratnosti, predpokladaných energetických úspor a pod.), ktorý odporučí najvhodnejšiu formu financovania projektu, a to buď:
 - garantované energetické služby,
 - verejno-súkromné partnerstvo,
 - návratná pomoc (zvýhodnené úvery EF, SIH),
 - nenávratná pomoc (granty – EŠIF, štátny rozpočet),
 - alebo ich kombinácia.

Prioritnými formami financovania projektov by mali byť najmä GES, resp. návratné finančné prostriedky.

2.6.3 Schémy pomoci pre štátne budovy

2.6.3.1 Alokácia zdrojov pre štátne budovy

Pre efektívnu realizáciu projektov obnovy štátnych budov je potrebné alokovať prostriedky a pripraviť konkrétne výzvy, ktoré budú reflektovať špecifické potreby a podmienky štátnych inštitúcií v oblasti obnovy budov. Nevyhnutným predpokladom je detailné poznanie technického stavu budov štátnej správy, zabezpečenie pripravenosti projektov pre realizáciu obnovy budov financovaných z európskych zdrojov, t.j. minimálne spracovanie projektového zámeru a projektovej dokumentácie.

Táto podpora by mala byť smerovaná do viacerých oblastí, a to primárne nasledovne:

- Spracovanie pasportov obnovy budov štátnych inštitúcií;

- Spracovanie projektových zámerov a projektovej dokumentácie pre realizáciu opatrení obnovy budov;
- Realizácia projektov obnovy budov.

Pasporty obnovy budov

Podpora by mala byť v prvom rade zameraná na vypracovanie pasportov obnovy budov s cieľom zmapovať a zdokumentovať technický stav budov a určiť kroky potrebné pre obnovu týchto budov. V rámci reformy 3 Komponentu 19 bude do 2. štvrtroka 2026 realizovaný zber údajov týkajúcich sa energetických certifikátov a pasportov obsahujúcich plány konkrétnych opatrení obnovy v prípade aspoň 4 100 verejných budov, z ktorých aspoň 1000 má podlahovú plochu nad 2000 m².

V prípade, ak podpora v rámci tejto reformy nebude dostatočná, je vhodné alokovať dodatočné prostriedky, ktoré by boli určené pre budovy štátnych inštitúcií spĺňajúce vopred stanovené kritériá, a to napríklad veľkosť a typ budovy, využívanie a prevádzka budovy, energetická náročnosť.

Cena spracovania pasportu je odvodená od viacerých faktorov, najmä od veľkosti budovy a požadovaného detailu a rozsahu pasportu a môže sa pohybovať od 500 eur pre menšie objekty až po niekoľko tisíc eur pre väčšie budovy.

Z tohto dôvodu je preto možné zvoliť zjednodušený model poskytovania podpory formou tzv. poukážky¹⁰², pričom výška príspevku by bola limitovaná (jednak celkový limit – výška maximálneho možného príspevku na objekt, ako aj limit podľa veľkosti budovy).

Financovanie spracovania pasportov obnovy štátnych budov môže byť zabezpečené:

- formou nenávratného finančného príspevku z eurofondov prostredníctvom tzv. poukážky;
- zo štátneho rozpočtu formou štátneho dotačného programu (napr. po vzore ČR: Program EFEKT III neinvestičný¹⁰³).

Spracovanie projektových zámerov a projektovej dokumentácie

Štátne inštitúcie boli v minulosti často nedostatočne pripravené zapojiť sa do vyhlásených výziev z dôvodu nepripravenosti projektovej dokumentácie. Z tohto dôvodu by bolo vhodné pripraviť podporné schémy, ktoré by zohľadnili jednak investičnú prípravu, ako aj samotnú realizáciu obnovy budov.

V súčasnosti sú takto pripravené výzvy v rámci Komponentu 15, ktorý je zameraný na obnovu budov súdov. Výzva je rozdelená na dve fázy, pričom prvá fáza zastrešuje činnosti spojené so zabezpečením investičných štúdií a energetického posúdenia, projektovej dokumentácie a inžinierskej činnosti a druhá fáza na realizáciu stavebných prác.

¹⁰² Napríklad ako v prípade projektov WiFi4EU, dostupné na internete: <https://wifi4eu.ec.europa.eu/#/home>

¹⁰³ Zdroj: Program EFEKT III, MPO ČR, dostupné na internete: <https://efekt.gov.cz/cz/dotacni-programy/130452>

Podobné nastavenie by bolo vhodné aj v prípade štátnych budov, pričom výsledkom prvej (prípravnej) fázy môže byť aj vyhodnotenie možností financovania samotnej realizácie projektu (na základe vopred stanovených kritérií). Financovanie činností spojených s prípravou fázou projektu je možné zabezpečiť:

- formou nenávratného finančného príspevku z eurofondov prostredníctvom dopytovo-orientovanej výzvy;
- zo štátneho rozpočtu formou štátneho dotačného programu (napr. po vzore ČR: Program EFEKT III neinvestičný¹⁰⁴).

Realizácia projektov obnovy budov

Samotná realizácia projektov môže byť financovaná z rôznych zdrojov v závislosti od charakteru projektu, jeho rozsahu, ako aj ekonomickej návratnosti. Medzi tieto možno zaradiť:

- garantované energetické služby,
- verejno-súkromné partnerstvá,
- návratnú pomoc (zvýhodnené úvery EF, SIH),
- nenávratnú pomoc (granty – EŠIF, štátny rozpočet),
- alebo ich kombináciu.

Kde to bude možné, je vhodné na realizáciu projektov zvoliť najmä využitie garantovaných energetických služieb. Táto možnosť však nebude vždy vhodná. V tejto oblasti je potrebná najmä príprava metodického usmernenia v prípade kombinácie GES a EŠIF tak, aby realizácia projektu bola možná pod jednou zmluvou. Tejto problematike sa venuje nasledovná časť.

2.6.3.2 Spracovanie metodického usmernenia GES v kombinácii s EŠIF v rámci jednej zmluvy

Súčasné nastavenie energetických kontraktov je možno považovať za málo atraktívne jednak pre poskytovateľov týchto služieb, ako aj pre štátne orgány. GES sú využívané len okrajovo pri projektoch čiastočných rekonštrukcií infraštruktúry budov (viď [časť 2.4.2.1](#)) a nedosahujú za súčasne nastavených podmienok svoj potenciál.

Komplexné využitie GES pri obnove budov štátnej správy si vyžaduje jasné nastavenie pravidiel v oblasti možností financovania (využitie kombinácie návratných a nenávratných zdrojov) a definovanie kompetencií a povinností poskytovateľa GES tak, aby bola zabezpečená realizácia všetkých potrebných energetických opatrení a zároveň energetický manažment budov v plnom rozsahu.

¹⁰⁴ Zdroj: Program EFEKT III, MPO ČR, dostupné na internete: <https://efekt.gov.cz/cz/dotacni-programy/130452>

Financovanie projektu a náklady na realizáciu opatrení znáša poskytovateľ služby GES, pričom na financovanie môže použiť prostriedky z iných, ako vlastných zdrojov¹⁰⁵. Tieto môžu byť návratné (pôžička), alebo nenávratné (grant, dotácia, EŠIF).

Problematika kombinácie EŠIF a GES v rámci jednej zmluvy nie je metodicky ani legislatívne upravená a nie je stanovené, pri akom type projekte by takáto kombinácia zdrojov bola vhodná¹⁰⁶. V prvom kroku je teda potrebné definovať základné a minimálne podmienky, ktoré by projekt musel spĺňať, aby bol oprávnený pre tento formát financovania, a to na základe výsledkov predprojektovej prípravy.

Kombinácia nástrojov by mala byť nastavená v takom pomere, aby bola z pohľadu štátu nákladovo efektívna a zároveň ekonomicky príťažlivá pre ESCO spoločnosti. Tým, že EŠIF pokrývajú základné prvky obnovy a GES zabezpečí opatrenia s vyššou návratnosťou, je možné vytvoriť model, ktorý spája dlhodobú udržateľnosť s krátkodobými úsporami.

Pre projekty spĺňajúce podmienky kombinovaného financovania je potrebné vypracovanie metodických usmernení, úprava zmluvy o GES a stanovenie podmienok pre žiadosti o nenávratný finančný príspevok.

Oprávneným prijímateľom nenávratného finančného príspevku by mal byť objednávateľ projektu (orgán štátnej správy), pričom formu, akou o NFP bude možné žiadať (priame vyzvanie, dopytovo-orientovaná výzva, poukážka) a určenie oprávnených aktivít je potrebné riadne definovať.

Získanie nenávratných finančných prostriedkov na realizáciu energetických opatrení bude v kompetencii objednávateľa, zodpovednosť za realizáciu všetkých opatrení by však mal následne znášať poskytovateľ GES.

Návrh krokov:

1. Príprava projektového zámeru (predprojektová príprava);
2. Projekt spĺňa podmienky pre kombinované financovanie;
3. Stanovenie pomeru finančných zdrojov (EŠIF a GES) podľa vopred stanovených kritérií;
4. Príprava a spustenie verejného obstarávania na poskytovateľa GES;
5. Podanie žiadosti o NFP (žadateľ musí mať začaté VO na GES);
6. Schválenie žiadosti a podpis zmluvy o NFP;
7. Podpis zmluvy o GES;
8. Realizácia projektu.

Takto nastavený model podpory umožní efektívne využitie dostupných zdrojov, zníži prevádzkové náklady a zvýši energetickú efektivitu. Optimalizácia podpory týmto spôsobom poskytne štátnym budovám udržateľný model obnovy, ktorý prináša okamžité aj dlhodobé benefity z hľadiska nákladov a ekologického dopadu.

¹⁰⁵ Podľa časti 8 vzorovej zmluvy o energetickej efektívnosti pre verejný sektor vo vzťahu k obnove infraštruktúry (Zdroj: MF SR, dostupné na internete: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/ppp-projekty/garantovane-energeticke-sluzby/metodika-vzorova-zmluva.html>)

¹⁰⁶ Pozn. Metodika môže byť pripravená na vzore z Českej republiky .

2.6.3.3 Vymedzenie oprávnených aktivít a adresnosť opatrení

Okrem špecifickej alokácie prostriedkov pre štátne inštitúcie a pre projekty obnovy štátnych budov, je nevyhnutné adresné vymedzenie oprávnených aktivít v rámci realizácie projektov. Opatrenia zameraná na zlepšovanie energetickej efektívnosti a celkovej udržateľnosti budov možno rozdeliť do troch navzájom súvisiacich oblastí, a to:

- komplexná hĺbková obnova budov,
- energetický manažment,
- vzdelávanie,

pričom tieto by mali byť riešené komplexne v rámci každého projektu obnovy budov. Realizácia energetických opatrení bez následného energetického manažmentu budovy a bez zvyšovania povedomia u správcov a užívateľov budov nemusí dosiahnuť požadované dlhodobé výsledky v oblasti znižovania spotreby energie.

Jednotlivé projekty by mali vychádzať z výsledkov analýzy súčasného stavu budovy, v rámci ktorej by mali byť posúdené náklady na energiu, údržbu a prevádzku, stavebný a technický stav budovy a vykonanie energetického a technického auditu. Na základe analýzy súčasného stavu by sa následne vypracoval návrh riešení a vyhodnotila by sa najlepšia alternatíva alebo súbor opatrení na obnovu budovy, vrátane návrhu možností ich financovania.

Komplexná hĺbková obnova budov

Komplexná hĺbková obnova budov zahŕňa niekoľko kľúčových opatrení, ktoré spoločne prispievajú k výraznému zlepšeniu energetickej efektívnosti a celkovej udržateľnosti budov. Možno k nim zaradiť nasledovné:

- Výmena okien a dverí: Inštalácia energeticky úsporných okien a dverí s vysokou izolačnou schopnosťou. Moderné okná a dvere minimalizujú tepelné straty a zlepšujú tepelnú pohodu v interiéri. Dôležité je vybrať okná s nízkym koeficientom prestupu tepla (U-hodnota) a vysokou tesnosťou.
- Zateplenie obvodových plášťov: Aplikácia izolačných materiálov na steny, strechy a podlahy budov. Zateplenie pomáha udržiavať teplo v budove počas zimy a chlad počas leta, čím sa znižuje potreba vykurovania a chladenia. Použitie kvalitných izolačných materiálov, ako sú minerálna vlna alebo polystyrén, je kľúčové pre dosiahnutie optimálnych výsledkov.
- Modernizácia vykurovacích systémov: Nahradenie zastaraných vykurovacích systémov modernými, energeticky úspornými technológiami, ako sú tepelné čerpadlá, kondenzačné kotly a solárne termické systémy. Tieto systémy sú efektívnejšie a ekologickejšie, čo prispieva k zníženiu emisií skleníkových plynov.
- Inštalácia systémov inteligentného merania energie: Zavedenie inteligentných meracích systémov, ktoré umožňujú sledovať spotrebu energie v reálnom čase. Tieto systémy poskytujú presné údaje o spotrebe energie, čo umožňuje identifikovať oblasti s vysokou spotrebou a navrhovať opatrenia na jej zníženie.

Energetický manažment

Efektívny energetický manažment je kľúčový pre optimalizáciu spotreby energie a zníženie prevádzkových nákladov. Zahŕňa niekoľko dôležitých opatrení:

- Útlmové režimy: Zavedenie útlmových režimov, ktoré automaticky znižujú spotrebu energie počas nevyužívaných období, ako sú noci alebo víkendy. Tieto režimy môžu výrazne znížiť náklady na vykurovanie a chladenie.
- Zónová regulácia vykurovania: Implementácia zónovej regulácie, ktorá umožňuje individuálne nastavenie teploty v rôznych častiach budovy. Tým sa zabezpečí, že energia sa využíva efektívne a podľa aktuálnych potrieb jednotlivých zón.
- Ekvitermická regulácia: Zavedenie ekvitermickej regulácie, ktorá prispôbuje teplotu vykurovacieho systému vonkajším podmienkam. Tento systém optimalizuje spotrebu energie na základe aktuálnych teplotných podmienok, čo vedie k úsporám energie.
- Obstarávanie energií: Jedným z faktorov pri znižovaní nákladov na energie je samotný objem obstarávaných nákladov. V praxi platí, že pri vyššom objeme obstarávanej energie je možné dosiahnuť výhodnejšie ceny a podmienky. Nezanedbateľnou výhodou je zdieľanie know-how a nákladov spojenými s obstarávaním.
- Nastavenie kompetencií: Kompetencie k energetickému manažmentu spadajú pod energetického manažéra. Každá verejná a štátna organizácia by mala mať určeného profesionála zodpovedného za monitorovanie spotreby energie a implementáciu energetických opatrení. Menšie organizácie, ktoré majú menšie kapacitné možnosti, môžu využiť služby externých firiem špecializujúcich sa na energetický manažment.

Schéma 5 Úlohy energetického manažéra

Zdroj: vlastné spracovanie

Vzdelávanie a školenia

Vzdelávanie a školenia sú nevyhnutné pre zlepšenie schopností správcov budov a energetických manažérov v oblasti energetickej efektívnosti a obnovy budov, pričom tieto by mali byť smerované nielen pre správcov a zároveň užívateľov budov.

Školenia pre správu budov: Organizovanie pravidelných školení pre správcov budov a energetických manažérov, aby boli oboznámení s najnovšími technológiami a postupmi v oblasti energetickej efektívnosti a obnovy budov. Školenia by mali zahŕňať praktické ukážky a prípadové štúdie.

Vzdelávacie programy: Vytvorenie vzdelávacích programov pre zamestnancov verejnej správy, ktoré by zahŕňali témy ako energetický manažment, udržateľná správa budov a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Programy by mali byť prispôsobené rôznym úrovniam znalostí a skúseností.

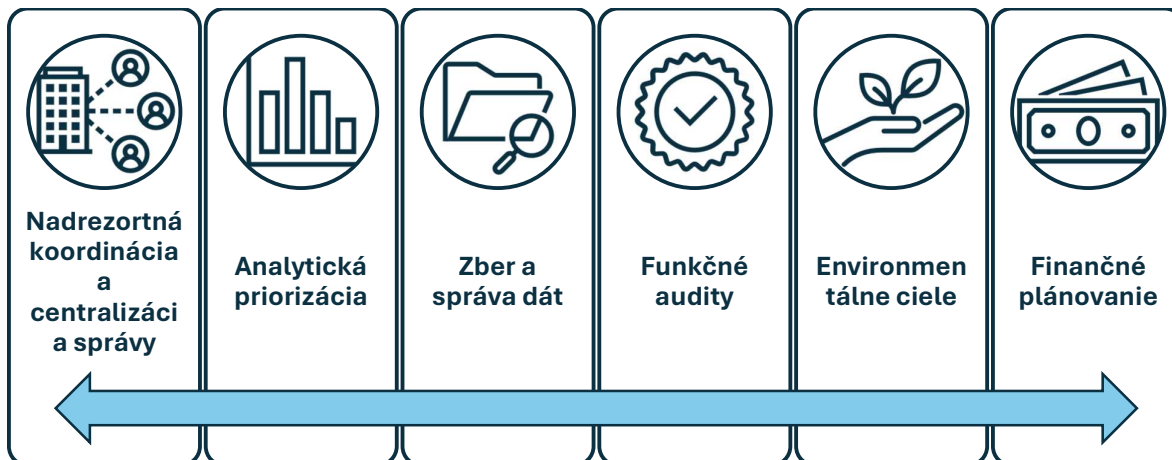
3 Záver

Optimalizácia systémov a nástrojov na podporu obnovy štátnych budov je kľúčová pre dosiahnutie vyššej energetickej efektívnosti, zníženie nákladov a zlepšenie celkovej udržateľnosti. Pri obnove štátnych budov je potrebné zvoliť systematický prístup, ktorý zohľadňuje potreby a podmienky Slovenskej republiky. Takýto prístup by mal zahŕňať:

- **Nadrezortnú koordináciu:** Je potrebné vytvoriť rámec pre nadrezortnú spoluprácu, ktorý by zabezpečil, že rozhodovanie o obnovách nebude závislé len od individuálnych preferencií jednotlivých ministerstiev (správcov budov). Tento prístup by mal zohľadniť celospoločenské prínosy a efektívne rozdelenie zdrojov.
- **Centralizácia správy budov:** Centralizovaný systém umožňuje vytvoriť jednotné postupy a štandardy pre správu a údržbu budov, lepšiu koordináciu medzi rôznymi úrovňami štátnej správy a inštitúciami, čo prispieva k efektívnejšiemu plánovaniu a realizácii projektov. Centralizovaný systém poskytuje väčšiu transparentnosť pri správe budov, a tým k lepšiemu monitoringu a hodnoteniu výkonnosti. Implementácia centralizovaného systému správy budov vyžaduje spoluprácu všetkých zainteresovaných strán a jasne definované kompetencie a zodpovednosti. Návrh spôsobu centralizácie správy nehnuteľného majetku štátu je predmetom pripravovaného strategického dokumentu Stratégia spravovania budov štátnej správy.
- **Analytickú prioritizáciu:** Obnova budov by mala byť založená na analyticky zdôvodnenej prioritizácii, ktorá zohľadňuje faktory ako energetická efektívnosť, havarijný stav budov, ich historický význam a potenciál úspor.
- **Zber a správu dát:** Vytvorenie centralizovaného systému na zber a správu dát o štátnych budovách je kľúčové. Tento systém by mal obsahovať informácie o energetickej spotrebe, stave budov, počte zamestnancov a ďalších relevantných faktoroch, čo umožní lepšie plánovanie a rozhodovanie. Štát by mal mať prehľad o ekonomických nákladoch a výnosoch spojených s prevádzkou týchto budov.
- **Funkčné audity:** Realizácia funkčných auditov budov pred ich obnovou môže pomôcť identifikovať budovy s najväčším potenciálom využitia a úspor. Tieto audity by mali byť súčasťou procesu rozhodovania o prioritách obnovy. Na základe auditu by mal vlastník budovy vedieť definovať verejný záujem na rekonštrukcii tejto budovy a jej prevádzkovaní v prospech zvyšovania dostupnosti realizácie verejných služieb.
- **Zohľadnenie environmentálnych cieľov:** V súlade s ambicióznymi cieľmi Európskej komisie v oblasti energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov by mal byť prístup k obnove budov orientovaný na udržateľnosť a ekologické aspekty. Projekty by mali v súčasnosti obsahovať posúdenie súladu s ESG taxonómiou. Tento systém je navrhnutý tak, aby nasmeroval investície do oblastí, ktoré prispievajú k zeleným cieľom EÚ a boju proti zmene klímy. Taxonómia EÚ stanovuje kritériá, ktoré musia zelené investície alebo činnosti spĺňať, aby mohli byť považované za environmentálne udržateľné.

- **Finančne plánovanie a využitie zdrojov:** Je dôležité efektívne plánovať a využívať dostupné finančné zdroje, vrátane európskych fondov, na projekty s najvyššou návratnosťou a pridanou hodnotou. Európske zdroje by mohli byť využívané na prípravu podkladov analyzujúcich kondíciu budovy a projektujúcich jej ďalšie najvhodnejšie využitie a nároky na obnovu. Súčasťou verejných zdrojov by bolo aj poskytnutie samotnej budovy či následné platby za držbu či poskytovanie služieb súkromným partnerom. Súkromné zdroje vstupujúce do záväzku by sa týkali investícií do obnovy a údržby budovy.

Schéma 6 Systematický prístup k obnove štátnych budov

Zdroj: vlastné spracovanie

Rovnako je potrebné analyzovať, aké množstvo a typ priestorov štát pre svoje potreby potrebuje, zohľadňujúc počet zamestnancov a potrebu kancelárskych plôch pri zefektívnení pomeru metrov štvorcových na jedného zamestnanca. Taktiež je potrebné poznať investičný dlh vlastnených budov, aby bolo možné efektívne plánovať investície súvisiace s ich obnovou a revitalizáciou, prípadne so zmenou spôsobu užívania jednotlivých posudzovaných objektov v rámci portfólia budov.

Dôležitým faktorom je zvyšovanie dostupnosti a kvality služieb občanom, udržiavanie štátneho majetku vo využiteľnej kondícii a dlhodobé zefektívnenie plánovania výdavkov štátu na priestorové kapacity potrebné pri poskytovaní služieb občanom.

Príloha: Informačné systémy na správu údajov o budovách

Systém evidencie budov je komplexný systém, ktorý slúži na zhromažďovanie, spracovanie a uchovávanie údajov o budovách. Tento systém zahŕňa informácie o technických, právnych a ekonomických aspektoch budov, ako sú napríklad údaje o vlastníctve, stavebných povoleniach, technických parametroch budov, ich využití a energetickej účinnosti.

Systém evidencie budov a pasportizácia budov sú dôležité pre správu nehnuteľností, plánovanie údržby a renovácií, ako aj pre zabezpečenie transparentnosti a efektívnosti v oblasti stavebníctva a realitného trhu.

V kapitole REPowerEU v kľúčovej oblasti Obnova a spravovanie budov v Reforme 3: Podpora vzniku databázy a systému výmeny údajov o energetickej hospodárnosti budov sa podporuje posun od odborných odhadov, založených na necelistvom poznaní skutočnosti k presnejším a granulárnym dátam, ktoré budú tvoriť bázu pre odborné rozhodnutia v plánovaní politik a opatrení v budovách.

Cieľom reformy je vytvorenie jednotnej platformy údajov o energetickej hospodárnosti všetkých budov na Slovensku. Na úrovni každej budovy na platforme bude vedený tzv. digitálny denník budovy, kde sa budú zbierať všetky údaje o budove na statickej a dynamickej úrovni. Denník predpokladá možnosť zachytenia informácií v rozsahu energetického certifikátu, pasportu obnovy budovy, správ z kontrol vykurovacích a chladiacich systémov, správ z energetických auditov, údajov o obnoviteľných zdrojoch energie v budove, informácie o nabíjaciach bodoch pre elektromobilitu, systémoch automatizácie a riadenia budovy a ďalšie, ktoré budú dostupné v digitálnej podobe rôznym užívateľom.¹⁰⁷

Rozšírené požiadavky na vytvorenie databázy verejných budov sú uvedené v nových smerniciach 2023/1791 o energetickej efektívnosti a 2024/1275 o energetickej hospodárnosti budov.

Centrálna evidencia majetku

V súčasnosti je majetok registrovaný v **Centrálnej evidencii majetku** (CEM), ktorá obsahuje dáta o nehnuteľnom majetku štátu v správe správcov majetku štátu, rozsah dát je však závislý od konkrétneho správcu. Menej ako 10 % podlahovej plochy budov v CEM obsahuje informácie o energetickej triede.

V nadväznosti na článok 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ, na základe ktorej majú členské štáty Európskej únie povinnosť viesť evidenciu budov ÚOŠS s podlahovou plochou nad 250 m², vyzbieralo Ministerstvo dopravy SR údaje o 552

¹⁰⁷ REPowerEU, dostupné na internete: <https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/3330/repower.eu.pdf>

budovách, ktorých súčasťou boli informácie o spotrebe energií. Dataset Ministerstva dopravy SR tvorí však len štvrtinu datasetu CEM.

Spojenie datasetov CEM a Ministerstva dopravy SR nebolo možné kvôli rozdielnemu systému zápisu adries budov a nekonzistentným dátam o rozlohe budov.

Ďalším zdrojom informácií sú údaje Štatistického úradu SR získané zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021. Počas sčítania bolo identifikovaných viac ako tisíc štátnych budov, ku ktorým je však nekonzistentne priradená forma vlastníctva a neobsahujú relevantné dáta o energetickej efektívnosti. Údaje zároveň nie sú konzistentné s ostatnými databázami.

Národný kontrolný úrad SR v správe o výsledku kontroly konštatuje chýbajúcu národnú databázu údajov o energetickej hospodárnosti budov a odporúča zabezpečiť vytvorenie digitalizovanej, priebežne aktualizovanej a funkčnej národnej databázy o energetickej hospodárnosti budov s analytickými údajmi potrebnými pre rozhodovanie o efektívnom obnovení existujúcich verejných budov, ako aj zabezpečiť pasportizáciu všetkých budov štátnej správy.¹⁰⁸

Zároveň je dostupný informačný systém Inforeg (viac v [časti 2.6.3](#)), v ktorom sú ukladané energetické certifikáty nehnuteľností podliehajúcim legislatívnemu rámcu povinnosti disponovať energetickým certifikátom.

Centrálny ekonomický systém

Centrálny ekonomický systém (CES) predstavuje kľúčový informačný nástroj verejnej správy, zameraný na optimalizáciu ekonomických a organizačných procesov. Tento systém integruje funkcie rozpočtového riadenia, účtovníctva, správy majetku a ľudských zdrojov, čím zabezpečuje jednotné a efektívne vykonávanie týchto činností v štátnej správe.

CES je implementovaný na eGovernment cloud platforme, čo umožňuje centralizované a metodicky riadené spracovanie ekonomických údajov. Tento prístup jednak zvyšuje efektívnosť, a zároveň umožňuje znižovať prevádzkové náklady spojené s ekonomickými činnosťami verejnej správy. Funkcionality CES pozostávajú z navzájom prepojených aplikačných modulov, ktoré spolu zabezpečujú ekonomickú, logistickú a osobnú agendu na jednom mieste.

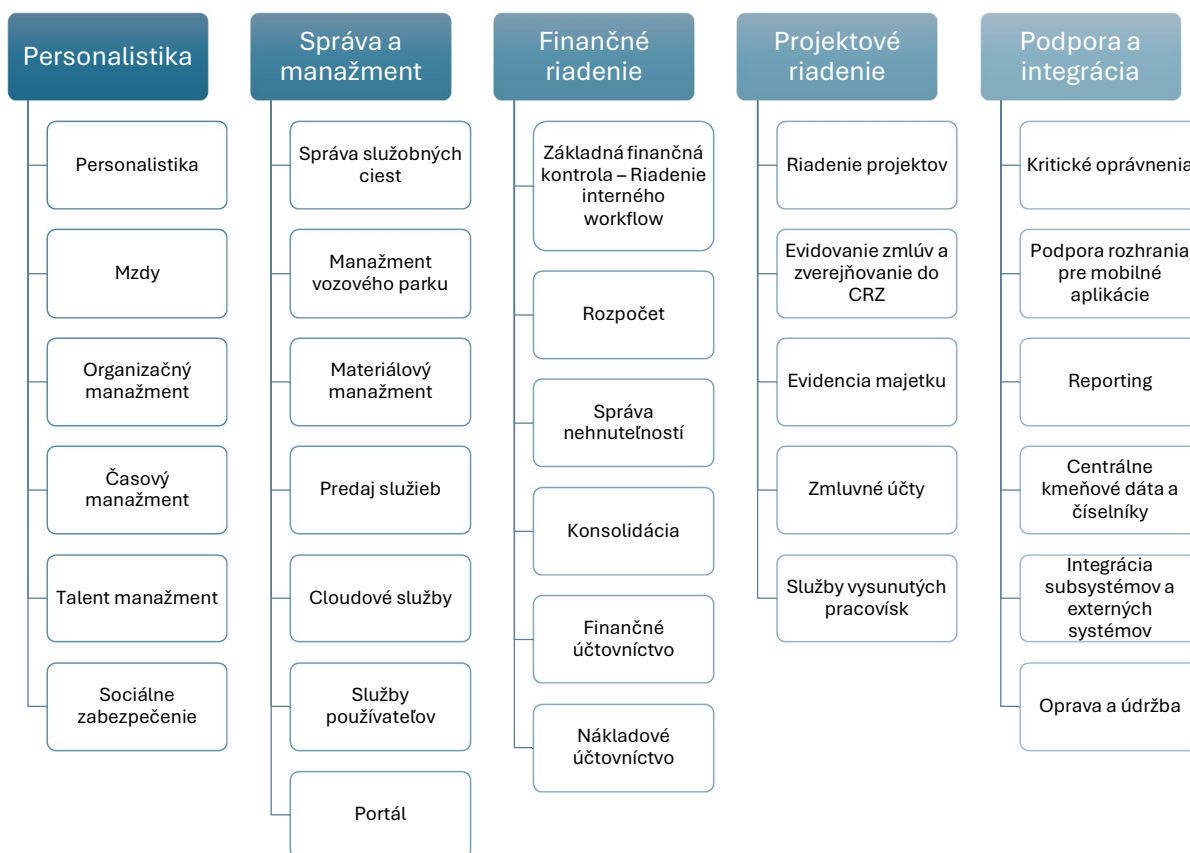
CES je postavený na platforme SAP a ako SAP ERP systém na najnovšom systéme SAP S/4HANA. Cieľom CES je taktiež zlepšenie rozhodovania sa vďaka aktuálnym, presnejším a obsažnejším dátam. SAP S/4HANA dokáže spracovať veľké množstvá údajov a v reálnom čase vygenerovať prehľady, ktoré prostredníctvom nástrojov pre pokročilú analýzu a vyťažovanie dát je výstupom modulu reporting.

Správcom systému je Ministerstvo financií SR, ktorý má za úlohu migráciu ostatných organizácií pracujúcich na starších informačných systémoch do CES. Do prvej vlny

¹⁰⁸ Správa o výsledku kontroly 2022, Obnova verejných budov, NKÚ SR. Dostupné na internete: <https://www.nku.gov.sk/documents/d/nku/obnova-verejnych-budov>

migrácie od 1.1.2023 boli zaradené organizácie, ktoré používali tzv. Nadrezortný ekonomický systém na platforme SAP R3. Ide o organizácie štrnástich kapitol štátneho rozpočtu. Niektoré kapitoly štátneho rozpočtu vstúpili do CES aj s nimi zriadenými organizáciami, pričom však nemuselo ísť o všetky organizácie danej kapitoly (niektoré organizácie používajú v súčasnosti iný informačný systém ako SAP). Do druhej vlny migrácie od 1.1.2025 sú zaradené organizácie, ktoré používali tzv. Nadrezortný ekonomický systém na platforme SAP R3, prípadne iné informačné systémy. Ide o organizácie pätnástich¹⁰⁹ kapitol štátneho rozpočtu a prípadne nimi zriadené organizácie.

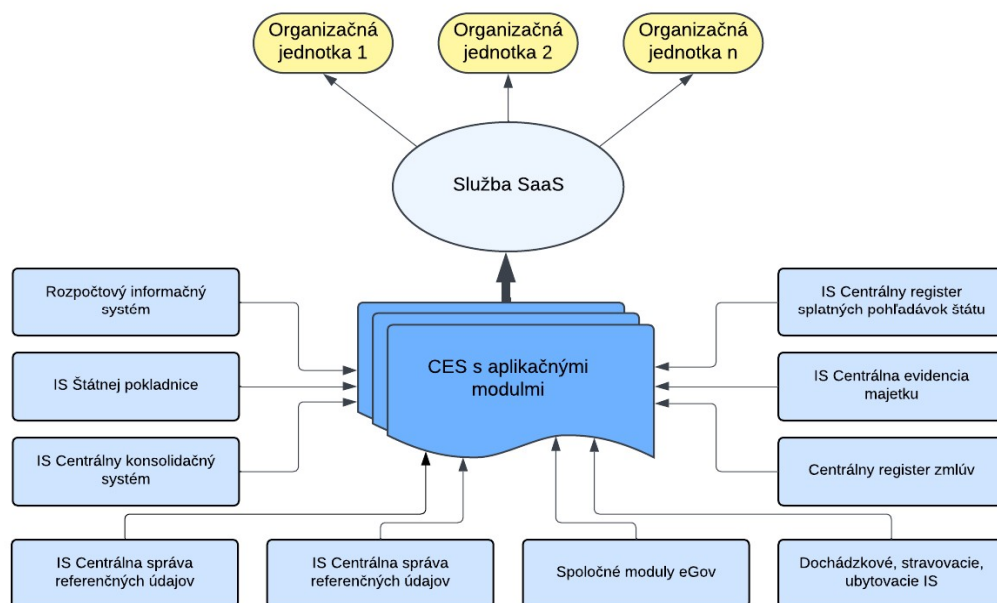
Schéma 7 Základné aplikačné moduly CES roztriedené do piatich hlavných kategórií

Zdroj: Ministerstvo financií SR, vlastné spracovanie

¹⁰⁹ Vrátane novovzniknutého Ministerstva cestovného ruchu a športu SR.

Schéma 8 Diagram prepojenia na ďalšie systémy riadenia verejných financií (v správe MF SR)

Zdroj: Ministerstvo financií SR, vlastné spracovanie

Inforeg

Systém „Inforeg - Informačný systém na podporu rozvoja regiónov“ predstavuje informačný systém pre energetickú certifikáciu budov, ktorý umožňuje vytvoriť energetický certifikát podľa zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vyhláškou 364/2012 Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Inforeg bol implementovaný v roku 2009 ako informačný systém prevádzkovaný na základe zmluvne dohodnutých pravidiel medzi (v tom čase) MDVRR SR (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR) a Infostatom (Inštitút informatiky a štatistiky). Projekt zahŕňal návrh dátového skladu a novej systémovej aplikácie spracovania informácií, ktorá umožňuje aktualizáciu, verifikáciu, analytické spracovanie a distribúciu údajov do požadovaných výstupných foriem, ktoré budú predstavovať súhrnnú charakteristiku každého regiónu. V prvej fáze boli do dátového skladu (DS) zapracované základné charakteristiky regiónov SR, makroekonomický vývoj SR, vývoj stavebníctva SR, bytová výstavba a bývanie v SR a stav vypracovania územno-plánovacej dokumentácie obcí.

Všetky evidované údaje sú ukladané do štruktúrovaného dátového skladu. Správne a kompletne nahrané údaje sú nutným predpokladom vydania energetického certifikátu s jedinečným číslom. Vydaný certifikát je generovaný a uložený v elektronickom formáte PDF. Zvolený formát v rámci dostupnosti digitálnych údajov na účely ďalšieho spracovania dát neumožňuje ich ďalšie spracovanie na účely analýz.

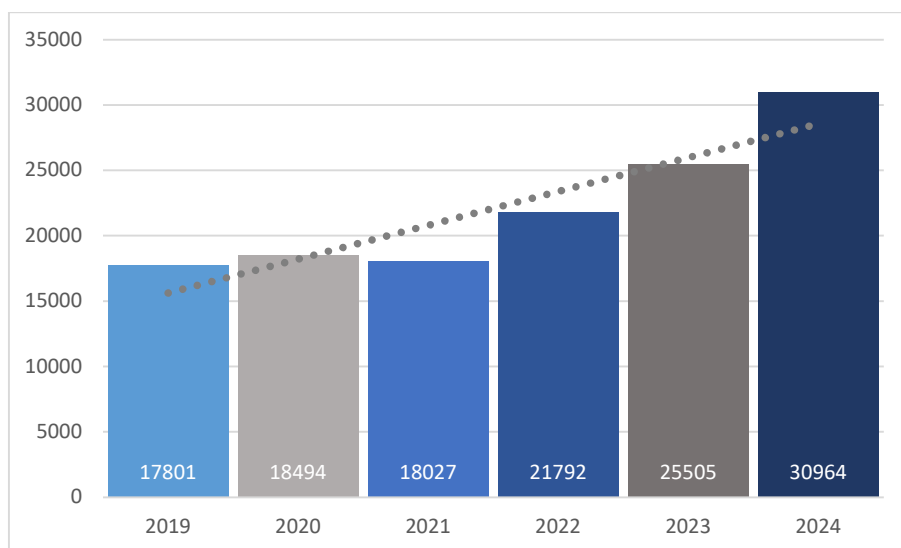
Energetický certifikát je doklad, v ktorom stanovujeme energetickú potrebu budovy. Budovy sú v rámci certifikácie zaradené do energetických tried od A po G. Certifikáty obsahujú zároveň návrhy opatrení, ako je možné vylepšiť energetickú hospodárnosť budovy, ak je to potrebné.

Od 1.1.2013 je platná novela zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov, ktorou sa energetické certifikáty vyžadujú pri:

- predaji alebo prenájme,
- verejných budovách (pri budovách s rozlohou viac ako 250m²),
- dokončení novej budovy alebo významnej obnovy existujúcej budovy.

Inforeg za posledných 5 rokov eviduje postupný nárast počtu budov s energetickým certifikátom. Systém však neponúka možnosť filtrovania podľa typu budovy, tieto dáta tak pravdepodobne zahŕňajú aj iné ako verejné budovy.

Graf 1 Počet energetických certifikátov evidovaných v systéme Inforeg

Zdroj: Inforeg-EC, dostupné na internete: <https://www.inforeg.sk/ec/>

Detailnejšia štatistika vydaných energetických certifikátov podľa jednotlivých energetických tried (A – G) je uvedená v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 37 Štatistika vydaných energetických certifikátov za rok 2019-2024

Rok	A	B	C	D	E	F	G	Spolu
2019	3 229	12 810	1 296	239	110	51	66	17 801
2020	3 238	13 642	1 196	235	72	50	61	18 494
2021	3 620	12 980	1 088	171	77	32	59	18 027
2022	4 621	12 829	1 619	829	670	424	800	21 792
2023	4 909	11 200	2 421	1 755	1 530	1 190	2 500	25 505
2024	5 120	14 282	4 940	2 077	1 470	1 037	2 038	30 964

Zdroj: Inforeg-EC, dostupné na internete: <https://www.inforeg.sk/ec/>

V nadväznosti na míľníky Reformy 3 kapitoly 19: REPowerEU Plánu obnovy a odolnosti, ktorý stanovuje vytvorenie digitálnej platformy pre zber, spracovanie, uchovanie a zdieľanie všetkých relevantných a konzistentných informácií o energetickej hospodárnosti všetkých budov na Slovensku, prejde Inforeg modernizáciou. Aktualizovaný systém bude doplnený o údaje o aspoň 4100 verejných budovách v rozsahu a podrobnosti vybraných údajov energetického certifikátu, vrátane prípravy pasportu obnovy budovy a návrhu konkrétnych opatrení efektívnej obnovy budovy v upravenom formáte tak, aby zbierané údaje boli ľahko migrovateľné do novej digitálnej platformy v plnom rozsahu ich zberu, a tak vytvorili digitálne denníky budov.

Nové pravidlá, ktoré zavádza smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 z 24. apríla 2024 o energetickej hospodárnosti budov, sú postupne transponované do právnych predpisov Slovenskej republiky. Tieto pravidlá zahŕňajú o.i. opatrenia na zavedenie štandardov pre zlepšenie energetickej účinnosti budov, zníženie emisií skleníkových plynov, integráciu obnoviteľných zdrojov energie (solárne panely), jednotný systém pre energetické certifikáty ako aj požiadavku na splnenie požiadavky na dosiahnutie nulových emisií z fosilných do roku 2028 a všetky nové budovy do roku 2030.

Odporúčania pre informačné systémy

V súčasnosti sa v každom systéme jednotlivé položky musia vytvárať osobitne. Následná prepojitelnosť je medzi týmito položkami náročná kvôli nejednotnosti identifikátorov. Kvôli týmto problémom je migrácia medzi systémami takmer nemožná z dôvodu možného vzniku duplicit, alebo nekonzistentnosti dát. Pri zavedení jednotného identifikátora položky v systémoch a súbežnej koexistencii vo viacerých systémoch je potrebné vytvoriť konektory, ktoré pri vytvorení položky v jedno systéme, automaticky vytvoria tú istú položku paralelne v ostatných systémoch. To môže byť vzhľadom na technické špecifiká aplikácií náročné. V ideálnom prípade by existoval jednotný systém naprieč všetkými ÚOSS.

Problematikou detailného nastavenia informačného systému pre potreby správy nehnuteľností sa bude zaoberať pripravovaná Stratégia spravovania budov štátnej správy, avšak už teraz je možné definovať základné požiadavky na tento systém, ako aj jeho predpoklady a funkcionality.

Funkcionality systému pre optimálnu správu nehnuteľností

Jednotný informačný systém z pohľadu efektívnej správy nehnuteľností a naplnenia potrieb v oblasti správy nehnuteľností by mal obsahovať minimálne funkcionality reprezentované v rozsahu nasledovných aplikačných modulov, ktoré môžu byť doplnené do CES:

- Správa nehnuteľností a majetku (obsahuje evidenciu vlastníctva, nájomných zmlúv a nákladov, vrátane sledovania termínov a právnych požiadaviek);
- Priestorové plánovanie a riadenie (detailné informácie o využití priestoru, vrátane priestorových analýz, pridelovania miest a kapacitného plánovania);

- Údržba a prevádzka budov (zahŕňa plánovanie a vykonávanie preventívnej údržby, riešenie porúch a analýzy výkonnosti budov, čím sa predchádza neplánovaným výdavkom);
- Energetický manažment (modul sleduje spotrebu energie, umožňuje analýzu efektívnosti a podporuje iniciatívy na znižovanie energetickej náročnosti v súlade s environmentálnymi cieľmi);
- Správa dokumentácie a súlad s predpismi (uchováva právne dokumenty, ako sú nájomné zmluvy, bezpečnostné certifikáty, ktoré zjednodušujú audity a zabezpečujú súlad s predpismi).

Schéma 9 Funkcionality systému pre optimálnu správu nehnuteľností

Zdroj: vlastné spracovanie

Implementácia systému pre správu nehnuteľností

Zavedeniu jedného z integrovaných systémov predchádza rozsiahla analýza aktuálneho stavu systémov a majetku vo všetkých dotknutých ÚOŠS s dôrazom na udržateľnosť a integritu systému.

Schéma 10 Proces implementácie informačného systému

Zdroj: vlastné spracovanie

1. Analýza aktuálneho stavu

Vykonanie dôkladnej analýzy existujúcich procesov a špecifikovanie potrieb sú kľúčové pre výber vhodného systému a modulu správy nehnuteľností. Analýza by mala identifikovať neefektívne procesy a oblasti s potenciálom na optimalizáciu.

2. Výber riešenia

Výber vhodného systému pre správu nehnuteľností by mal byť založený na kritériách, ako sú bezpečnostné prvky, podpora legislatívy a možnosť adaptácie pre potreby štátnej správy.

3. Prispôsobenie a integrácia

Adaptácia systému na mieru a jeho integrácia s existujúcimi systémami je dôležitá pre bezproblémové fungovanie. Systém by mal byť kompatibilný so štandardmi a procesmi štátnej správy.

4. Tréning a zmena procesov

Školenie personálu a prispôsobenie pracovných procesov pre novú technológiu sú nevyhnutné. Štátna správa by mala zabezpečiť efektívne tréningové programy a podporu, aby sa zamestnanci prispôbili systému.

5. Monitorovanie a vyhodnocovanie

Pravidelné monitorovanie výkonu systému pre správu nehnuteľností umožňuje hodnotenie dosiahnutých cieľov a zavedenie ďalších optimalizácií. Na základe metrík efektivity a spokojnosti sa dá systém adaptovať podľa nových potrieb.

Odporúča sa venovať pozornosť výberu systému, ktorý plne podporuje špecifické legislatívne požiadavky a prípadnú integráciu s existujúcimi systémami. Dôležitou súčasťou implementácie je školenie personálu. Aby systém používatelia plne využívali, musia byť implementované potrebné procesné zmeny. Okrem toho, pravidelný audit a vyhodnocovanie výkonu systému správy nehnuteľností zabezpečí jeho efektívnosť a možnosť ďalšej optimalizácie.